

310304

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 91

సంపుటము ౯

జెన్న పట్టణము 1922వ సం॥ డిసెంబరు నెల 9-వ తేది శనివారము

No. 210

మండు తి నా మ సంత త్ప ర ము, మార్గశిరమాస బహుళ పంచమి గి.

సంఖ్య ౨౦౦

అమృతాంజనము అన్ని

నొవ్వులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు

ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10 0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్నినొవ్వులకు సిద్ధామృతము, అమృతాంజనము అమృతశబ్దమూదినిగల మాయమందుగాను.

సకలుమందులవలన మోసముగలుగను. పంచభాషచీటిని చూచిగొనిన మోసముగలుగదుఅమృతంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

వెలసరసము!

క్యాటలాగుయినాం!!

మతింపు అదికము!!!

అభరణముల రాత్రి

మా. పరిశ్రమశాలలో తయారగు పువ్వురాగ, కమలములు, వైక్రాంతములు యిమిలేషను కేంపులు, నీలము, పచ్చలు, తెలుపురాళ్లు, శ్రీరామాయకిన్ని
న తీర్చి గారంటిగా మంపబడును. సకలచూచి తృప్తిలేనిచో పార్శ్వమును పుచ్చుకొన్న మా గుడివములలోపల వాపసు పంపిన పైకం తిరిగి పంపెదము.

వి. గోపాలస్వామి శెట్టి అన్డు సన్, 783 ధర్మరాజులగుడివీధి సెంతామన్ హంటు ఛోస్టు.

P. Gopalswamy Chetty & Son, 783, Darmaraja Covil Street Saint Thomasmount P. O

నగలు! మిగుల చక్కదనమైన పనితనము!! వెల సులభము!!! మోసమనుభయమే లేదు.

గమనింపు: మా వద్దనుండి తీసిన ఏకగయైనను ఎప్పుడు వాపసు చేసినప్పటికిన్ని అప్పుడు దానికి దిగున కిరబాచిట్లు క్రయమును వాపసు చేసెదము

గట్టి బంగారు గజలు జత

గట్టి బంగారు ఉంగరములు

నెం. 102.

నెం. 105.

నెం. 103.

నెం. 104.

నెం. 1.

ధర. రూ. 7-5-0.

వాపసు వైకము రూ. 5-0-0

బంగారు బత్తానులు.

నెం. 3.

ధర. రూ. 6-8-0.

వాపసు వైకము రూ. 4-8-0

బంగారు చేతిబత్తానులు

నెం. 2.

ధర. రూ. 7-8-0.

వాపసు వైకము రూ. 5-0-0

బంగారు చేతిబత్తానులు

4 1/2	అంగులము నుట్టుకొలత	రూ. 18-0-0	జత 1-కి	వాపసు వైకము రూ. 12-0-0
6	"	రూ. 20-0-0	"	" రూ. 14-0-0
6 1/2	"	రూ. 22-0-0	"	" రూ. 16-0-0
5	"	రూ. 24-0-0	"	" రూ. 18-0-0
6 3/4	"	రూ. 26-0-0	"	" రూ. 20-0-0
7	"	రూ. 28-0-0	"	" రూ. 22-0-0

రాళ్లు చెక్కిన బంగారు ఉంగరములు

నెం. 231.

సెట్ 1-కి ధర రూ. 7-8-0

వాపసు వైకము రూ. 5-0-0

నెం. 232.

జత 1-కి రూ. 9-8-0

వాపసు వైకము రూ. 6-0-0

నెం. 52.

చట్టకంపు

పువ్వురాగము

(పెలిగోన్ నెం 1048)

నెం. 51.

ధర రూ. 27-8-0

వాపసు వైకము రూ. 25-0-0

"

నెం. 53

ధర రూ. 17-8-0

వాపసు వైకము రూ. 17-8-0

"

నెం. 1.

సెట్ 1 పువ్వురాగములు

" చట్టకంపు

సెట్ 2 పువ్వురాగములు

" చట్టకంపు

"

నెం. 61.

ధర రూ. 25-0-0

వాపసు వైకము రూ. 25-0-0

"

ధర రూ. 30-0-0

"

ధర రూ. 40-0-0

"

ధర రూ. 50-0-0

"

నెం. 62.

ధర రూ. 25-0-0

వాపసు వైకము రూ. 25-0-0

"

ధర రూ. 30-0-0

"

ధర రూ. 40-0-0

"

ధర రూ. 50-0-0

"

హీరాలాల్ అండు మోతీలాల్ ఛాన్సి నగలవర్తకులు, నెం 126 సాహుకారువేట, హ

నిర్ణయ కాలమునకు

నగలు తయారుచేసి యిచ్చుటవారు లేరని సంజేహమునకును.
మతియు చొప్పునకెందె, ఈరంబంగారము పూచీచెప్పెను. యిచ్చును
కేసియో వాపసు తీసుకొనెదము.
సహజంగాను వాగదములు, సాదా జవవిళ్లు, మల్లెమొగ్గులు,
కంపులెల్లలా చిన్నవి పెద్దవి అయ్యకమునకు సిద్ధముగానున్నవి.

ఉమ్మడి నామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ, నగలవర్తకులు.

తై నాబజారు కోట్ల, మద్రాసు.

శ్రీమూరు వేంకటకృష్ణమ సెట్టి అన్డ్ సన్స్ వారిచే ప్రకటింపబడిన

భాస్కరరామాయణం రూ 4-0-0

ఎ. కల్లన్ సెట్టి అన్డ్ కంపెనీ వారిచే విక్రయింపబడును.

నెం. 286, అప్పా బిల్డింగ్సు, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

క్యాటలాగు ఉచితము

ఉమ్మడి నామయ్యశెట్టి గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ వారిచే

నానాభిముఖ రివల్యూషన్ ఆరులేక విడుదలయ్యెను

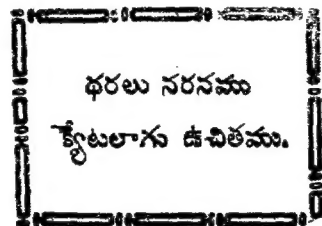
(8038)

క్ర.నం.

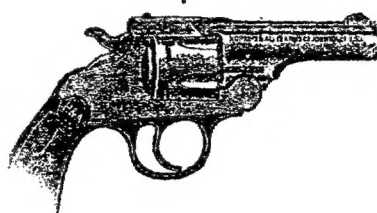
[స్థాపితము 1913 సం.

గొడ పెంబరు.

ధరలు నరనము
కృతలాగు ఉచితము.

కాశీ-శివ, 38, 39 అంగుళములలో కొరకును.

శివశివ, 1-లో పెట్టుకోగలిగినది కూడ కొరకును.

ఆర్. వి. రామానుజం శెట్టి అండ్ కంపెనీ, నెం. 109, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

శ్రీవాల్మీకి రామాయణము ఆంధ్రవచనము.
మైన 115 పటములున్నవి.

సంపూర్ణము 9 సంపుటములు: ౯ భాగములు ఏక కాలమున కొనువారికి రూప 100 0 0	
సంపూర్ణము 3 సంపుటములు: బాల, అయోధ్యాకాండములు- 1 సంపుటము	ర ౪ 0
ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందర కాండములు- 1 సంపుటము	ర ౪ 0
యుద్ధ కాండము-మూడు భాగములు, 1 సంపుటము	ర ౪ 0
శ్రీరామ కాలనిర్ణయము	0 ౪ 0

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండ్ కో., ఆనందముద్రకాలయము, మద్రాసు.

(1)

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

The Mysore Govt. Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd.

Head Office.—Life & Marriage Assurance Buildings, Mysore.

(The most progressive Life Office) Run on purely Indian Management.

Loans from Rs. 1,000 to Rs. 8,000 will be given without interest and without security to our 200 Personal Investment Bondholders every Year for every one Lakh of fully paid up Bonds.

HOUSES & LANDED PROPERTIES FROM Rs. 1,000 TO Rs. 5,000

WILL BE GIVEN TO OUR LIFE POLICY HOLDERS BY ADVANCING

LOANS AT MODERATE INTEREST.

OUR INSURANCE POLICIES ARE AT LOWEST RATE OF PREMIUM NON-FORFEITABLE BEING AUTOMATICALLY PROTECTED.

FEMALE LIVES ALSO ENTERTAINED.

Management is Conducted on Strictest Economic Principles.

WANTED.—Influential and Energetic Agents on monthly allowance plus commission on Guaranteed business in unrepresented places.

For further particulars, apply to—

THE HYDERABAD ECONOMY HOUSE,
CHIEF AGENTS,
RAMAKOTE, HYDERABAD, (DECCAN.)

Messrs. P. K. RAU & SONS.
CHIEF AGENTS, MADRAS PRESIDENCY,
No. 289, THAMBU CHETTY STREET MADRAS.

జోకర్ క్యారేజి క్లాక్

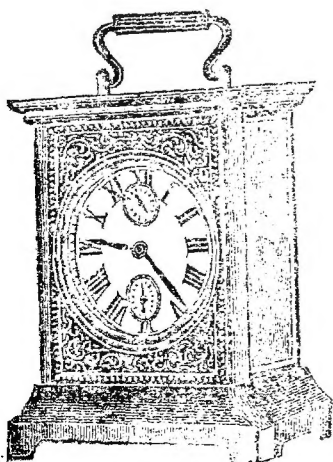
1. ఇది మేలైన సామానులచే మిక్కిలి దృఢముగా చేయబడినది. చాలకాలమువరకు పనిచేయును. కాలమును మిక్కిలి సరిగా తెలుపును. పెద్ద గడియారములవలెనే గంటలు, అర్ధగంటలు కొట్టును. మిక్కిలి అందమైన గడియారము. ప్రతి గడియారమును పంపుటకు మునుపు బాగుగా పరీక్ష చేసి పంపబడును. ధర 1-కి రు. 15-0-0

2. జర్మనీ అగ్రరమ్ టైమ్ ఫీసు సరియైన కాలమునుచూపును. కావలసినప్పుడు అలారము కొట్టును. ధర 1-కి రు. 5-8-0

వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము.

లక్ష్మీవిలాస వర్తకశాల,

గడియారము వ్యాపారస్థులు, తపాలపెట్టె నెం 35, మద్రాసు.

మీరు ఇది చనువకుంటిరా!!

(858)

ఇనుపకమ్మలు, చట్టములు, చదరములు, విల్లుచట్టములు, మేకులు, ఇనుపరేకులు, కళాయిరేకులు, ఇనుపగొట్టములు, కళాయిగొట్టములు, డోర్బారేకులు, సీసపుట్టములు, రేకులు మొదలైన ఉక్కు, ఇనుముసామానులన్నీ, చేతిమాక్కు, వెనుకడుక్క, సీమెంటున్ను, మిల్లుసామగ్రిలన్నీ మావద్ద నమ్మకముగాను, సరసముగాను చిక్కుచున్నప్పుడు వేరే చోటుకు పోవుట ఏల!

ఒకసారి కొని చూచి తారతమ్యము గనగొనడు!

ఆర్. ఆర్. ఎలిరాజులు & కంపెనీ,

Post Box } నెం 4 రు ఎర్రబాలు శెట్టిపేథి,
No. 1417 } బాక్సిచోను, మద్రాసు.

యినాం! యినాం!!

60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి

సుఖజీవిత వహ్యపుస్తకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము నకు వ్రాయవలెను. (3395)

ఈ పుస్తకములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

The swasthya Sahaya Pharmacy,
30-2 Harrison Road, Calcutta

డయబిస్

మిక్కిలి పనికివచ్చునది

అతిమూలము ఎంతకాలమునుండి యుండి నను, ఈడయబిస్ పోగొట్టును. నేటికిని గొప్పవైద్యులచేతను పొగడబడుచున్నట్టియు, అనాదిప్రసిద్ధముగ నీవేశమునందు దొరకుచుండెడి యమూల్యములైనట్టియు, స్వచ్ఛములైనట్టియు మూలికలతోను, దినుసులతోను వైద్యశాస్త్రానుసారముగ చేయబడినది. దీనిని కొంచెముపయోగించిన మూలమునకు వెడలు పర్యాయములసంఖ్య మూలములోని తీపి పరిమాణమును ఈ మందునే మరికొంతకాలము తీసికొనును. మంచియారోగ్యము కలుగును. సీసా

శ్రీకృష్ణన్ బ్రదర్స్,
323, తంబు శెట్టిపేథి, మ.

SIGHT RESTORED

A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure; absolutely safe; highest testimony. Particulars free. Correspondence as usual. L. H. SELLER, D. Santa (Bengal).

SANTI OIL.

Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discolouring, no bad smell. Particulars free. Correspondence as usual. HEALTH HOME, D. Santa (Bengal).

క్యాలెండర్లు 1923

అ॥ 3+2 పైజన ఆర్డుపేషరుమీద 90 మంది దేశనాయకులు, మధ్యభారత మారత కిరీటము ధరించినట్లు అందమయిన రంగులతో ముద్రించబడినవి. కాపీ 18 0-12-0 వర్తకులకు, యేజంటకు మంచికమిషను యిచ్చెదము. వివరములకు వెంటనే వ్రాయుడు. 434

స్వదేశీస్టోర్సు 82 చైనాబజారు, మద్రాసు.

మొనపర్తి మియా - బ్రిటిష్ పాలన

అరబ్బుల యువనవృత్తము

బ్రిటిష్ పాలనకు వదలిపోవలెను

మొనపర్తి ఫిలిప్స్ గారు మొనపర్తి మియా యందలి తన కుటుంబమును బ్రాహ్మణులను "దేయిలి మియా" పురిషత్ యందు ప్రతినిధులు అందునై నాపత్రిక ఇట్లు ప్రాయము చేసెను. బ్రిటిష్ గవర్నమెంట్ కు కేసులు, స్త్రీ శిశువుల కేసులు కొంతగానియు నుపయోగములేని కామ్యూనికేషన్ బ్రిటిష్ పాలన కీర్తనమున 760000 సంవత్సరము వచ్చియున్నది. ఈ యంచనా ఇంకవరకు చాలకష్టమునందు కలెక్షన్ బ్రాహ్మణులు, కొంతమంది బహుమతి పురిషత్ కు తిరుగుబాటునిచ్చియున్నది. ఇట్టివి సామాన్యము - ఈ మొత్తమునకు నెక్కువగానున్నది. మొనపర్తి మియా - గవర్నమెంట్ ఫిలిప్స్ గారు దేవీక విషయములు కామ్యూనికేషన్ ను చేయించుచున్నది. ఇందు కల న, కొంతమంది ప్రభుత్వమునకు, సంపూర్ణ పరాజయము వైదొలగుచున్నది.

బాగాన నందు నామమాత్రపు "రాజు"

బాగాన రాజుగా నామమాత్రము నియమించి బ్రిటిష్ పాలనకు వదలిపోవలెను. అంతటి అమిత శక్తియు, తనకుండు ప్రభుత్వమును వదులుకొని, మొనపర్తి మియా ప్రభుత్వమును విడిచియున్నది. రాజుగానుండు కంగీకరింపలేదు. బాగాన రాజుగాని అతని బ్రిటిష్ పాలనను ఆంధ్రప్రదేశ్ పాలన నమ్ముటలేదు.

బ్రిటిష్ పాలన ప్రస్తుత స్వరూపమున క్రింద ప్రజలు తమ విశ్వాసమును దామె చక్కబెట్టుకొనవలెనని ఒక వైపున దెలుపుచు తిరిగి మరొక వైపున దామె ఆనూత్రములను భంగపరచుచు రెండు వత్సరములు పరిపాలన మొనర్చిన తరువాత, నిష్పక్ష మొనపర్తి మియా ప్రభుత్వము దాదాపు దివాళానికి వచ్చెను. కోకాగారము మాస్టరుయ్యను, ఆదాయ అంచనాపట్టికయందు ఆదాయము క్షయముకంటె తక్కువగా నుండెను. పన్నుల కనులు కేసులు కష్టములగుచుండెను.

బాంబుల విమానములు - పన్నుల వసూలు

జేయుట

మొనపర్తి మియా పాలనకొరకు బ్రిటిష్ పాలన లాగునకు 80 లక్షల సంవత్సరముల క్రింద భాగము విమానదళమునై వెచ్చింపబడుచుండెను. చర్చిలుగారి విడిచి భాగముల ప్రకారము మొనపర్తి మియా యందు గొప్ప విమానదళమును నైనికదళమును సాగించుచుండెను. బాగాన గవర్నమెంట్ హిందూలను ఎంతయో భయపెచ్చించి విమాన కార్యాలయమును నిర్మించుచుండెను. ఇటు తమ కిచ్చి వేయవలెనని తురుష్కలు, గౌరవమును, అలా, బాగాన యందు దివోలు స్థాపించబడుచుండెను.

మొనపర్తి మియా వాస్తవ్యులకు స్వతంత్రమును సంపాదించుటకు విమానదళ మొందు కువయోగింప బడుచుండెను.

బ్రిటిష్ పాలన బాంబుల విమానములు "ఆనాగరి" జిల్లా లందున్న పన్నుల వసూలుజేయుట కువయోగింప బడుచుండెనని ఫిలిప్స్ గారు చెలిసిరి. విమానదళముల నిట్టి దుర్మార్గు యోగములను తప్పించు నిత్యము లింకను గొన్నింటివు.

మనము మొనపర్తి మియా యందుండు ప్రస్తుతము లాభకరమును వాదన నటుంచి, ఇంకను ప్రాథమిక శత్రుత్వమును జిత్తు, స్థిరనివాసములేక గుంపులుగా సంచార మొనర్చు జాతులతో నుండినట్టియు మొనపర్తి మియా యందు వారిని మూలముగా నట్టియు దుస్సహాయభారముతో నుండిన ప్రభుత్వమును సాగించు నెత్తించుచుండెను. విషయముగ మనంపరమైన ప్రజల బయల్ పల్ల ప్రజేతములయందు పూర్వ నిర్మించుచున్నందువారికిని, సంచార మొనర్చుచు గుడారములందు జీవింపబడు గడపువారికిని ఈ "రాజు"తో గాని ముత్తెరువుతో గాని ఏమి అవునరము గలదు. అధికారవర్తనతోడను బ్రేగినునది కిరు తిరుములను ఒక దానికొకటి ఎదురు. కాగ్యాలముల నిర్మించి కొనియున్న పరిపాలనలతోడను వారికెట్టి సంబంధముగలదు? 400 అధికారులును 400 మనుష్యులును గల ఆంధ్రప్రదేశ్ పాలనతో వారికెట్టి సంబంధము గానలేక సామర్థ్య కేటకములను, ఫిరంగులను ఆచ్చటచ్చట వదాతులను నిలపి పోషించుటవలన ఎట్టి లాభముగలదు? విమానదళము మూలముగా వికాసప్రదేశకలను బానిసత్వముననుంచి పరిపాలన వీలగునని తిరిగించి చ

ర్చిలుగారు తమ కొడుకమును దీక్ష్యుకొనుటకేగగా బ్రిటిష్ పాలనను లక్షల సంవత్సరముల అనంతము క్షయభారమునంపవలసి వచ్చెను. మొనపర్తి మియా యందు రెండుమూడు దేశములను బ్రిటిష్ పాలనను చే పరిపాలించుటకు తగినంతమంది యుద్ధాంగుల కొరకు బ్రిటిష్ తన భనము నెందుకు వెచ్చింప వలెను?

మొనపర్తి మియా నుండి ఎట్టిలాభమును రాజులదు. గవర్నమెంట్ గాక ఆకాలమునందు వర్తమానురుయును, క్షయపాదమునకు దెచ్చుట చాల ముఖ్యమని చాలాకాలము క్రిత దెలుపబడెను. నూనెగనులను శ్రేష్టత, ఆకరిగితులందు, కష్ట సాధ్యముగానూనెగనుల ఆశీర్వాద సంకేతము మొనపర్తి మియా యంతయు ధాన్యసంపదలతోడను, నూనెగనులతోడను నిండి తులతూగుచున్న ఆలాభములందు మన మెక్కడ మే పొందుటకు వీలులేదు.

బ్రిటిష్ మొనపర్తి మియాను వదలవలెను

వైకాంగములన్నియు నిజమైనను నాడే, మన మచ్చట నుండుట కగుక్షయమును భరింపజాలము గాన మనము మొనపర్తి మియాను వదలివేయవలెను. అందులకును నెద్దనెద్ద మొత్తములను బ్రిటిష్ పాలనను భరింపజాలదు. మన మచ్చట నున్నంత కాలమున, ఏమిదయినను నేని మనము నిద్రనుండి లేచుచిరి, "బాగానను, విడిచింతుకు వెంటనే నూతన ప్రభుత్వముల నంపవలె" నను తంతివార్త వచ్చుటకు చాల ఆకాశములు కలవు.

మొనపర్తి మియా యందు నిలవటకు, మన కింతకంటె నెట్టి బాధ్యతయు లేని బాగులగాగారు దెలుపుచుండెను. మొనపర్తి మియాను వెంటనే కాళ్ళెత్తుకొని వదలివేయవలెనని పాగులయెడల ప్రభుత్వము కల బాధ్యత గోరుచుండెను.

పాలనాసముల నాడే నిదియైనట్టియును. "యూదుల నాశించు సవాసాము" కొరకై ఇంకొక ప్రయత్నమును వెచ్చించుటకు ప్రభుత్వము, బ్రిటిష్ పాలన కాశోగ్యవంతములగు నివాసములను ప్రభుత్వమునా చేర్చుట జేయవలెను.

తెనాలి డి. మునసబు కోర్టులో

O. S. 274/1922 (478)

వాది:—దొడ్డపనేని శివయ్య సా.రా.లి.క.పాడు. ప్రతివాదులు:—1. తోలేటి లక్ష్మీనారాయణ, 2. తోలేటి వెంకటాచారి, 3. తోలేటి త్రియంబకం.

వాదికి తోలేటి సీతారామస్వామి ప్రతివాదల కంటే 1.6-19 తేదీన ప్రానియచ్చిన ప్రానోటు లాల్సా అసలు వాయిదాలు కల 186.2.0 లు కాబట్టుకొనుటకు సడద మోక్షార్థముగా దావా తెచ్చి 3 ప్రతివాదికి ఎన్నికరాయములు నోటీసులు చేసినను అందరందూ చేసినందున కోర్టువారి వుత్తర్వు ప్రకారం 8-1-28 తేదీ నాటికి 3 ప్రతివాదికి యందుమూలముగా వాది కేసును తెలుపుచు ఆనవరమయిన యెడల డివైడ్ చేయుటకు వాయిదా యివ్వబడినందున యందు మూలముగా ప్రయోగపరచవలెననిది.

బి. వె. సుబ్రహ్మణ్యం, పీఠిక.

తెనాలి, 5.12.22

జయరఘువీరనమః !!!

రామకోటి.

ఒక కోటి రామనామములు—పదిసంపుటలు—అర్థ శతాబ్దము. శ్రీరామభక్తుల కిది మందిరబహు. రామభక్తి సామ్రాజ్యము. మిగత వివరముల కీకింది చిరునామాకు వ్రాసి చూచి విషయగూఢికలు పంపవలెను.

మేనేజరు, "రామకోటిభవనము"

కలవంగలం, శేరిలింగంపల్లి

విశాఖపట్టణము జిల్లా ము. కోర్టులో

ఓ. ఎస్. నెం 48/22

వాది:—గరిమెళ్ళ కొండమ్మగారు. ప్రతివాదులు:—గరిమెళ్ళ అన్నపూర్ణ (అన్నయ్యగారి పితంతువు), మరీ ఆటంగురు.

గరిమెళ్ళ వై ప్రతివాది పితంతువుయొక్క యజమాని కంట్రీ, సహోదరులు మున్నగువారితో వ్రాయబడి, 8వత్సరములకు పత్రము ననుసరించి వాదికి 1920, 1921 సం.ల వలన పరచబడిన జీవనాంశము వాడి వాడు విషయము 8-1-1928 తేదీన వాయిదా చేయబడి యున్నది ఇందుమూలముగా తెలిసి కొనవలెను.

జి. గురుమూర్తి, వాది తరపున వకీలు.

వాతావరణ పీఠిక

1922-23 సంవత్సరం డిసెంబరు నెల 9వ తేదీ

Table with 5 columns: Location, Wind Speed, Humidity, etc. Rows include various locations like Rajahmundry, Machilipatnam, etc.

ఆకాశము నిర్మలముగానే యున్నది. ఆర్ద్రత - తక్కువగా వేయున్న దనవచ్చును. వాతావరణము అశుభముగానే యుండవచ్చును. తుపానిపుడు బ్రేకురేవు రగడవచ్చును.

బంగాళా ఖాతముననున్న తుపాను వాయవ్యవార్తముగా మరలినది.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రాజ్య.

వాతావరణ వాస్తవ్యులు.

శ్రీకృష్ణ తేలావరణ

బండరు నోటిల్ కళాశాల ప్రాధాన్యము కీర్తిశేషులైన ముత్తరాజు సుబ్బారావు (M. A.) గారిచే రచించబడిన నాటకము

క్రయం 1.0-0 పోస్టేజీకేర. కొద్ది నిలవయున్నది. వ్యాపారస్థులకు ధానము. యం. వి. రహ

దేశీయ వార్తలు

శాసనసభలకు వెళ్లుట

శ్రీయుత టంగుటూరి ప్రకాశంగారి నాల్గవలేఖ

గయలో దేశీయ సభలు

భారతదర్శనమునందుండి, జమయతులులేమా సభలుగూడ గయలో జరుగును

కాంగ్రెసుసభకు 50 మంది ఉలేమాల నుచితముగా రానిచ్చెదరు

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

నెహ్రూగారివై ఘోషిస్తారాగారు తెచ్చిన మానవత్వపుకేసును మేజిస్ట్రేటు తిరస్కరించుట

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

రంపవీతూరి

చెన్నపురి దొరతనమువారి ప్రకటనము- పితూరిదారులకు చాలనవ్యము కలుగుట గామరాజుగారిగూడ గాయముతగిలియుండును గాని రాజుగారు దొరకలేదని ఉద్యోగులు తెలుపుట ఉద్యోగులపక్షమని మదరాసు మెయిలుపత్రిక విమర్శించుట

శాసనసభలకు వెళ్లుట

శ్రీయుత టంగుటూరి ప్రకాశంగారు

IV

అవస్థాంశములు (జడకున్)

క్రొత్త శాసనసభలలో అవస్థాంశములను కలిగింప జూచుట శుభములలోని శిల్పములందు ప్రాణశక్తిని మరల కలిగింప జూచుటకంటెజే. నాలుగు వారీ కనభలలో దేశీయ నవసభల వారును దేశీయులందరూను తిరస్కరించిన దానిని మరల సంగీకరింప ప్రయత్నించుటయే. సంస్కరణములు అంత్యప్రకరణములు అసమగ్రములు అకాశంగకరములు అని 1919 లో అమృతసభలో దేశీయ నవసభలవారు సంస్కరణములను తిరస్కరించిరి. 1920 లో కలకత్తా అససర దేశీయసభ జరిగినపుడు శాసనసభలకు వెళ్లి అవస్థాంశములను కలిగింపవలెనని దానుగాకొక సవరణనుపపాదించిరి. అసవరణ తిరస్కరింపబడినది. దేశీయవాదులలో శాసనసభలకు వెళ్లుటగా నిలిచినవారు వెంటనే విరమింపవలెనని సభలవారు కోరిరి. శాసనసభలు ప్రజాప్రతినిధులు కావు. దేశీయ సభలవారు వలదినుచున్న ను వానిని తెచ్చి పెట్టిరి గాన శాసన సభలను బహిష్కరింపవలెనని తీర్మానము 1920 దిశంబరములో శాసనసభలలో జరిగిన దేశీయసభలలో గూడ నామోదించబడినది. 1921 దిశంబరములో అనామదాబాదులో జరిగిన దేశీయసభలలోగూడ ప్రతిర్థానమే ఆమోదించబడినది. ఆధికారమును ప్రాయముగ ప్రయోగింపబడే చేయుటకు నాగరికలక్షణములను సుధర్మమును సాధనము కాననొల్లంపున మొక్కటియే అని గూడ అనామదాబాదులో తీర్మానింపబడినది. ఇట్లు కరుసగా నాలుగు నవసభలలో శాసనసభలను బహిష్కరింపవలెనని తీర్మానము లామోదించబడినది యిప్పుడు మాత్రము దానుగాను మున్నగువారు ఎదురుదిరిగిరి. చేసిన శపథము నతిక్రమించి శాసనసభలకు వెళ్లవలెనని మీరు బోధించినది కనిగిరి అవస్థాంశములను కలిగించుట కొంత శాసనసభలకు వెళ్లుటవలన అసహాయద్యము సిద్ధాంతమునకుభంగము కలుగును. నేన కలకత్తాలో అససరదేశీయసభ జరిగినప్పటినుండియు ఆ క వ స్ థాం శ ము లు జరుపవలెననియే కోరుచున్నాను. అప్పటికి ఎన్నికలు పూర్తియైనందున శాసనసభలలో మహాత్మునితో తాత్కాలికముగ సమాధానపడిరి అని దానుగారు నడిచిరి. ఇట్టి అమృతసభలవారు ప్రతినిధిత్వం సంభాషించుచు దానుగారు శాసనసభల తీర్మానములనుగూడ తమ కనుకూలమగు వ్యాఖ్యానమును ప్రారంభించిరి. దానినిబట్టిమాడ శాసనసభలలో దానుగారు మహాత్మునితో తాత్కాలికముగ సమాధానపడిన విషయముగూడ మదికల్పింపలేదు. శాసనసభలలో శాసనమునువిరమింపబడియున్నచో శాసనసభలలో నామోదించబడిన తీర్మానమునందలి పదముల కట్టుబాటు లేకుండునని నేను దానుగారి వ్యాఖ్యానముతో నొప్పి నొంది యిందును గాని అది అట్లుల నుగియలేదు. 1921

అనామదాబాదులో చెరువుకు దానుగారు శాసనసభలను దానుగారిపుడు మరచి దానుగారిని అరెస్టుచేయక పూర్వమే కేళ దానుగారిని అరెస్టుచేసిందో కాదు దేశీయుల నడుచుకొనవలసిన చాలాప్రధాన శాలోచించియే నున్నా నిస్సంకోచముగను తిరిగి వ్యాఖ్యా

నముచేయుటకే వీలు లేదు సంస్కరణములచట్టము పనికిరాదు నేను దానిని తిరస్కరించుచున్నాను. దేశీయమహాసభలవారు గూడ దానిని తిరస్కరింపవలెనని దానుగారు వ్రాసిరి. దానిలో ప్రధానసిద్ధాంతమును దానుగారే యిట్లు నిర్ధారణచేసిరి. "దేశీయమహాసభలను మంత్రిులకును ప్రధాన మగు విశేషము కలదు. మహాసభలవారు పరమాశయమునంతే లక్ష్యముంచిరి. భారతదేశీయుల స్వాతంత్ర్యమును అంగీకరింపని కన్నీయును అసత్యములే అని సభలవారు తక్కినవాని నన్నిటిని తిరస్కరించెనరు. మంత్రిులు తమ అధీనమునందున్న కాబులైన మాత్రమే లక్ష్యముంచిరి. ఆయాకాబులలో సంస్కరణములను బాగుగా నెరవేర్చుటవలన వారు స్వాతంత్ర్యమును బడచు గోరుచున్నార" అని దానుగారు వ్రాసిరి.

అప్పుడీ కారణమున శాసనసభలను బహిష్కరించిన దాను గారిపుడు మరల వానినంగీకరించినచో సిద్ధాంతమునకు భంగమేల కలుగకుండునని దీనికి దానుగారు తమి చెప్పెదరగా నే నిప్పుడుగూడ శాసనసభల సంగీకరింపలేదు. వానిని రూపుమాపుటకే శాసనసభలకు వెళ్లవలెనని నూచించుచున్నాననియే వారు చెప్పెదరు. ఇట్లనినచో ఈ శాసనసభలకు కొంత శక్తి కలదనియు ఆశక్తి నుపయోగించుటవలన దొరతనమువారియొద్దనుండి స్వరాజ్యమును ప్రజలు బలవంతముగ సాధింపవచ్చుననియు ఒప్పకొనినట్లునున్నది. అనామదాబాదులో దానుగారు రెండుటలుగూడ నొప్పుకొనలేదని యీక్రిందివాక్యమువలన స్పష్టమగుచున్నది.

"ఈవిషయముల నన్నిటిని గూర్చి సంస్కరణములచట్టము రాజపూర్వమున్నటికిని యిప్పటికిని మా చేయియగు లేదు. అని చెప్పటలో తిప్పేయియును లేదని నేను తలంచెదను."

అని దానుగారు నడిచిరి. దేశీయమహాసభలవారు దాను గారి హితోపదేశము ననుసరించి సంస్కరణములను శాసన సభలను యధార్థములు కావని వానినితిరస్కరించిరి. మంత్రిులు శాసనసభలలో నుండుటకును కాంగ్రెసువారు వానిని బహిష్కరించుటకును గల ముఖ్యకారణమును దానుగారు తెలిపినంత స్పష్టముగను అంత సహేతుకముగను ఇతరు లెవ్వరును గూడ తెలువలేదు. సంస్కరణ సభలను అనేక దృక్పథములనుండి దానుగా రావ్యాసమున చక్కగా విమర్శించిరి. శాసనసభలను నిరసయోగములు. వానికట్టి అధికారమును లేదు. పంజాబురంధ్రములవంటి దురంతములనుగాని నిర్బంధవిధానమునుగాని ఉద్యోగులు జరుపకుండు తేయుట కీ సభల కెట్టి శక్తియునులేదు అని దానుగారుపుడు నిర్ధారణచేసిరి. ఆ శాసనసభలలో నిరంతరకోద్యోగులు ఎట్టి అపకారమునైనను చేయుగలుగుదురు. సభలవారిర్మానములే వారు లెక్కచేయరు. సభలను రద్దుచేయుటకుగూడ ఉద్యోగుల కధికారముకలదని అనామదాబాదువ్యాసమునదానుగారు వ్రాసిరి. గత 12 మాసములలోనుదాను గారిపుడు వ్రాసియున్నాగానే విషయములన్నియు శాసనసభలలో సరిగానే జరిగెను. శాసనసభలలోనుండి ఉపకారమును అపకారమును గూడచేయువీలులేదనికొందరుమంత్రిులును కొందరు మితవాదసభ్యులునుగూడ నుడిచిరి. వారిద్వర్గమునుండి వారికిమాధ్యంతరముగోచరించవలదు శాసనసభలను నిరసయోగములని ఎరింగియు మితవాదులు శాసనసభలను కదలుటలేదు. అట్టిచోనిపుడు శాసన సభలకు వెళ్లి అవస్థాంశల జరుపవలెననిదానుగారిట్లుల నూచింప గలదా?

ఇట్టి కల దొరతనమువారు, తీవ్రనిర్బంధవిధానమునకు గడంగినపుడు మితవాదులు దైర్యహీనులై పాదమును

చూపించలేరను కారణమున వారికి క్రొత్త కార మొందించుటకు అసహాయవాదులకును మనము మనస్థాంతరము నుల్లంఘించి ఎటుల శాసనసభలకు వెళ్లగలము? అని అనమానకరముగని తిరోగమనమగును. ఈస్థితియులలో జనమిప్పుడు శాసనసభలకు వెళ్లి నచో మన మచిరకాలముననే మనలక్ష్యమును మన పరాధన మునుగూడ మరుగ గలుగుచుము.

గయదేశీయ మహాసభ

ఉలేమాల కుచితప్రవేశము
గయలో జరుగు దేశీయమహాసభకు రాగోరు ఉలేమాల జమయతులు ఉలేమావారి శిష్యులు చూపించినచో 50 మంది ఉచితముగా రానిచ్చుటకు సన్నాహములువారు నిర్ణయించిరి

బెహారు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము

మజరలుహకుగారు అధ్యక్షతను వదలివేయుట
బెహారురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షతకు మజరలు హకుగారు రాజీనామా పెట్టిరి

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

మేజిస్ట్రేటు మానవత్వపుకేసును తిరస్కరించుట
అనామదాబాదు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుకొద్దగా పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారివై మానవత్వపుకేసు తెచ్చిన ఘోషిస్తారాగారు యిట్లుల నడిచిరి. నేను ర స్తగోప్తకా సంపాదకమున. జానకుతి నగా ఆంగ్లభాషలో గూడచారి అనితత్వమని నేను తలచితిని. ఈ రుదుభాషలోగూడ జానకు అనవలయును చాలసీమముగావాడు దురు. టర్కీస్త్రిక్చా విజయోత్సవమును జరుపుటలో దీపాకరులు మున్నగువానిని ఏర్పాటుచేయుటకు నెహ్రూగారిసలహా నడుగుటకు నేనువారియింటికి వెళ్లగా నీవుదొరతనమువారి జానకుపు నీతో నేను మాటలాడెను. అని నెహ్రూగారు నన్ను చాలఅవమానముచేసిరి. నేనుప్రభుత్వమువారి జానకునుగాను. నేను బాతీయ వాడిని. నెహ్రూగారు నన్ను జానకు అనుటచే శాపకర్తవ్యము చాలభంగము గలిగినది. అని ఫిర్యాదుచెప్పగా నీవురాజకీయములందు పనిచేయుచున్నావు. రాజనీతిజ్ఞులు తరుచుగా నొడోయల పించుకొనుచుండురు. వానిని క్రిమినలు కేసులుగా భావించవీలులేదు. దీనివలన నీకు పరువుపట్టక శాలేదని చెప్పి మేజిస్ట్రేటు ఫిర్యాదు త్రోసివేసెను.

టర్కీ-విజయము

బెంగళూరులో విజయప్రార్థనలు
లాసేనుసభలో టర్కీవారి కనుకూలమగు ఫలితము కలుగుటకు 8-వ తేదిని బెంగళూరులో అన్ని జనులులలోను ప్రత్యేకసభలు చేయుచుదెను.

లాహోరులో సిక్కులసభ

పండిత మాలవ్యాగారు మధ్యవర్తి
భాదరు సాహేబు గురుద్వారము యొక్క కరిపాలనమునుగూర్చి ఆలోచించి స్థిరముచుటకు లాహోరులో సిక్కుల సభ జరుగును. పండిత మదనమోహన మాలవ్యా గారు మధ్యవర్తిగా నుండురని తెలియచున్నది.

గుజరాతు రాజకీయసంఘము

పోలీసులు సోదాచేయుట
అనామదాబాదులో గుజరాతు రాజకీయసంఘము మందిర్మును పోలీసు లెజిఫీ చేసిరి. భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘు జ్యోతిబాగు వి. ఎస్. ముకదంగారు వ్రాసిన హిమరాజీఖానీ అను గ్రంథము లాలూరు 1000 ప్రతులను తీసికొనిపోయిరి.

భారతదర్శనమునందుండి గయలో వార్షికసభ

గయలో కాంగ్రెసు మున్నగుసభలకు అంతరాయము కలుగకుండ భారతదర్శనమునందుండి వార్షికసభగూడ జరుపబడును. కాంగ్రెసుకాలకు తూర్పున నున్నస్థలమును మండలివారు సంపాదించిరి. పండిత గోవర్ధనమిశ్ర (కక్కిలు) గారు సమ్మా సంఘు భార్యదర్శి. రాయబహదరు గోవిందలాలు సిబారుగారు సమ్మా సంఘాధ్యక్షుడు.

రంపవి

పితూరిదారులలో చాలమంది హతులగుట

చెన్నపురి దొరతనమువారి ప్రకటనము

దేశంబు 6-వ తేదీని అధికారిచే కొండలలో కొల మయమగు ఏటివల్ల నుండి 50 మంది కనిపింపలేదు. కను, సామెంటుగూడుపెలగాల్లు (ముగ్గురు వి. సి. ఎన్ ఉద్యోగులు) పితూరిదారుల చేతులందలై నాకస్మికముగ బడి వారిని తల పగుచుకొని వారిచలన పోలీసులరాక పితూరిదారుల పెద్దగుంపు నకు తెలియ పిలువబడలేదు. తటాకం పెద్దగుంపునై తదిది. ఆ ప్రకారము బాహుగారి పోలీసులను పితూరిదారులను తలపడిన స్థలమునకు 5 మైళ్ల దూరమున నున్నది. అట్లు పోలీసు లాకస్మిక ముగ తైనిబడినను పితూరిదారులు వెనుదిరుగ తీరముగా పోరిరి. ఒక గంట సేపు పట్టిపోయి జరిగినది. పితూరిదారులలో 8 మంది హతులైరి, నలుగురు పట్టుకొనబడిరి. చాలమందికి గాయములు తగిలెను.

సీతారామరాజుగారు తప్పించుకొనిపోవుట

సీతారామ రాజుగారు దొరకలేదు. తప్పించుకొని పోయె నుగాని అతడు నడు గాయము తగిలియుండునని యుద్యోగు లు నమ్ముచున్నారు. పోలీసు తుపాకులు (మస్కెటు) తొమ్మి దియును, (808) తుపాకులు (రైఫులు) రెండును, మస్కెటు ముందు గుండ్లు 748 బాతులును 308 రైఫులునుండుగుండు 162 బాతులును, సన్నెలు (బుసునెలులు) పదిహేడును, పోలీసుకత్తులు ఆరును, చాల దేశవాళీతుపాకులును, రాజుగారి పరుపుట్టులును స్వామికువ్వగారి ముగిస్తోలును, అనేక చిల్లర సామానులును పోలీసులకు చిక్కినవి. పోలీసులలో జమాదారు కేశవ శాస్త్రియ గారికి కడుపుమీద - మొదటి గాయములు తగిలెను. ఇంకొక సిపాయికి కొద్దిగా గాయములు తగిలెను. పోలీసుయు ద్యోగులందఱు బాగుగా పని చేసిరిని స్పష్టముగా తెలిపిన నిన్నును (8-వ తేదీ) చెన్నపురి దొరత నమువారు ప్రకటించినట్లు సేదకుడుమన డెయిలీ ఎక్స్ప్రెసు లో ప్రచురింపబడినది.

మదరాసు మెయిలుపత్రిక విమర్శ

ఆంధ్రనెలలో సీతారామరాజుగారు అతని పితూరి జట్టును గ్రామములపై పడునదికి ప్రభుత్వోద్యోగులు దిగ్భుతు జెందిరి అదియే పితూరికి ప్రారంభము పిమ్మట నారాజు పెక్కుసార్లు గ్రామములపైబడి పోలీసు స్టేషనులలో పోలీసుల తుపాకులను మందుగుండును గులభముగా తినుకొనిపోలిగాను. ప్రభుత్వమువారి పోలీసుదళముల కైర్వమునుగూడ కలిగింపజాలెను. ఈవిప్లవకారుల నడంబడుటప్రభు త్వమువారలవలెందుచున్న విధానమునుగూర్చివారు సరిగా తెలియుటకు వార్తలను తెలుపలేరై. అనునీవిషయములను మేము 4వతేదీ పత్రికలో విమర్శించి యున్నాము. ఆనాడుకుడగు రామరాజు ప్రయత్నము ప్రభుత్వము నెదిరించుటకు సాహసించుట యో? ఎంతటి సాహసముని ఆ రాజు పై ప్రభుత్వోద్యోగు లకు అధికత్వము వాగ్రహము కలిగియుండును. అందువలన వారా తని గుంపును చెదరగొట్టటానిది గాని అతని గుంపునకు గల కత్తిని అతని ఉద్దేశ్యమును వారు సరిగా గుర్తింపలేరై ఎదిరింప మక్యల్లవని యూహించుట ప్రభుత్వమునకు మొదటినుండియు అభ్యాసమై పోయినది. ఈసారిగూడ వారి పారటాటునే చేసిరి. కొన్ని ముఖ్య విషయములను వారు మరచిరి లేదా అలక్ష్యముచేసిరి. సుదాతి సుదర్భములను సరిగా తెలుసుకొన లేక పోయిరి. పితూరిదారులపై మొదట చర్య జరిపిన వారు మాభ్యుహాగా తెలుసుకొనవలసిన విషయములు కొన్ని కలవు. జర్మనీయుద్ధమున రాజుగారు వైనిక శిక్షను బాగుగా నభ్యసించెను. ఇట్టి పితూరిలో నెగుట కవలంబింపవలసిన గుంపుగా విధానమును బాగుగా నిర్ణయించుటకు తగిన విద్య నత దభ్యసించెన అను సంగతులు తెలిసియే యున్నవి. ఆంధ్ర నెలలో నతదలంబించిన పద్ధతివలననే అది శుష్టమైనది. అరితి గా తాను ఆకస్మికముగ పోలీసుల పైబడినవో పోలీసులు ధయ్యోహమునయొగదరియు వారిని తనవైకి పంపినను తన కు ముప్పుకలక ననినను ప్రారంభమున ప్రభుత్వము వారలం బించు చర్యలో నిట్టి లోపములు కొన్ని యుండ వచ్చుననియు గూడ రాజు ఊహించునట్లు మనము ఉద్యోగులు గ్రహించవల సియు డెను. మనములో యుద్ధము చేయవలెనని సూక్ష్మదృష్టి, చాలసంఖ్యమంది భటులు, వారికి సకలవికరణములు, కొంతవైనిక శిక్ష, కట్టుబాటు విధానము నుండెనుచో శ్రీ రామరాజు గారికి అనుకూల మేర్పడును.

పితూరి దారుల కిన్ని సౌకర్యములుండింపు ఈద్యోగు లధికమగు బాగరూకత వహించుటనగరము అట్టివో మనయుద్యోగు లేమి చేయుచుండిరి? రాజుగంపు గ్రామములపై బడిన వార్త తెలిసిన వెంటనే ఆగుంపును చుట్టు ముట్టిపట్టుకొనటకు నిశ్చయించిరి. అదావిడిగా పోలీసులను చేర్చిరి. ఎదిరించిన వారు రాజుగంపునకు సట్టి అల్లరికంపుగాడు. పితూరి దారులలో కొంత కట్టుబాటు కలదు. వారి నాయకుడు దూర దృష్టి గలవాడు. ఆరడు దుశ్చర్యనుగు నరణ్యమునందు ప్రవేశించెను. చాల తుపాకులను సన్నెలను మందుగుండును దోచుకొని వానిని భద్ర పరిచియుంచెను. అట్టివారివైకి పోలీసుదళమును పంపుటకు ఏవో కొంత వ్యూహము యుద్ధవిధానము నుండవలెను. అట్లేమి యును లేకుండ నాలుగు ప్రక్కలనుండి రైల్వేమీద పోలీసుదళ ములను రావించి అదవులలోకి పంపిరి. వారి సంఖ్య మిక్కిలి తక్కువ. ఇట్టి సం గ్రామమున కా సంఖ్య బొత్తిగా చాలదు. వారికి కావలసిన సామగ్రిలును తుపాకులు మున్నగు సాధనములుగూడ తక్కువగా నుండెను. ఉద్యోగులు తనవైకి సేననుపంపెదరని రాజుకు తెలియునుగాని తన్ను ద్యోగులు చాలనలక్ష్యముగా చూచెదరు గాన గొప్ప ప్రయత్న ముచేసి పెద్దసేనను తనవైకి పంపనిది రాజు గ్రహించెను. అందు వలన నతడు తనగుంపును వేరువేరు భాగములుగా చేయలేను. జర్మనీ యుద్ధమునందు కలిగిన అనుభవమువలన కొండలలో జరుపవలసిన యుద్ధ విధానము నంద నడ్డ చేయలేదు. మూడు పోలీసుదళములను మూడు దారులను వెల్లెను. రెండు దళములకు పితూరిదారులు కలబడనేలేదు. వారిలాడ బొత్తిగా తెలియనేలేదు. మూడవ దళమువెల్లిన దారిలో పితూరి దారులు పొంచియుండిరి. అసంగతి తెలియక వారు సరిగా పితూరిదారుల బారికగ్గమైరి. అది మహారణ్యము. మార్గము సరిలేదు. పోలీసుదళ మున 80 మంది మాత్రమే యుండిరి ముందు చేరుసేనను పంపుట కనకాళములేదు. తటాకం నొక మూలనుండి పితూరి దారులు తుపాకులను కాల్చిరి. పోలీసులలో బొకడు మడిసెను. చాలమం ది పోలీసులు వెనుకకు పోయిరి. మధ్య కొద్దియంతయును దళాధి కారియును నిలువవలసివచ్చెను. వారు శతృవులతో పోయెను వెనుకకు పోవలసియుండెను.

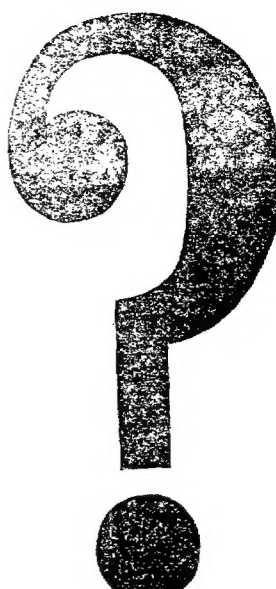
ఈకష్టము కలిగినప్పటికైన పోలీసులను పంపుటలో నధికమగు శ్రద్ధను బాగుగాగూ వైనికద్యోగుల సలహాను గాను టయు ఉద్యోగుల కర్తవ్యమై యుండెను గాని ఉద్యోగులట్టి చేయుమును చేయలేదు. మరి 15 కొజులకు మరయుక అసమగ్ర దళమును ఎట్టి ఏర్పాటులును లేకుండనే మరల పంపిరి. ఆదళము నకు స్వామికువ్వ, హైటరుగాల్లు శాయకులుగా నుండిరి. బలికి వేటపోతులు వెల్లెనట్లే యువజనులును కృత్తికి రాదగినవారు నగు నాయుద్యోగు లిద్దరు శాయకశక్తియును కలెరి. మరల పితూరిదారులు మాటుననుండి మొదటిబారుకే గాయముల నిద్ద రిని కడలేర్చిరి. అందువలన వారకేపులు చెల్లాచెల్లైపోయిరి. కీనిరిగూర్చి వివరముగా వృత్తాంతలేఖ రాలేదు దాని వ్రాయ బడిన విషయమే అధ్యయైకక్ర ముఖ్యాంశమని గ్రహింప వగును.

అప్పటికి యథార్థస్థితి దొరతనమువారికి గోచరమైనది వైనికహోయ మవనరమని వారుగ్రహించి తగిన ఏర్పాటులను చేసిరి. ఈ ఏర్పాటులవలన త్వరలో పితూరి దారులను చెదరగొట్టు టయు రాజు స్వయముగా ద్రవివనగతిలో నాతనినే పద వేయు టయు జరుగవలదు. మొట్టమొదట ఉద్యోగులు అలక్ష్యముగా పనిచేయుట మిక్కిలిగొప్ప పారటాటు. ప్రభుత్వముకొరకు బ్రిటి సు ఉద్యోగులు అపాయములకు తిరుచు పాలగు చుండురు. కత్తు హయకుగాల్లు బ్రిటిసు ఉద్యోగుల లగుటచే మార్గముతో నన్ని బ్యాంలల కామతియైరిగాని బోనులో నుట్కలలె చంపబడుటకు బ్రిటిసు ప్రద్యోగులైనను సమ్మతింపదు. కొంచెము నూత్నబుద్ధితో పనిచేసినవో వారికట్టిలవనవ్యరణముకలిగియుండదు. తూర్పుఆఫ్రికా మున్నగు దేశములలో అదవులలోను కొండలలోను యుద్ధము చేసిన వైనికద్యోగులు హిందూదేశమున వందలకొలది కలరు. వారి నడిగినవో అటవికులగు వేగులు కొండలను, 200 మంది వదాతులును, లాయసు ఫిరంగులు రెండును, 10 పొండరు కొండ ఫింగుల బొటరీయును యున్నవో శ్రీ రామరాజును అతని గుంపును అకలీలగా తుడముట్టింపెదరని వారు సలహానిచ్చి యుండురు. ఈదెంపితూరి ప్రారంభమైనతోడనే యీ ఏర్పా టులు జరిగియుండవలసినది.

భారతనమన్య

గ్రంథ బహిష్కరణము

ఎ. ఎన్. రాయగారు వ్రాసిన "ఇండియాను ప్రోబ్లెము అండు ఇట్లు సాల్వ్యమన" అనుగ్రంథమును సీకప్రము అట్లు ప్రకాశము హిందూదేశమునకు రానియ్యగూడ దని ప్రభుత్వము వారు ప్రకటించిరి.

ఈ స్థలమునే వై శనివారమున గమనించి చూడ ప్రార్థితులు.

శ్రీ శంకరాచార్యులవారి కేసు విచారణ మాంఘీరులో జరుగుట

నగరమున పూర్తిగా హారటాలు జరుగుట 6 వ తేదీని స్వాములవారిని ఆరెట్టు చేసిరి. 7 వ తేదీని జయిలులోనే విచారణ జరిగినది. 18 వందల మూత్రమే లోనికి దానిచ్చిరి. ఫిర్యానీలకక్షమున నలుగురు సాక్ష్య మిచ్చిరి. వారంద డును ప్రభుత్వోద్యోగులే. స్వాములవారు ప్రాణుశరీర చేయ మంది వ్రాతమూలము నిచ్చిరి. నగరమున పూర్తిగా హారటాలు జరిగినది. (స్వరాజ్య)

చెన్నపురి గవర్నరురాక

ఆమత్తురయిలో హారటాలు. జరిగినది చెన్నపురిగవర్నరు ఆమత్తురయికి వెల్లెనపు డచట పూర్తి గా హారటాలు జరిగినది అచట నభివేయగూడ దని అజ్ఞాపించు టచే పరిచితులలో 7-వతేదీని నభి జరిగినది. ఆగభకు ఆరెత్తురయి నుండి చాలమంది వచ్చిరి. (స్వరాజ్య)

అలహాబాదు యిండిపెండెంబునత్రిక

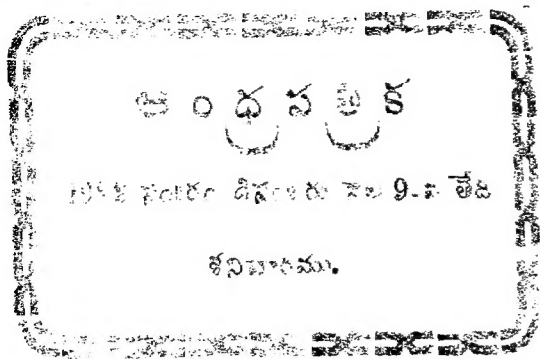
డి. జి ఉప్పనుగారి రాజీనామా ఢిల్లీలో క్రొత్తిగా శేర్మకపబడిన సేవనుపత్రికకు సంపా దకుడుగా నుండుట కంగీకరించి డి. జి. ఉప్పనుగారు యిండిపెం డెంబుపత్రికా సంపాదకత్వమునకు రాజీనామా నిచ్చి ఆలహా బాదునుండి ఢిల్లీకి వెల్లిరి.

సాగరులో విదేశీబట్టల అమకము పికెటింగు ప్రారంభించుట

సాగరునగరమునందలి విదేశీబట్టలకర్తవ్యము మరల విదేశీ బట్టలను తెప్పించమని వాగ్దానము చేసియుండియు ఆ వాగ్దాన మును పాటింపక 4 లక్షల రూపాయల వెలగల విదేశీబట్టలను నిలబడేయటచే వారి దుకాణములంద్రి పికెటింగు చేయుటకు అచటి కార్యగణుసంఘమువారు ఏర్పాటుచేసిరి.

సి. ఎన్. శంకరాచార్యుగారు

రాష్ట్రీయకాంగ్రెసుసభ్యులనువ డలుట సయ్యక్తరాష్ట్రీయాల రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘా ద్యోగి యగు సి. ఎన్. శంకరాచార్యుగారు ఉద్యోగమును వదిల చేసిరి. కాననభటకు వెల్లుబడుబూర్చి కేసు చండిరి వెల్లెనగా గారితో కేసేధరించలేదు గాని రాష్ట్రీయసంఘమునకు శ్మవగా గారి అభ్యుత్థానముగా న-శంకరాచార్యులనే అది వెరచేసెనని నాపదనిని పదలిచేసితి కని రంగయ్యగారు తెలిసిరి.

క్రొత్త మద్రాసు ఇరిగేషన్ చట్టము

రాజప్రతినిధిగారి యంగీకారమును పొంది, గౌ. శ్రీ. శ్రీనివాసలయ్యగారు మద్రాసు ఇరిగేషన్ చట్టమును ప్రచురించిరి. ఈ చట్టపు చారిత్రము చాలపురాతనమయినది. 1856 సంవత్సరము నుండియు చట్టమును గావించుటకు ప్రయత్నము ఒడుగుచుండెను. అప్పటినుండి ఇప్పటివరకు ఎన్నియో ప్రయత్నములు జరుగుటయగాక, కోర్టులలో పంతులేని వ్యాజ్యముల కవకాశము గలిగెను. ప్రీవీకౌన్సిలువరకును ఇందుకు సంబంధించిన వ్యాజ్యములు గొంపోబడుచుండెను. ప్రజలచే నాక్రమింపబడినట్టిగాని, ప్రభుత్వమునకు జెందినట్టిగాని భూములలో పారెడనదులు, వాగులు, ఊటసీరు ప్రభుత్వమునకే జెందునని చట్టము నేర్పజుటకు 1856 సంవత్సరమున గవర్నరు గారు కోరిరట. కాని దానియవసరమంతగ గనుపించక, మున్ముందా విషయము నాలోచింపవచ్చునని 1861 సంవత్సరమున నిశ్చయింపబడెను. చాలకాలమువరకు ఈ విషయమై ఎట్టిచర్యను తీసికొనియుండలేదు. 1880 సంవత్సరమున, మరల నివిషయము తలయెత్తెను. 1884 సంవత్సరమున ఒకచట్టము తయారుజేయబడెను. కాని దీనిన్వ్యాఖ్యార్థమారు దానిని ఖండించుటచే 1888 సంవత్సరమున, ఈచట్టముపసంహరించుకొనబడెను. ఇరిగేషన్ కమిషన్ వారి ప్రోత్సాహమువలన, 1905 సంవత్సరమున, ఇరిగేషన్ బిల్లును తయారుజేయుటకు ప్రత్యేకోద్యోగినియమింపబడెను. 1909 సంవత్సరమున చిత్తుచట్టమొకటి ప్రకటించబడెను. ఈచట్టమునందు మార్పులు కొన్ని జరిగెను. 1914 సంవత్సరమున ఇది ఇండియా ప్రభుత్వమువారి యంగీకారము ఒడసెను. పిమ్మట మద్రాసు శాసనసభలో దీనిని ప్రవేశపెట్టుటకు యత్నింపగ, యధము ముగియవరకు దీనినాపియుంచవలెనని కోరినమీదట, ఆ ప్రకారముచేయబడెను. ఇంతలో, ఉర్దూ కేసులో నీయబడిన ప్రీవీకౌన్సిలు తీర్పు అధికారులలో కొంత యలజడి కలిగించెను. ఎట్టేటును మొదట దానముజేసినపుడు ఉచితముగ నెంతసేపి నుపయోగించుటకు ఖామందునకు హక్కుగలదో, అంతటిహక్కును ప్రభుత్వమువారు గుర్తింపవలయునని, ప్రీవీకౌన్సిలువారు తీర్పుజెప్పిరి. అధికారుల మామూలు ఏర్పాటుల కీతీర్పు కంటకముగ నుండుట వింతగాదు.

ఇందువలన ప్రభుత్వమువారికి చురుకు గలిగి, క్రొత్త చట్టము నీతిరుణమున ప్రవేశపెట్టుచున్నారు. క్రొత్త ఇరిగేషన్ చట్టము, ఉర్దూ తీర్పును నినుపయోగము గావించుటకు బూనకొనుచున్నది. 1914 వ సంవత్సరపు చిత్తుచట్టమునందు, ఇప్పుడేమగు మార్పులు సూచింపబడినవి. క్రొత్త చట్టపు వివరముల సంఘక పరిశీలంతము. మొదటి ఆధ్యాత్మికమున నిర్వచనములు గలవు. కాలువకు బకలా ఇరిగేషన్ మార్కు అనుపదము చేర్చబడినది. ఈ పదము, కాలువలు, చెరువులు, కుంటలు, కాల్వలు మొదలగు నీటివనరు లన్నిటికిని వర్తిం

చును. రెండవ ఆధ్యాత్మికమునందు, ప్రభుత్వము వారి హక్కులు నిరూపింపబడినవి. ఇవి కడు విస్తారమని ఎంచవచ్చును. ఏ నదినుండిగాని, వాగునుండిగాని, డ్రైనేజీ కాలువనుండిగాని, ఇరిగేషన్ కొరకు నీటిని నిలువయుంచుటకును దానిని పంచిపెట్టుటకును, ప్రభుత్వము వారికి సర్వాధికారము గలదని, ఆరవనిబంధన దెలుపుచున్నది. ప్రభుత్వమువారు తమ హక్కును ముందు సంపూర్ణముగ స్థిరపరుచుకొనిరి. ఈ హక్కును వీరు "కామన్ లా" బట్టి గ్రహించుచున్నటుల దెలుపుచున్నారు. ఇంగ్లీషు "కామన్ లా" వెనుకటి "రోమన్ లా"పై ఆధారపడియున్నది. అంతిమంగాని, వీరు ప్రాచీన హిందూ శాస్త్రమును గమనించినటుల దోపడు. భూమియు, నీటి వనరులును, ప్రజలకే జెందియుండెను. ప్రజలను రక్షించినందులకు రాజుకు పంటలో కొంతభాగమును మాత్ర మొసగవలసి యుండెను. అంతియగాని, సర్వాధికారమును రాజునకుహస్తగతముగాలేదు. ఈచట్టపు ఉద్దేశములలో, ప్రాచీనహిందూన్యాయమెటులుండెనో వివరింపరయిరి. ప్రభుత్వమువారు మొదట తమ హక్కును స్థిరపరచుకొనిన పిమ్మట, తదనుగుణ్యముగ మిగిలిన ఏర్పాటుల గావించుట సులభమే. ప్రాతిపదికయందే, భేదాభిప్రాయమెంతయో గలదు. తమ యధికారమును ఏజలాశయముపై చలాయించదలచిన, ప్రభుత్వము వారు దానిని వశపరుచుకొనవచ్చునని ఏడవ క్లాజు దెలుపుచున్నది. ఇందు విషయమై ప్రభుత్వ ప్రకటనము వెలువడిన పిమ్మట, ప్రజల హక్కులంతటితో అంతరించునని, ఎనిమిదవ క్లాజు వివరించినది.

ఇరిగేషన్ వర్క్సునుండి సప్లయయ్యెడి నీరు నుపయోగించిన, నీటిసెన్సు నిచ్చి తీరవలెనని, మూడవ ఆధ్యాత్మికము వివరించుచున్నది. ఫలానా ఇరిగేషన్ వర్క్సునుండి నీటిసప్లయని పొందు హక్కును ఆచారము ద్వారాగాని, కంట్రాక్టు ద్వారాగాని పొందుటకు ప్రజలకు హక్కులేదని 12 వ క్లాజు దెలుపుచున్నది. ఇందునుబట్టి ప్రజల సనాతనస్వత్వములు పూర్తిగ దొలగిపోవును. ఇరిగేషన్ ఆఫీసరుగారు, అవసరముగలిగినపుడు నీటి సప్లయ నాపివేయవచ్చును. సర్వేకును, తనిఖీకిని, అవసరసమయములందును, భూములకొలతకును, మట్టిని బోయటకును మట్టిని దీయుటకును, చేరువ ననున్న భూములలో బ్రవేశించుటకు ఇరిగేషన్ ఉద్యోగి కధికారము గలదు. ప్రభుత్వమువారికి గల ఇట్టినిరంకుశాధికారమునుండి ప్రజలకు రక్షణగలదని, దెలుపబడినది. అదిఏది? ఎనిమిదవ ఆధ్యాత్మికములో సూచింపబడిన నష్టపరిహార మిందు కుపశమనముగ సూచింపబడినది. కాని ఎనిమిదియవ ఆధ్యాత్మికమునందు, సూత్రము కొంచెమును, మినహాయింపులు పెక్కులునుగలవు. పదకొండువీరుల మినహాయింపులు సూచింపబడినవి. భూమిఖామందులు గోరెడి నష్టపరిహారము ఈ మినహాయింపులలో నేదీయో యొకదానిక్రిందకు రాకమానదు. అందుచే, నష్టపరిహారపు ఏర్పాటు ఆచరణలో నిరుపయోగమగునని వేరుగ దెలుపవసరములేదు. మరియొక ఇబ్బందిగూడ గలదు. 83 వ క్లాజు ప్రకారము, అధికారు లీచట్టముక్రింద ఏ కార్యము గావించుచున్నను, కోర్టులలో ఇకజక్షన్ నునిమిత్తము దరఖాస్తుపెట్టుటకుగాని, వ్యాజ్యము వేయుటకుగాని వీలులేదు. ఇందువలన, ఇరిగేషన్ ఆఫీసరులు అడినదిఅటయు, పాడినదిపాటయు నగును. పనియంతయు జరిగినపిమ్మట, సివిలుకోర్టులలో దెచ్చెడి వ్యాజ్యములకు విలువ యుండదు. నష్టపరిహారపు వ్యాజ్యములు సామాన్యముగ కొట్టివేయబడుననుట నిస్సంశయము. నాల్గవ ఆధ్యాత్మికమునందు తమపొలములకు నీటియాధారమును నిర్దిష్ట

వలయునని కోరెడివారి దరఖాస్తుమీద, ఇరిగేషన్ ఆఫీసరుగా రేమిజేయవలయునో, సూచింపబడెను. ఇటులనిర్దిష్టించిన జలాధారముల కగువ్యయమును, పొలము ఖామందులనుండి దీసికొనుచున్నను, ఇవి ప్రభుత్వమువారి ఆస్తియగుచున్నవి.

ఆధ్యాత్మిక బొంబయిచట్టములబట్టి, ఈ పంటలు గావించబడినటుల దెలుపుచున్నారు. వైచట్టములలో, భూమిఖామందుల డబ్బు గట్టెడి నీటియాధారములు ప్రభుత్వమునకు జెందలేదు. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారుమాత్రమే రుమార్గము దొక్కుచున్నారు. ఈ ర్గము, చెన్నరాజధానిలో యాచారమున కనుగుణముగ నున్నదట. ఇరిగేషన్ ఛానలు లన్నియ ప్రభుత్వమువారివే యని ప్రజలు భావించుచునరట. ఈ కాలువలను ప్రైవేటుఖామందుల పరజేయుచో, ఇబ్బందులనేకములు గలుగుననిశలచి, వహారమును సులభముజేయుటకు, ప్రభుత్వమువారిమార్గము నవలంబించిరట. ఈ సమాధానము, వ్యవసాయదారుల కెవరికిని నమ్మకము గలిగింపజాలదు. అయిదవ ఆధ్యాత్మికము, నీటిసెన్సునుగూర్చి వివరించుచున్నది. నీటిసెన్సును భూస్వామియొద్దనుండిగాని, రయితుయొద్దనుండిగాని, లేక ఇరువురియొద్దనుండిగాని వసూలుజేయవచ్చునని, 35 వ క్లాజు దెలుపుచున్నది. 45 వ క్లాజు ప్రకారము నీటితీరవ లేటకు ఎట్టియాక్షేపణ దెలుపుటకు వీలులేదు. సివిలుకోర్టులో నీవిషయమై వాదించుటకే వీలులేదు. ఇదిగూడ కఠినమని చెప్ప బనిలేదు. 55 వ ఆధ్యాత్మికము మామూలు కల్లు భూమినిగూర్చి వివరించుచున్నది. నీటి సెన్సుతో నిమిత్తములేక, సాగుబడికొరకు నీటిసప్లయని పొందుటకు హక్కుగలదని గుర్తింపబడిన భూమిని, మామూలుకల్లు మనియెదరు. ఇందును గూర్చి సూచింపబడిన ఏర్పాటులే విశేష వివాద కారణములు గాగలవు. 46 వ నిబంధన, మామూలు కల్లుపు విస్తీర్ణమును నిర్ణయించుచున్నది. దీనిప్రకారము, సాగుయ్యెడిభూమి ఎంతటిలదో, అంతవరకు మాత్రమే మామూలుకల్లు మని గుర్తింపబడును. ప్రభుత్వమువారు ఆరవ నిబంధన ప్రకారము తమహక్కునుగూర్చి ప్రకటించినభూములకు ప్రకటనము నాటి నుండియు, ఇతర ఇరిగేషన్ వర్క్సునకు ఈచట్టము సంగీకరించిన నాటినుండియు, ఎంతవరకు సాగుజేయుబడు చున్నదో అంతమేరకుమాత్రమే మామూలుకల్లుపు హక్కు అంగీకరింపబడును.

ఉర్దూ కేసులో ప్రీవీ కౌన్సిలువారు జేసిన తీర్పును 46 వ నిబంధన పూర్తిగ భంగపరుచుచున్నది. భూస్వాముల హక్కును, వారికి మొదట నుండియు హక్కుగల నీటి మొత్తముబట్టి నిర్ణయింపవలెను గాని, అప్పటికి సాగుబడి క్రిందనున్న భూమి విస్తీర్ణముబట్టి మాత్రమే నిర్ణయింపగూడదని, ప్రీవీ కౌన్సిలు తీర్పు స్పష్టపరుచుచుండ, ప్రభుత్వమువారు దీనిని నిరాకరించుట మిగుల యశభ్యముగ దోషకమానదు. భూస్వాము లేకారణముచే నయినను, తమ హక్కును పూర్తిగ నుపయోగించుకొనక బోవచ్చును. సాగుబడి జేయదగినంత భూమిని సాగుబడి జేయకబోవచ్చును. అంత మాత్రముచే వారికిగల మామూలు కల్లుపుహక్కు నేనింపవలయునా? ఉర్దూ తీర్పు ఆచరణలో బనికిరాదని, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు రిఫ్ఫిప్రాయపడుచున్నారు. కారణమేమియో తెలియదు. భూస్వామిహక్కును నీటి మొత్తముబట్టి నిర్ణయించుట కిష్టమేకరముల మొత్తముబట్టి నిర్ణయించుట సులభమని, ప్రభుత్వమువారి తలంపు. ఉర్దూ తీర్పును త్రోసివైచుటకు, ప్రభుత్వము వారిక విచిత్రకేసి దొక్కిరి. 1917 సంవత్సరము మూడవ తేదిన ఉర్దూ కేసులో తీర్పు జెప్పబడెను. ఈ

ననుసరించి, పలువురు తమ హక్కులను గూర్చి ప్రభుత్వము వారికి నోటీసుల నిచ్చిరి. కొంత ఇగ్రిగేషను చట్టము ప్రకారము 1917 సంవత్సరము మే నెల 1 వ తేదికి పూర్వము, ఏర్పాటు చేయబడిన మామూలు చట్టపు సెటిల్ మెంటులను ఖాయముగ నెంచవలయునని, 46 వ క్లాజు దెలుపుచున్నది. ఈ ఏర్పాటు చలువులకు వెగటుగ దోహదమానది. ఈ చట్టపు నిబంధనల ప్రకారమే మామూలు చట్టపు భూముల విస్తీర్ణమును నిర్ణయించెదరు. ఇందును గూర్చి, కోర్టులలో నెట్టి వ్యాజ్యమును వైచుటకును వీలులేదని, 47 వ క్లాజు స్పష్టపరుచుచున్నది. ఇందు వలన ఎట్టి నష్టముగలదో, భూస్వాములు గ్రహించు లుదురు. ఎనిమిదవ అధ్యాయమునందు, నష్టపరి రవిషయము గలదు. దీనియందు గల వివరములు పులగూర్చి వైన తెలిసియుంటిమి. ప్రభుత్వము వారు ఇగ్రిగేషను, డ్రెయినేజి వర్కును మరమ్మత్తు చేయకబోయినను, ఇంకను దాని నుపయోగకరముగ చేయకబోయినను, వారినుండి నష్టపరి హారము గోరుటకు వీలులేదని, 48 క్లాజులో (సి) నిబంధన దెలుపుచున్నది.

ఈ నిబంధన 1911 సంవత్సరమున తయారు చేయబడినదిల్లలో గనుపొందటం, ఇట్టిమినహాయింపు లనవసరమనియు, జనరల్ లాకిడి ట్రిబ్యును రావచ్చు ననియు, అపుడు తలంపబడెను. అట్టికరి దీనినిపుడు జేర్చుటకు కఠినమే? ప్రభుత్వమువారు లోపము గావించిన, అందుకు వారు బాధ్యులుగారా? తమకు లాభకరముగాని ఉద్ఘాతమును, ప్రీవీ కౌన్సిలువారు చేసినదయినను, ప్రభుత్వమువారు త్రోసివైచిరి. తమకు బహిష్కరించెడి 20 ముద్రాను లా జర్నరులో నుదహరింపబడిన తీర్పునుమాత్రము, వారి సందర్భమున కొత్తచట్టములో జొప్పించుచున్నారు. ఈతీర్పుప్రకారము, ఇగ్రిగేషను వడ్డీలను నిర్వహించుబాధ్యత ప్రభుత్వమువారిపై లేదట. దీని నాధారముజేసికొని, వీరు వై మినహాయింపు నేర్పరచిరి. ఇదిఎంతవరకు భాష్యమో యూహించవచ్చును. తొమ్మిదవ అధ్యాయము, అవసరసమయములలో కూలీలను, సామానులను సంపాదించువిధమును సూచించినది. ఈ మార్గము కడు నిరంకుశముగ గనుపించును. ఇగ్రిగేషను ఆఫీసరుగారు ఎట్టివారినయినను కని లోనికిబామ్మని కోరవచ్చును. అవసరమగుచో పోలములోనికిబోయి చెల్లును కొట్టించవచ్చును. మట్టిని, రాయిని, తీయించవచ్చును. వీరియజ్జల ననుసరింపనివారు శిక్షితులగుదురు. పదియవ అధ్యాయము కుడిమరమ్మత్తుగూర్చి వివరించును. ఇందు విషయమున భూఖానుండుల బాధ్యత నిరూపించబడినది. కుడిమరమ్మత్తును సాగించుటకు, ఇంతవరకును ఆచారమును రుజువుజేయవలసియుండెను. అట్టియవసరమిచ్చటమున లోలగింపబడుట, శోచనీయము. 11 వ అధ్యాయము ఇగ్రిగేషను పంచాయతులకు సంబంధించియున్నది. ఇక ఫార్ముల్ పంచాయతు లిది వరకే కొన్నిచోటుల నెలకొల్పబడినవి. ఈచట్టము నందు ఇగ్రిగేషను పంచాయతులకు శాసనాధికార మిచ్చుట కుద్దేశించబడెను. 71 నిబంధనప్రకారము, పంచాయతులలో, గ్రామాధికారి అధికారిత్వానభ్యుదయగ నుండును. భూములెవరి స్వాధీనమునందుగలవో వారే పంచాయతులలో సభ్యులుగ నుండ నర్హులుట. భూమి స్వాధీనమున లేని వక్రీలు, సాహుకారు మొదలగు పట్టాదారులు పంచాయతులలో సభ్యులుగ నుండ నర్హులుగారట. పంచాయతిదార్లకు గ్రామములలో నివాసముండవలెనను విధిగూడ లోలగింపబడినది.

ఈ ఏర్పాటులు సంచుచితములని దోచును. పంచాయతిని రద్దుజేయుటకు కఠినమగు కఠికార మిడుబడినది. గ్రామపంచాయతి కిట్టి యధికార మొసగబడినపుడు, ఇయ్యది ఇగ్రిగేషను పంచాయతిని బనిచేయుట కేర్పాటు గలదు. ఇగ్రిగేషను పంచాయతుల ఏర్పాటుదక్క మిగిలిన ఏర్పాటులు, భూఖానుండుల తేమమునకు ప్రతికూలముగ నున్నటుల గన్పట్టును.

రాష్ట్రములయొక్క లంతరించుట

ఇండియా ప్రభుత్వమున కీయవలసిన ధనభారము తోలగనిది, రాష్ట్రములలో యభివృద్ధి కవ కాశములేదని, మంత్రులెమి తదితరభాగమునా లేమి, ఏకరీతిన ఉద్దోషించుచున్నారు. వీరి మొటి లింతవర కరణ్యరోదనములయినను, ఇంకను వీరిని కొంతయొక్క పీడించుచుండెను. మద్రాసు ప్రభుత్వమునా ఓవిషయమై అత్యాచారము కనుబడుచు న్నారు. కాని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు జులై 13 వ తేదిన పంపిన విజ్ఞాపనమును, అందుపై ఇండియా రాజ్యాంగమంత్రుల సవంబరు తొమ్మిదవ తేదిన పంపిన ప్రత్యుత్తరమును జూచిన, రాష్ట్ర ములభారము తగ్గదనియు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు జేసికొని ఆందోళనము వ్యర్థమనియు తెలుపడక మానదు. సిన్ధూలో ఏప్రిలునెలలో జరిగిన సమావేశమునకు పిమ్మట, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తమ యభిప్రాయమును, రాజ్యాంగమంత్రులకి దెలిపిరి. రాష్ట్రములు-చెల్లించవలసిన మొత్తములను తగ్గించ వీలులేదని తెలుపుచు, రాష్ట్రములు తమవన్నుల నిరీక్షను హెచ్చించవలయునని ఇండియా ప్రభుత్వము గోరుచున్నది. రాష్ట్రములకు రాబడిలో గలిగెడి కొరత ను పూర్వపుటకు, కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు అడ్డాయుల నిచ్చుట, మంచీమార్గముగాదని వీరియజ్జేశము. ఎప్పుడోయినను, రాష్ట్రములు చెల్లించవలసిన ధన మును, లేకుండ జేయవలయునని ఇండియా ప్రభుత్వమువారి కష్టముగలదట గాని, ఆసూయకూర్చు మున్నడేమిచునో వీరు జెప్పజాలరట. రాజ్యాంగ మంత్రులుగ పీలు ప్రభువు గారు, ఇండియా ప్రభుత్వము వారి యుద్దేశములతో పూర్తిగ నేకీభవించుచున్నారు. మీదుమిక్కిలి రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు వీరును సలహానిచ్చుచున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తమ వ్యయమును తగ్గించుటకు కమిటీ నేర్పరచినటులనే, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములును ఇట్టి కమిటీల నేర్పరచి, తమఖర్చు లను తగ్గించుకొనవలయునట. పీలు ప్రభువుగారికి రాష్ట్రముల కష్టములయడ, సానుభూతికి కొడువ లేదు. కాని, రాష్ట్రములజరుపును లోలగించుటకు పాపము వారికి గనుపించదు. ఇప్పటికే రాష్ట్రములు కృశించుచున్నవి. ఇంకను తమ ఖర్చులను తగ్గించు కొని, ఆజాయములో విశేష భాగమును ఇండియా ప్రభుత్వమునకు ప్రతిసంవత్సరమునను సమర్పించ వలసియుండ, భావ్యభివృద్ధి కవకాశ ముండజాలదు. ఇండియా ప్రభుత్వకోశము, ఇంతలో బాగుపడు నూచనలు గడపింపవు. రాష్ట్రములబరువులు ఎంత కాలమయినను ఈ తీరుననే యుండకమానవు. మంత్రులుగాని, తదితరులుగాని, ఎన్నిసీ-ములను తయారుజేసినను, అవి అలంకార ప్రాయములుగ నుండునేగాని, ఆచరణలోనికి రావు. సంస్కరణ ములనలన గలిగినలాభమిది. ఇంకను వీరినేపట్టుకు ప్రాకులాడుచుండెడి హిందీ జూచిన బాలిగలుగక మానదు.

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము బెంగాలు ప్రభుత్వమువారికిని, కలకత్తా విశ్వ విద్యాలయమునకు గల తగవునగూర్చి ఇదివరకు వివరించియుంటిమి. విద్యమంత్రులుగ పి. సి. మిల్లగుగారు తమ దృక్పథమును సమర్పించుకొను చున్నారు. వీరు తెలిపిన కారణములు నిరాధార ములు. కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము తననిశ్చయము ను కొనసాగించుకొనుట యుక్తము. నిన్నటిదినము జరిగిన మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయసభలోగూడ, సినేటు డిభాతీర్మానమునకు విరుద్ధముగ పాత్రొ మంత్రు గారు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లును కొనసా గింప నెంచుటయు, సవరింపబడిన బిల్లును సినేటు సభవారికి పంపకబోవుటయు, తమ కవమానకర ముగి భావించబడెను. ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానము మూలమున, పరిపాలనా స్వభావమునందు ఎన్ను తగినవూర్పు గలుగలేదని, ఇందునుబట్టి కనుగొన వచ్చును.

స్థానికవార్తలు

ప్రౌఢుల ముష్టి నుబ్బారావు గారు

కరీరసాధనాప్రదర్శనములు ఈనెల 10-వ తేది ఆదివారమునాడు ఆనగా రేపు సా యంత్రము 4 గంటలకు మైలాపూరులో పేరి నారాయణ మూర్తిగారి మందిరమునను ఈనెల 11-వ తేది సోమవారము నాడు ఆనగా ఎల్లండి సాయంత్రము 5 గంటలకు మదరాసు యునైటెడు క్లబ్బులోను ప్రౌఢసమగ్రప్రదర్శనములు జరుగును.

సారోజి గోక్షేపంథుము-నుంగంబాకం:-

పండిత వి. కృష్ణమాచార్యుగారు నుంగంబాకం పతనాలయమున 10 వ తేది ఆదివారం ఉదయం 8 గంటలకు భారతీయ ఉపశ్యాసము గావించెదరు.

జగన్నాథ భక్తసభ-ఎగ్మూరు:-

ఈ సభయజ్జ మాన్యమున డిసెంబరు 10 వ తేది ఆదివారంసాయంత్రము 4 గంటలకు ఎగ్మూరుమైశాద్వనందలి శేషవిలాస మంరమున బ్రహ్మశ్రీ డి. బాధాపతి భాగవతారుగారు (తంజావూరు) కిరాకొట్టనియమున హరికథాకాలక్షేపము గావించెదరు.

దేశీయసమాజమందిరమున హిందీ ఉపన్యాసము

చెన్నపురి హిందీభాషా ఏర్పాటుప్రకారము డిసెంబరు నెల 10 వ తేది ఆదివారము, సాయంత్రము 4 గంటలకు, దేశీయ సమాజమందిరమున (817, లింగిచెట్టిపేట) శ్రీయుత, క. మ. కిరామవికారదేగారు "హిందీ సాహిత్యమును గురించి" హిందీభాషయందు పన్నసించెదరు. హిందీభాషాభిమాను లందరూ, రాష్ట్రాంబేదరుని కార్యదర్శి వ్రానెను.

ఎక. కృష్ణస్వామి మొదల్యారు పతనాల

యము:- ఈ పతనాలయ యజమాన్యమున యన్. విశేషా నందయ యం. ఆర్. ఎ. యస్. ఆంగ్లమున "మద్రాసులో యుద్ధో ఆదైవన్న వాగ్ధిని" గిగూర్చి ఆదివారం 10 వ తేది సాయంత్రం 4 గంటలకు అమరవాడిరెంట్రో హిందూ విద్యా కాలఫాటలో నెం 2/197 మింటువీధి పూచవన సుపర్యవించె దురు శిలాలసంఘాధ్యక్షులును మద్రాసు భూస్వాముల సంఘ గౌరవకార్యదర్శియు నగు పి. రామబాధకగారు డి. ఏ. యం. ఆర్. ఎ. యస్. యస్. ఆర్. ఇ. యస్. అభ్యుత్తర కపిం చెదరు.

కావలెను - ఆంధ్రపండితుడు

చెన్నపురియందు చిన్న బాలికకు చదువుచెప్పటకు సంస్కృతాంధ్రములందు చక్కని హాండియ్యము గల, పండితులొకరు గావలయును. వేతనము యోగ్యతానుసారము. వలయువాగు యోగ్యతను చెబు పుచు ఈక్రొంకు చిరునామాకు వ్రాయవలయును. ఆంధ్రపండితుడు, రెంటాలమాను, మైలాపూరు, మద్రాసు.

విదేశ వార్తలు

జలసంధుల చర్చ

అనుకూల వాతావరణము

తురుష్కుల సభ్యులైఖరి

లాసేయ, డిశంబరు 6:— 55 చార్లస్ టవ్వెట్ మొదట గారు ఇటీవలి చర్చి ఇన్స్టిట్యూట్ పాపాగారిలో మాట్లాడిరి. మిత్ర మండలి సభ్యులతో సమ్మతిల తరువాత వారిని జరిగిన ఉత్తరప్రభుత్వ ప్రజలను బట్టి తురుష్కుల రాజకీయాల సంత సించిరి. వ్యాఖ్యను పరిష్కారమునకు రావలెనని మిత్రమండలి యుద్దేశ్యముని తెలిపిరి. కర్ణాటక ప్రభుత్వ గారి వ్యాఖ్యబుద్ధిని కొని యాడిరి. ఇంకా సభలో బిస్మిల్లాఖతల చేయలే దనిరి. నేటి సంగతులన్నియు అనుకూలపరిణామమును బొందినవి.

సైనిక నాకా జరిజ్జాను గల నిపుణులు నిన్నటిదినము సమావేశమైరి. రిక్కి ఓషియా ప్రతినిధులు సభలో నుండిరి. తురుష్కుల సేనాని ఆసంక్రమిని జాపలేదు. మిత్రమండలి చేయ నున్న పరిష్కారములో గొప్పోటిలో నున్న మిత్రమండలి జటాలమునుగూర్చి ఏమియు జెప్పనందున కొంతవరకు తృప్తిగ నున్నయిది.

కర్ణాటక ప్రభుత్వ, చిదిరక గార్లకు వాగ్వివాదము

లాసేయ, డిశంబరు 7:— చాలకాలముండి చిత్తులతో గూడుకొన్న జలసంధి సమస్యను పరిష్కారము చేయు విషయమును ఆలోచించుటతో నిన్నటిసభ ముగిసెను.

ఈవిషయమును గూర్చి చిదిరక గారికి కర్ణాటక ప్రభుత్వ గారికి వాగ్వివాదము జరిగెను. కర్ణాటక ప్రభుత్వ మిత్రమండలి తరఫున నమ్మకముల ప్రస్తావించిరి. రషియాను విధానము ననుసరించి మేరితత్వీక జలసంధులపై ఆసంగతము అధికారము వచ్చుననియు అలాచే ముప్పువాటిల్లుననియు రషియాకు బ్లాక్స్ లో గూడ నిరంకుశ శక్తి కారము గల్గుననియు తెలియజేసెను.

నాకా వ్యవస్థను తగ్గించినట్లే బ్లాక్స్ లో స్వేచ్ఛాప్రవేశ ముండుటకు వీలగునైతే గూర్తు తయారై ప్రాముఖ్యము తెలియజేసిరి. ఏలెరిని జలసంధుల సంరక్షణకుగ నమ్మి నియమించిన సైనిక బలమును ఆధారపడుటకుంటే బడంబడికలమీద ఆధార పడుట మంచిదనిరి.

జలసంధి సమస్యకు సంబంధించిన ఏర్పాటులను చెల్లెగారు పరిశీలించవలయునని ఇన్స్టిట్యూట్ గారు కోరిరి.

ఏర్పాటు చిదిరక గారు ప్రభుత్వ తరమునకు రషియానులే నాకాజరమును తగ్గించవలెనని గోరినయియు కాని కాల్కత్తాముగ భయంకరమున ఏర్పాటులతో బ్రతుకులు బదులిడినది. తర్వాతి జలసంధులను కాపాడుటకు ఏర్పాటులను తులనన గల్గు అపాయము అంతర్జాతీయ సంఘమువారి స్వాధీనములో నుండుటచే తటస్థమై ప్రమాదములకుంటే సత్కర్మ గా నుండవలసి. రషియాకుగూడ కాంక్షముగనే పరిష్కారము చేసికొనుటకు ఉద్దేశ మున్నందులకు విని సంతసించిరి నని కర్ణాటక ప్రభుత్వ నుడిపెను.

ఇతర రాజకీయాల లాభము నిమిత్తము మిత్రమండలి సైనిక నాకాజర ప్రత్యేకజ్ఞానము గల నిపుణులు సమావేశమై ప్రాత్రసంగతులను అవసరము తెలియజేసెనని కర్ణాటక ప్రభుత్వ గారు చిదిరక గారు తీవ్రముగా దానిని అర్థమజేసికొనిరి. ఏదో ఉద్దేశముతో మిత్రమండలి ఆట్లు చేయుచుండి రనుటలు తెలియజేసిరి. కర్ణాటక ప్రభుత్వ యుక్తియుక్తముగా బదులిడిరి. సభ అంతరేకత నే ముగిసెను.

భిన్నాభిప్రాయము

లాసేయ, డిశంబరు 7:— జలసంధుల సమస్యను పరిష్కరించుటకు మిత్రమండలి తెలియజేసిన విధానమునుగూర్చి రషియానులకు తురుష్కులకు భిన్నాభిప్రాయములు కలిగిన తెలియుచున్నది.

ఈవిధానము ముందు రాయబారములకు పునాదిగ నేర్పడునని తురుష్కులని. యుద్ధనాకల జలసంధిలో ప్రవేశించరాదని జర్మనులు కోరినటుల ఆంగ్లేయచరిత్ర తాను బడంబడిక ప్రయత్న సంతకము చేయనని చిదిరక గారు తెలియజేసిరి. దీనివలన తురుష్కులు కలవరపడినటుల కనబడెను. కాక స్థాంటు నోపియేయును కావలసినదియుభయును తమకు ఎక్కువగా కాలసి యున్నదని తురుష్కులనిరి బ్లాక్స్ విషయమును ఆలోచించవచ్చుననిరి.

యూనైటెడ్ స్టేట్సువారు అంతర్జాతీయ సంఘమువారు జలసంధులను కాపాడుటలో పాల్గొనరా లేనా యను విషయమునుగూర్చి యూనైటెడ్ స్టేట్సువారు రింగును బదులియవలసియున్నదని అమెరికను వార్తా ప్రచారక సంఘమువారు తెలియజేసిరి. కాని దీనిలో దిగుటకు ఇష్టపడు ఉద్దేశ మున్నటుల తెలియజేసిన

టులమాత్రము కనిపించుటలేదు. మిత్రమండలి ప్రత్యేక పురస్కారముల నన్నిటిని ఆహ్వానించిన పిదప అమెరికనులు తమ సభ్యులు మును తెలియజేసిన అనుకూలమున్నార.

మృతికా వ్యాఖ్యలు

యూనైటెడ్ స్టేట్సువారి తరపున చెల్లెగారు తెలియజేసిన ఉద్దేశమును సెరవేర్చుటకు సహకార మొనర్చుటకు యూనైటెడ్ స్టేట్సువారు సిద్ధముగ నుండవలసియుండునని మైక్సు పత్రిక వాకోనుచున్నది.

జలసంధిని కాపాడుటకు నియమించబడు సంఘములో అమెరికా సభ్యత్వవదలి నంగీకరించక తప్పదు.

మిత్రమండలి జలసంధుల పాలనమునుగూర్చి చేసిన ఏర్పాటులో సగముకంటే మించి ఏర్పాటులను ఇతరులు జేయలేదు. ఇంతకంటే మించి ఏర్పాటు తమకు తోచిన అమెరికనులు తెలియజేయువలెను; తదా ఈ చర్చకు దిగబోయి రషియాను కొనవలెనని న్యాయార్థము వర్ణన పత్రిక వాకోనుచున్నది.

శేపు మరల లాసేయ సభ వారు జలసంధుల సమస్యను గూర్చి ఆలోచించెదరు. నేడు ఆయా పంచాయితీ వారు వివరములనుగూర్చి యోచించిరి.

మిత్రమండలి ఏర్పాటులు

మృతికా వ్యాఖ్యలు

పత్రికలపై యుగ అనుకూలముగనే మిత్రమండలి ఏర్పాటులను గ్రహించినది.

ఈవినింగు స్థాండర్లు

జలసంధుల సమస్యనుగూర్చి మిత్రమండలి స్పష్టముగను ఏకీభావముతోడను చచ్చింది. రషియా కెట్టి విరోధభావముతో ప్రవర్తించుటలేదు. తర్వాతి మనసు నొప్పించునట్లు ప్రవర్తించుచున్నార. కాని రషియాను మాత్రము బ్లాక్స్ లో ఎంతమాత్రము స్వతంత్రముగా విడిచిపెట్టుటకు వొప్పుకొనదు. రషియాకు తర్వాతి ఎంతమాత్రము ద్వారాపాలననుగ యుండరాదు.

ఈవినింగు న్యూస్

బోడివివరల యుద్దేశ్యమును జూడ దుమేరియను స్వతంత్రమును భంగపరచవలె నను ఉద్దేశ్యముతో నున్నటులున్నది. దీనిని జలసంధు లందరికి ప్రవేశ ముండునటుల జేసిన తప్పుక భంగము కలుగును. లాన్డన్ కర్ణాటక ప్రభుత్వ వ్యాఖ్యబుద్ధితో జేసిన ఏర్పాటులవలన వీరి యుద్దేశ్యమునకు ఆకాభంగము కలిగినది. తర్వాతి పోరుటచే ఇంతకంటే తక్కువ వచ్చునేగాని ఎక్కువ రాదు. అందుచే ఈ ఏర్పాటుల కొప్పుకొనుట ఉత్తమము.

కాన ఇన్స్టిట్యూట్ పాపాగా రివరతులను తన ప్రభుత్వమునకు తెలిజేయుటయే మంచిది. తర్వాతి కాంతి యవరము. మనకు గూడ నది అవసరమే. ఉభయములకు కర్ణాటక ప్రభుత్వ విధానమే ముక్తిపదము అని వాకోనుచున్నది.

చెల్లెగారు

ప్రపంచములో అందరికిని వర్తకము జేసికొనుటకు నిరభ్యంతరముగ స్వేచ్ఛా యుండవలెననియు యుద్ధనాకల రానియగుడదను మరతను ఆంగ్లేయచరిత్ర దానియు అమెరికనుల తరపున తెలియజేయు అందరును సంతసించిరి. యుద్ధనాకలే కాంతి ప్రథములు. యుద్ధనాకలే కాంతి విప్లవసకము లనిరి. ఏదో ఒకలాభము తమకుగలదు గనాయని ఇతరులకు అవకాశ మియ్యక ఒకే ఆ వర్తకలాభము ను అనుభవించరాదు. ఇట్లు జరిగినవో బ్లాక్స్ ప్రదేశములందున్న రాజ్యములవారి కందరికిని నష్టమే. ఎవరో ఒకరే బ్లాక్స్ లో జలసంధులను స్వాధీనములో నుంచుకొని పాలించెద మనుట ప్రపంచమునకు విచిత్రమైన కార్యము.

అమెరికను పత్రిక లన్నియు ఈ విధానమును మిత్రమండలితో బాటు యూనైటెడ్ స్టేట్సువారు ఆంగ్లేయచరిత్రతో ఆంగ్లేయచరిత్రను ఇట్లు చే జరుగవలె సమయము అని.

నిర్బంధముగ ప్రజలను మాన్యుట

కంగీకరించక. పోవుట

లండన్, డిశంబరు 7:— ప్రాణాంతకార్యమునకు తప్పు ఇతరజనులముఖంలో నిష్పాదముగ ప్రజలను మార్చరా జని అమెరికను ప్రతినిధి ఆక్షేపించిరి. ముఖ్యముగ గ్రీకులు కాక స్థాంటు నోపియనుండి కడలరా దనిరి. ఇది తురుష్కులకు వచ్చినట్లున్నది. గ్రీకులను తమమతలెనను సభిప్రాయమును తురుష్కులు ఒక వేళ మానుకొనవచ్చును.

సామ్రాజ్యవాదుల వార్తా ప్రచారము

ను లోపాయికారిగ గుర్తించవలెననియు ప్రభుత్వము వారి పనిలో తోడ్కొను కలుగజేసికొన రాదనియు సామ్రాజ్య ఇతి శా సంఘమువారు తమసభలో చాలపట్టునలతో నిశ్చయించుకొనిరి. ఈ విషయమును ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయవలెనని నిశ్చయించుకొనిరి. సంతక తర్వాత ముఖ్య పుక పోషకుమార్తరు జరజుగా రింగులని తెలిసికొనవలెననిరి. పత్రికా ప్రచారమునుబట్టిజూడ ఈవిషయములో వాయువార్తా ప్రచారములో అధికారులు ప్రాధప్రమానము కలగావులయుతయు చుండుటచేతను వాయువార్తలను ఆలస్యముగ పంపుటలేదు ఇంట్లాండు ప్రజలకును, ఇండియాలో వర్తకసంఘము వారికిని చాల వినిగొట్టెటలు తెలియచున్నదని రాబర్టు

డోనాల్డు గారు పరిశీలన వివరించి తెలియజేసిరి. ఇండియా గూడ దీనికై లోపాయికారిగ గుర్తించుకొనవలసి వచ్చునని యనుకొనుచున్నటుల కనపించుచున్నది.

దీప్యముగ జేయవలచున్న ఈ భారమును డోమినియనులకును ప్రజలకును కదలి పెట్టట ప్రయత్నము.

పోస్టాఫీసువారి పూర్వపు విధానమును పోషిపాపా కాట్టెలమునతో రాజకీయ సంబంధముల వారెవరును ఆంగ్లేయచరిత్ర నమ్ముచున్నాని యర్జునం ప్రభుత్వ తెలియజేసెను. సంగతిని తెలిపినపిదప చార్లబర్లెమగారి యభిప్రాయముతో నిర్ణయించెదరని తెలుచుచున్నాడనెను.

వాయువార్తా ప్రచారమునకు కల్పటావు మార్గంలో కొనెసివారి కీడుబడెను. డోమినియనుతోడను, విదేశముతోడను సంబంధమును కలుగజేసికొని ఉత్తర ప్రభుత్వ తరములను జూపుటకు బ్రతుకుతో ఏర్పరిచిన కార్యక్లాపములు పనిమట్టున తయారైనవి. దీనికంతకును 2000000 పాను లగును.

మాట్లాడుటలలో వాయువార్తా కార్యాలయములకు సెల కొల్పెదరు. బ్రిటిషు కార్యక్లాపములకు లైసెన్సు కొలదికోపాల లోనే ఇయ్యబడెను. తక్షణము పని ప్రారంభమగును. సామ్రాజ్య మంతటను వాయువార్తా ప్రచారము కి మానములలో పూర్తయగును.

విరిష్టు స్ప్రీస్టేటువాదులను ముట్టడించుట

లండన్, డిశంబరు 7:— రాత్రి 12-30. స్ప్రీస్టేటు ప్రారంభమై డిమొక్రసీలు కాక్కు కవుంటిలో పెద్దకల్లరి ప్రారంభమగుటనుబట్టి ప్రధమము. 200నిష్ట కారులు తమకుచిక్కిన సామూహ మొటాతుబండలో భల్లి నునకే దిగరనున్న జటాలమును ముట్టడించిరి. రోజంతయు పోరాటము జరిగినది. సైన్యములో బడవలసి వచ్చెను. జటాలపు అధికారి-సాన్డంట్లు చనిపోయెను. 15 గురు తుతగాతులైరి. తక్కిన 90 మంది బడియ జేయబడిరి. చాలమంది లోబడుటకు పూర్వము తమకుపాపాలను విడిచిజేసిరి. బండిలుగై కొనబడిన వివర వివరము జేయబడిరి.

దీప్యాట్టి ప్రెసిడెంటు, స్ప్రీస్టేటులో గొప్ప యుద్ధోగిగ నున్న ఇంకోకరును తమ త్రోవలో ముట్టడించబడిరి డెయిలు సభలో కాన్ఫీవుగారు తెలియజేసిరి. దీప్యాట్టి ప్రెసిడెంటు తుతగాతు డాయెను. ఉద్ధోగి కాల్చి చంపబడెను.

కొత్త పార్లమెంటు

అల్పసంఖ్య పరిస్థితులు

పార్లమెంటులో మాట్లాడుచు డబ్లిన్ పార్లమెంటు అధికారములో అల్పసంఖ్య పోవును సమగ్ర ప్రారంభమైన వెంటనే తన పదవిని వదులుకొందునని రి. జా. క్రేముగుగారు తెలియజేసిరి.

ఉత్తరదేశపు పార్లమెంటు వార్తక ప్రార్లమెంటు సరిపాదు ప్రభుత్వముతో బత్తెడలి కమిషనుతో ఎట్టిసంబంధమును పెట్టుకొనరని వ్యక్తీకరించిరి. జనసభాదు చేతులుగారు నొరొకో ఒకడు ఏకీభవించినగాని సరిపాదులను సర్దుబాటు జేయుట జరగదనిరి.

సామ్రాజ్య ఆర్థిక సభ

ను గూర్చి పత్రికలు రిపోర్టుచుచున్నయవి. కలసపోవుట, వాణిజ్య విస్తారము రాష్ట్రీ సరిపాదులను రాకపోకలు మున్నగు విషయములు చర్చించబడును. తక్షణమే అవలు జరుగు విధానములను కనిపెట్టవలెనని బ్రిటిషు ప్రభుత్వ మువారిని గోరెదరు. సామ్రాజ్యముందున్న ఆర్థిక సంపదనలను జగ్గభూమికిని, డోమినియనులకును లాభముగ నుండునటుల విని యోగించవలెను.

స్వరీపాలనాధి నివేశములను, క్రవుత్ కాలసిలకు కాలసిల వానినిగూర్చి గూడ పరిశీలించెదరు. సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు పరదత్తి గలూ చేసికొని ఇనివరకు చేయుటకు వీలు తెని యభివృద్ధిని జేయుటకు వీలగును.

హిందీ ప్రచారకవత్రిక.

చెన్నపురిలో కొత్తగా వెలువడిన హిందీ పత్రిక ప్రకటించిన "హిందీ ప్రచారక" అను హిందీ పత్రిక మాతా క్యాలయమును చేరినది. కృతజ్ఞతతో నందికొన్నాము. భరతఖండమునందలి దక్షిణ ప్రాంతములందు హిందీ భాషావ్యాప్తి నొనర్చుటకు వీరి పత్రిక ప్రకటించిన వార్తలను చూచి మొదటిసంచి కయందు శ్రీమతి సరోజినీ సందేశము, రాష్ట్రభావ మున్నగు పదునొకండు విషయములపై చక్కని వ్యాఖ్యములు సర్వమును హిందీలో వ్రాయబడియున్నవి. దీనివలన కొత్త హిందీని నేర్చుకొను దాక్షిణాత్యులకును సులభముగా తెలుగు అరబు ఇంగ్లీషు భాషలలో చక్కని పాఠములు వ్రాయవలెనున్నవి. పత్రిక సంస్కారము దరము. సంకల్పచంద్రుడు రెండు కాళయవారు హిందీ సాహిత్య ప్రచార కార్యాలయము (టిప్టిన్, మద్రాసు) వారికి వాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

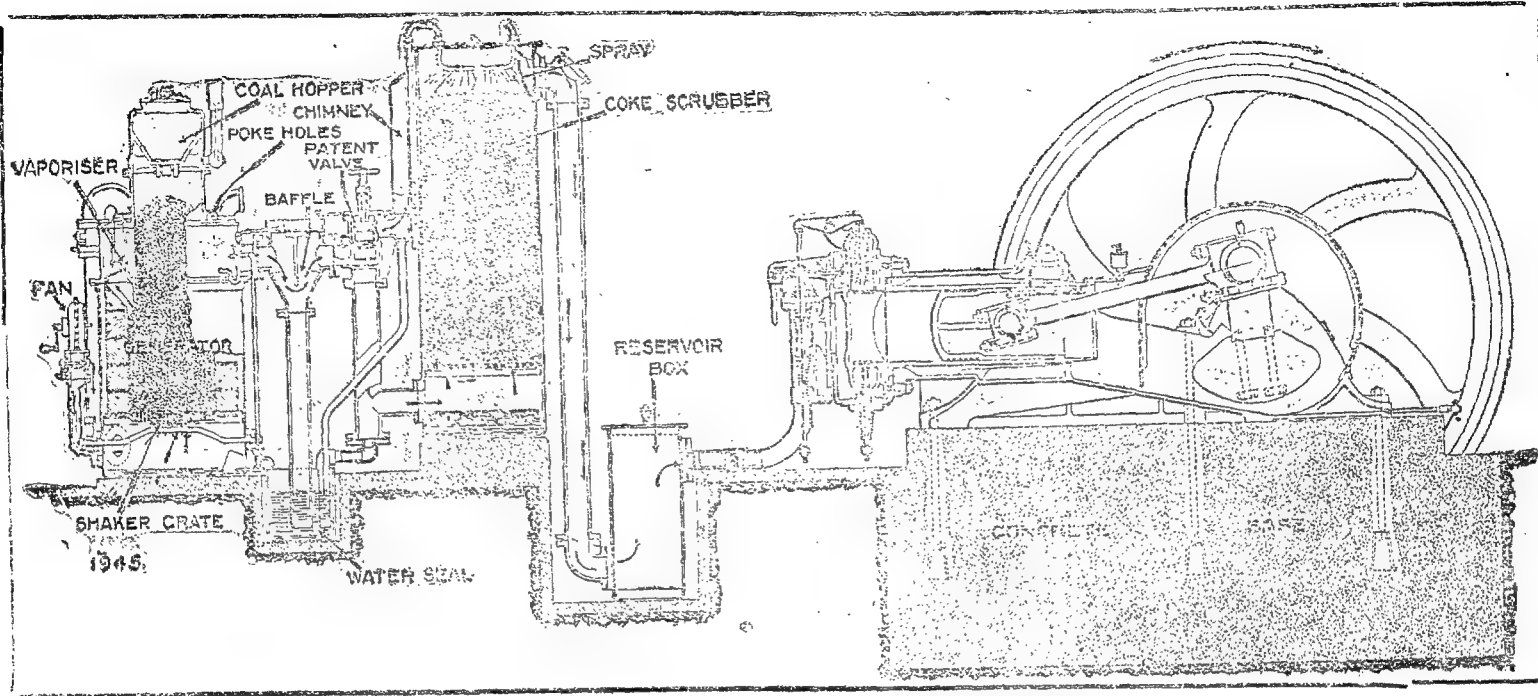

03 వత్సరముల చార్జితము

నా రక్షణకై, నాదులు మెదప్పు ఏ. బి. రావు,
టి. ఎస్. నారాయణ, నేతలు న్యాయార్థము, కాకినాడవారి:-
ప్రతివాది మెదప్పులో "ది రాజా నైట్ వర్సు" అను
పేరుతో న్యాయార్థము చేయుచున్న ఏ. రాజం అను అవాద శక్తి
నుండి రాక్షస బాళి మెదప్పు రూ. 25/- అను గాను నాదు
లు దావా తెచ్చియున్నారు. 15-12-1922 తేదీన నాయుదా
చేతులయొద్దను నడుమ తేదీన ప్రతివాది కోర్టులో హాజరై
అక్షేపణ ఉత్తరమును తెలుపుకొనవలెనని దావా ఎత్తుకొని
తిర్పు చేయబడునని యిరుదుములనుగా తెలిసికొనవలెను.
రూబిహాస్, } వి.సీతారామస్వామి, బి.ఎల్,
కాకినాడ, 4-12-22 } నాదిరత్నం, లాయర్.

రస్త్ న్ - హోరన్సు బె

గాన్ యం త్ర ము పని కి మాలిన చెత్తతో నడచుచును
మిక్కిలి నరన మైన శక్తిని (Power) నర ఫరా చేయును

4. పానుల పనికి మాలిన చెత్తతో నడచుచును

విశ్వవ్యాప్తముగా ప్రసిద్ధి చెందినది

మద్రాసు రాజధానికి ఏజంట్లు.

MASSEY & Co., Ltd.,

ENGINEERS, POST BOX 554, MADRAS.

TELEPHONE. 1085

Telegraphic Address, Massey, Madras.

మెసప్టోమియాను విపరీతమగు వ్యయము

(సర్ పెర్సెల్ ఫిలిప్సుగారు)

సర్ పెర్సెల్ ఫిలిప్సుగారు డెయిలీ మెసప్టోమియాను దిట్టుల వ్రాయుచుండెను.

మెసప్టోమియా పాలనము, బ్రిటిషు పాలన మెడలను దొక పెద్దగుదిబుండ. ఈ బండను వదలించుకొను వరకును దుష్టుల మగు ఆరబ్బి ప్రభుత్వమునకు సహాయ మొనర్చుటకు గాను అట్లు కొలది మిలియనుల భారమును వహించితి వలెను.

నివృత్తిపాత చిత్తముతో విచారించి జూచిన యెడల నింతకాలము వరకును గావించిన వ్యయముతో, ఫలితముల పోల్చి జూచినయెడల ఫలితములు చాలతక్కువ. బాగాదునందలి బ్రిటిషు ఆర్థికాధికారుల ద్వారా జరిగినవల్లిన లెక్కల ప్రకారము ఈ వత్సరము మనము 7600000 నరనల వెచ్చించు చుంటిమి.

ఈ మొత్తములో 2000000 నరనలు, మెసప్టోమియా యందలి బ్రిటిషు సివిలు పరిపాలనకును మిగిలినది నైతిక విమోచన దళములకును వెచ్చించబడును. మెసప్టోమియాను మనము సలహా నిచ్చుచారమే గాని మన చే పాలనాధికారులను గాము. వరిస్థితి బుత్సాహ జనకముగ లేవు. ప్రజామోక్షము నందెని పె జులలాజుగారి కృత్యము ప్రభుత్వమునన్నది. ప్రజలపై నాధారపడి యుండవలసి: స్థితితో ముక్తియగు నెరును. ప్రజల కీమత్తి యర్థ మునందు విశ్వాసము లేదు.

మనయందుగాని, ముక్తియర్థము నందుగాని బాజునకు సల ముగ నున్నకము లేదు.

ప్రభుత్వమును సులక్షణగ నడుపుటకెగాను బ్రిటిషు పై కమిషనరుగ సర్ పెర్సెల్ కాన్స్టాబుల చాల ప్రయత్నించి ఎం దును ప్రతిఫలముగా కృత్యము లేదు. ప్రజలను, రాజును చాల న్యాయముల లగుచిరి.

స్వతంత్రత కాధారపడి యున్నందు నివసించు గుంపుల వారికి బాగాదు యందుకు రాజుపైగాని నైతిక బాధించుకు దొడ్డుములపైగాని ఎంతమాత్రమును ప్రజేలేదు. వారు పన్ను

పెల్లించుట సంభవించినపు డెప్పుడును నట్లుకే ముందు భూ మివడ్లను, ఇతరకన్నులను వసూలుచే యజాలక పోవుటవలన ఈ వత్సరము అదాను వ్యయపట్టిక నందు లోటుగలిగెను. అదా నలక జల్లులయందు పన్నుల వసూలుకేయటమేగాను బాంబులు చేయువిమోచనము జరగయోగింప బడుచుండెను.

ఇది ఇట్లుండ, మనప్రభుత్వములవలన కాశ్యతముగ మెస ప్టోమియాను నివాస మేస్వరము కొనుచుంటిమి. మెస ప్టోమియాను వదలిపోవలసినప్పుడును విషయమునే అధికారులు మరచిపోయిరి. బ్రిటిషు సివిలు మిలిటరీకాబులవారు గొప్ప స్కె లుపై కాశ్యత స్థాపనను కువయోగించు భరణముల నిర్మించు చుండిరి. నూతన ప్రొటెక్టరేటునందునూడ ఇట్టి భవనముల నిర్మాణము వివేకయోక్తము గాజాలదు. సుగ గమనించినయెడల లేం దుమూడు రక్షితభవనములకు కనంకమంది బ్రిటిషుదొడ్డుగల మెసప్టోమియా యందు గలరు.

బాల్కన్ ద్వీపమున్న మెసప్టోమియా ప్రభుత్వమునకు బ్రిటిషు హామిషనరు ప్రభానోపాధ్యాయునివంటివాడు. ఈయి కొరకు 160000 నరనలు వెచ్చించి నూతన భవనము నిర్మించ బడెను. సివిలు లీగలు సమస్యలందును వాతీయ విదేశాంగ వ్యవహారములందును సలహాల నొసగుటకును సివిలు గర్విను అను భవజ్ఞులు కాశ్యతగ్గులుగ వాతనియట్లును మూగించుచును. ఈ కాశ్యతగ్గు లొక్కక్కరికి సహాయముగ నిరన చాలబంది కాశ్యతగ్గు లునును.

ఈ కాశ్యతగ్గులను ఈ వత్సరము 80000 నరనలవల్ల నుంచనాచేకుబడెను. ఇందు సగము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ను సగము ఈరాకు (మెసప్టోమియా) ప్రభుత్వమువారు భవ గును. ఫలాలురాజుగారి కింద ప్రత్యేకముగా బిల్లుయొత్తినట్లు గలదు. మంత్రులకు సలహా పోషకుటకు బ్రిటిషుకాశ్యగలకు నెయింపబడిరి. వీరికిని బ్రిటిషు సెక్రటరేటునకును సంబంధములేదు అరబ్బి ముక్తియర్థమందు బిల్లియన్ల కాశ్యతగ్గులకి ఇయ్యు. లేక ముక్తియర్థ నూతన కాశ్యతగ్గులందును సులహా నొసకు వత్త కాశ్యలు చేకమును దెక్కడ వాచినను గలరు. వీరి సలహాలను సెట్టిలాభమును నుండదు. కాని వీరి సలహా వ్యయము మాత్రమే గున్నహముగ నుండును. బ్రిటిషుఅధికారు లొసకు సలహా చేర మును బాధరణయందు పెట్టుట దుస్సాధ్యము.

హిందూ యలను నూతన విమోచన స్థానమును నిర్మించుటకు ఈ వత్సరము 432000 నరనలు వెచ్చించవలసిరి. ఇది బాగా దున వైరుమైలేదామున గలదు. ఇట్లు గొప్ప నైతికాల యముగలదు. ఈ ప్రభుత్వముల జూచిన యెడల కాశ్యతముగ నీ ప్రదేశమున నుండుటయే ప్రభుత్వోద్దేశమని దోచుచున్నది.

నూతనముగ పనుల ప్రారంభించుకు కీవత్సరము 1850000 నరనలు లాగుబడెను. బాస్రా మాసలందు నూతనముగ డిపో ను నిర్మించబడుచుండెను. అనుబంధితేయే అవరీమిటముగ వ్యయ మొచ్చు సలహాను సులహాను కాలమున మెసప్టోమియానుం నిధియు బాధించియుండెను. ఇది ప్రస్తుతము నిగింపబడెను. స్వదేశియునును పొరుగుల అందోళన మొకప్పుడు రను భవముచే ప్రతిష్ఠించుచును బాగ్రత్తగ పరిశీలించబడుచుండెను. విషయ ప్రజా ప్రవృత్తియు నివరీతముగ చెదారియందు వెదజల్లు బడుచుండెను.

మెసప్టోమియాను అక్రమింప నిశ్చయించి కొన్నివత్స యలవరకు అట్లుకొలది ప్రవృత్తియు వెచ్చింప నిధియుగనున్న నే దన్ను విమోచన ముగ గావించుచున్న వ్యయమంతయు వృథ ప్రయోగము.

దుర్భోధనపరాభవము

(నాటకము) 0-10-0

మల్లమూల్లి, గలగాబాయి, చిత్రభారతముల ప్రంథకర్తయగు శ్రీ వల్లే వేటకటకుబ్బారావుచే రచింపబడినది. దీక్షంబు 15 వ ఆరీఖునకు వెలువడును. ఈలోగా ఆర్థిక ఇచ్చివారికి 0.8-0 పి. వి. రమణయ్య అందుసక. గుంటూరు.

ఆర్. ఎన్. నాదన్ & కో

పైచాపేట పోస్టు, మద్రాసు.

టోన, చిల్లరనర్తకులు. ఈ దిగువ తెలుపబడిన సా మాముల స్థానపేయబడియున్నవి. శ్రేష్ఠ మైన యంగువ మొదటి రంపకాడుపాడెం. శ్రీశ్రీశ్రీ శిక్షిస్తున్న తైలము, మేలైన ఆత్మలలు, కబ్బుబిల్లు, రంగులు, వార్షికులు, అమృతాంజన ము, పుస్తకములు, బడిబాటకల అవసరమైన సకలవస్తువులు మావద్ద అతిసరసముగా దొరకును. బహుటియూరి ఆద్యులు మిక్కిలి బాగ్రత్తగా వి. పి. మూల్యముగా పంపుదును.

దండుభీనామ సంకీర్తన మార్గశిర బ|| ౫, శనివారము

ప్రణయపరిచయము

[టి. నారాయణశాస్త్రి గారు]

II

ఇప్పటికి చాచాపు పరిచయముల కిందట నీవును నాచదువు ముగించుకొని వచ్చితివి. అప్పుడు కొంతకాలము నా స్వగ్రామమున బంధుమిత్రులతో గడపి, కలకత్తాకు వచ్చితివి. నేనొకను ప్రభుత్వమువారి యుద్వేగములో తేర వ్యవధి యున్నందున, ఎన్నియో తరతరములుగా మానకమునకు నావులుగా నుడిన మాటలమువారి యొకరి యింటిలో ప్రార్థనలు చేయించితివి. అయింటి యజమాన డోక వ్యాధివాది. భూము విరివిగా గడిచియుండెను. చిన్నతనమునండే భార్య వనిపోయి యుండినందున యొంటికాపురము జేరువలసియుండెను. అయిన యాతని కొక్క కుమారిరత్నము గృహమునకు తిలకప్రాయమై యుండెను. ఈమెయే యాతని భవచూడకారమున ముదము చూపట్లు నూర్చుకొనెను.

ప్రాణకష్టమున ప్ర పరదేశములకు బోయి యుండలేదు. అయిన నేమి, ఆతని యాచారములు అత్యర్థములు. సుతత్వికమునకు నున్నతవిద్య నభ్యసించజేసియుండెను. ఆమెకు నూర్చాచా ముంకయు నొందియుండలేదు.

మాయావినిదేవి జబ్బుపడినది వినియుంటివి. ఆమెయొక విచిత్రకొంగునకులలో నై యుండెను. అప్పుడప్పుడు మూర్ఛనకు సాధారణముగా యువవిద్యాలకు గంటలదాకా స్వప్నమొనరింపెను. అట్టి సమయములందు గాఢనిద్ర నందిన కానివలె నుపించును. అయిన కేవల జరుగున దెల్ల విషయమిదేననియు, కన్నులు మూసికొనినందున తిలకింపలేక పోవుచుండెననియు - మెయే తరువాత నాకు నిజమిచ్చెను. ఇట్లు యువవిద్యాలకు గంటలు దాకా స్వప్నము దప్పి పడిపోయియుండి, తరువాత కొంచము కొంచము తెలిసిదేరి నాకుగైదు నోజులకుగాని సాధారణావస్థ ను బడయుచుండలేదు. ఏకాగ్రమున నీమె కీర్తనము వచ్చెనో, ఆమెకు తెలియదగుదు. అయిన నామెకు తెలియుననియు, నిరులతో దాని విషయము జెప్ప నిచ్చుగించి యుండలేదని నే నూహించెద.

నేను వారి యింట జేరుకు కొలదిరోజులక్రిత మీమె కీర్తనము పొందియుండెను. నా జన్మమున నామెను తొలుత గాంచినపుడు వ్యాధిగ్రస్తయై అపుడు దుర్వలఁ జక్కదీర్చి బడని కరుణకలిగి, నిర్భక్త్యమున నుడువులు తొడుగుకొని, నుండరచంచక్రరంగ వీక్షణములతో, నొక్కనిమేన మాత్రమేని నిలకడగ నొక పోలింబులక, వినుగుకొక కలభావముల ననవరతము నాడుచు, నలరారుచున్న నొకచిన్ని కికు వ్యక్తి నిజ ప్రీతి దెచ్చికొంటిని.

ఆతని కోరిక మేరకు మాయ పరండన గడిలోని కాతని వెంబడియే పోవుచు, వైరుసంకల్పముల కిందట నేను జూచిన చిన్ని నుండరబాలిక నే జూడబోవుదు నని తలంచితని. నే నాసాధము జేరగ నే మాయావినిని గనుగొని మహాత్వర్యనియగ్నడ నైతిని. భునోవార పరిశుభ్రప్రస్థావ్యక్తియై, ఫలరాజమునలకలు చిందులుద్రొక్క, జడగానలిన కుంకలములు నుండరకంఠసౌజన్యమును బహిరంగపఱుప, ఏటవాలుగ నొక పాంసతూలిక నై నర్రవాళిన యొక యువతీమణిని గాంచితిని. కాయయుకాక, బండునుగాక, దోరగానున్న ఫలంబులై, నామె బాలప్రాయము గడవక గడచి, యువతిప్రాయము ప్రాపించక ప్రాపించిన సరసంపు వయసులో నుండెను. ఆమె సరళమైన తరుణశ్రవణం, నామె సహజసంతోషకరంబులై, నివృణ వినుత్తములగు మందహాసములు, అహ! యిప్పటికి నావనోపిధి బ్రాహ్మభ్యస్తానమలంకరించి అచ్చటనే యవిభునముగ నుండగలవు. ఈ చారుతర నుండరమూర్తి నొక్కమాడగ తటాలన గోచరింపగా, యొక విభ్రమైసభితి నన్ను వహించినది. ఈమెయో రోగి! ఇంచుక వాడు జెందిన మోము తప్పు, రోగవిన్నము లేమయు గోచరింపలేదు. ఆవాడునముగూడ నాదివ్యవిగ్రహమునకు వన్నె దెచ్చినదేగాని వేరుగాదు. నూచిర్చిన్నమైన గులాబికునుమును కరపల్లవముల భరించి, అపుడపుడామె పరిమళము నాస్థానించుచుండెను. మేము గదిలోనికిఁ బ్రవేశించగనే, క్రేవలనున్న బల్లపై ప్రసానము నిడి, కాంతముగ నస్మితముగను. మాకు స్వాగత మిచ్చెను.

“దానుగా! తమ్ము దర్శించుట కే వెంటయో యావంది చితిని. మీలో కొంచమేనియు మాకు లాగలేదే, మీయుడుపు లాకటితమ్ము ఇపుడైన సువత్సరముల కిందట నెల్లంటివో అట్లే యుంటివి” అయి నా స్వాగతపూరితముగ వాస్తవముచాచెను.

ఆకంఠస్వరంబున తిన్నని యనుకంపము సరసతన వాని దెచ్చెను. దిగ్భ్రుంజుడైంది మారు పలుకకాలక బోయితిని. నాకన్నుల నేనే నమ్మకాలకుంటిని. మాయానును నువ్వముల నలరాను కామినిగా, లేక ప్రకంఠమును వంచించుచు చరించు నిశ్చయమాయా దేయాయని సందేహమునకు బాసకుడనైతిని. ఆమె గుహ్యమున నొక కుర్చీయొచ్చి, నన్నందు నాసీతడగవచ్చుచు, నామె తండ్రి, కిటికీదగ్గ వార్తాపత్రిక జరుపుచు గూర్చుండె. నేనంతయు కొక్కపలుకేని యుచ్చరించియుండలేదు. అనుంవరయువతిమణియొక్క చూపులకే నెంత యల్పదనైతిగా యని తోచినది. “మీ రింకయు బలహీనముగ నేయుంటిరే, గుప్తా కుమారిగారూ!” అని మాత్రము మహానామకర్త్యమునవాడెరిగితిని.

అపు డామె దిగ్భ్రుంజనభాగమున తొలకరి మించబోలే మృదువోసము మెరసినది. “ఈ కొలదికాలములో నేను “గుప్తా కుమారిగారూ” కాఁగలిగితివా! నిశ్చయముగా నీవు ఆంగ్లేయసాంప్రదాయమునకు లోబడి చాల మానిపోయితివి!”

ఈ సంకుచితభావము నన్నించక కలరపఱచినందున “నేను వెడలిపోవు కాలమున కికుప్రానుమున నుంటిని. ఇప్పటికి నీవావాలిక వే నుని నేననుకొనకాలను” అనిపల్కితిని.

“అయిన నేమి, నిన్ను నే మఱచియుండలేదు. మఱపుపురువలక్షణ మని తెలిసితిది”

ఆమె కడుత్పన్నని స్వరంబున పల్కిెను. తన తండ్రి విన గూడదని దలంకఁ గాబోలు. వర్తమానవార్తల నారయుటయందు మగ్నడై, మమ్ము నాతఁడు మఱచియే యున్నట్లు తోచెను.

ఆమె పలుకులు నన్ను నందపరకఱుని జేసినవి, నామాన సమున కెక్కినవి. “మాయా! నీ వింకను దుండగములకు లోనైయుంటివి. అప్పటికంటే నిపుడు దుడుకులు నీలో పెచ్చయినవి. నీవర్ధకుభావముల నెదిరించి, యెవరు తప్పించుకొందుర? అందు సువత్సరములకు ముందు నీవారికా రూపమును జ్ఞప్తిఁ దెచ్చుకొంటిరే, నేను నిన్ను మరువలే దనుట కిది ప్రబల నిదర్శనము గాదా?”

“ఇపుడు నీవు నన్ను మరువకుంటి వని సంకోషించితిని. పోని. నాకు నింగ్లాండు నందలి నీయునుభవముల కొన్నిటి నెఱిగింపుము”

“అందుల కింకను కాలమున్నది. లెమ్ము. తొలుత నీ వ్యాధి గూర్చి వినవలయును. నీకారోగము వచ్చు సమయమున నుండ నది వచ్చుచున్నదని జెప్పలేనట. ఇది నిజమేనా?” “అవును”

“అవునా! అందులకుఁ గారణములుగూడ నీకుఁ దెలియవలె? భోజనము సకాలమునకు లేనిపాతవుననో, అమితముగ మాటలాడి, చదివి అలయుటచేతనో, మరియేమికారణముల వల్లనో తెలుపకాలకుట”

నేనొకను, నేమో యాడుకబోవు చుండగా నన్నడగించి “నీవు వైద్యుడవు. ఇదియంతయుఁ గనుగొన నీవని. రోగమెట్లు వచ్చునో నాకేల తెలిసియుండును. ఇట్టి పనికిమాలిన ప్రశ్నల కాలము వ్యర్థపుచ్చుచుంటిమి. ఆంగ్లేయజీవమును గూర్చి నొకంత జెప్పుము. అపుడించుక యల్లసభరితనై, నెమ్మదిగందును” అని పల్కిెను.

దీనినండి ప్రశ్నింపఁబడుట కామెకు నిష్పముండ లేదని నేనూహించితిని. మరియొకతరారి యావిషయము తెలిసికొనవచ్చునని కలంచి, ఆమెకు నింగ్లాండువిషయమై చెప్ప ప్రారంభించితిని “ఇంగ్లాండు! అది భూలోక స్వర్గము. ఒకమారాభూమిని ప్రవేశించినవారి కెఱిగిని వెనకకు రానిచ్చు యొడమడు.”

“అయ్యో! పాపము. తాము వెనుకకు రావలసినవారైతిరే. నమ్ముచు అచ్చట నర్థాంగమును దిగవిడచితిరి కాబోలు” అర్థాంగమే! నే నెప్పటి కచ్చటనేయుండి, ప్రాణములగుడనచటనే విడువవలయునని నాకోరిక. అయిన నామానసమును మారించి, నాసర్వస్వము నాకర్షించుచున్న యొకవ్యక్తి యచట నుండుటచే మరల వచ్చితిని!

III

ఇంతవఱకు నేజెప్పుచుండిన కథనంతయు “నూ!” గొట్టుచు నొక్కమాడయేని మాటాడక వినుచుండిన మేనక యిప్పుడు “అయ్యో! ఎంత కఠినార్థావ్యవహారము మీది” అని తటాలన పల్కిెను. ఈ వాక్యములం దెంతప్రభావ మున్నది. ఎంత విచిత్రమిది! నేను మాయాదేవితో తొలునాడు సంభాషించినపుడీటట్లులేగా యామెనోటినుండి వినియుంటిని? నాకు దిట్టదొండక నూరక ననిమేఘుడనై మేనకమోముఁ జూచుచుంటిని. “వెండియు జరిగినదేమి?” యని యామె కొంతవడికి నడిగెను. చెప్పింకేమి యున్నది. కథ నెక్కడవిడచితివో మఱచిపోతిని. “ఆవల నేమియు జరుగలేదు. ఇంతలో నామెజనకుడగు వర్తమానపత్రిక చదువుట ముగించియుండినందున, ఆతడును నేనును గదిని వీడి తొలగిపోయితిమి” అని కథ ముగించితిని.

“మీయననునంతయు వెనక దిగ నాడికాదా” యని మేనక పల్కిెను. ప్రణయము ప్రథమవీక్షణముననే యంకుంఠుననునీర్ధాంతమునందు నాకు నవ్యక్తములేదు ఉండియుండిన నీ ప్రశ్నయనకు “అవునో”నని తీరియుండెను

“అయిన నేమి, తరువాత తమ రీతిధృతము నమ్ముటకెంతయో తిడవయింట్లుగూడ తోచదే?”

“దీనికి నేను లేదనఁజాలను. అందునకునేనిపు డెంతయో నిగ్గర నగుచున్నాను. కాని, యిందుకేని లజ్జలేక మాయనునాకిచ్చి వివాహ మొనరించు మని అచిరకాలములో నామె తండ్రి నడిగితిని. అయ్యో! అదియంతవర్షము! నాపూర్వార్థిత పాపవ్యక్త్యములకు ఫలముగా, మాతాకుడనై జీవితమంతయు వృధాపడవలసినదేనా! మాయ నాస్వత్వమెన్నటికిని కాఁజాలదని నేనానాడు తెలిసికొంటిని. ఆమెకు మరయొకరి కప్పుడే యిత్తుమని మాటయిచ్చియుండెననియు, ఆప్రాసారోగము వలన వివాహము నాఁడవలసియుండెననియు నామె తండ్రి నాతో జెప్పెను. ఈమాటలువినినంతనే నిర్విణ్ణుడనైతిని. కాని ఇపుడు నా ప్రాణముల నమిలి నొప్పి కలిగించుచున్న బాధ యపుడు గుర్తడకాలకుంటిని. భగ్నానురాగలై, అద్వితియములైనగాయభావజనుభవించుచున్న కష్టశీవు లీ ప్రసంఘమున నెఁభరుండరు. ఆగాయములు తరువాత మానవాళి కాలచక్రము నడచిన కొలది తమ బాధలనెల్లమఱచి వారందరు నెమ్మదిఁ గనుచుండులేదా. వారందరు అయ్యో! నావలె” ఇంక మాటలాడకాలక పోయితిని. మేనక నాచేతిని తనవాస్తవము బట్టుకొని, కనురేప్ప, వాల్చెను. ఆశ్చర్యములబోలే నామె య శుజలములు బిడుపులు బిందువులుగా నాచేతివైచారవిడచెను. పీర్వకాలక “చెలిమిలా! నాకథ ఎంతటితో ముగియింపుము. మరేమియు వినకాలవు” అని మాత్రము గద్గదస్వరమున పల్కిరిగితిని. అపుడామె మఱవచుడగొత్తిక తోనెట్లు పల్కిెను. “తరువాత యుదంతము జెప్పుము. కడుయించి చెప్పుము. సంపూర్ణముగా నీకథ వివరణగుదును. నీవు నన్ను మాత్రమే విశ్వనింపఁగలిగితిని ని రూపింపుము” “అట్లేని విషయము. ఆమెజనకుని యిట్లు తెడంతవలభవనము. వైరుంతవస్తన మధ్యనొక్క పడసాలయుండెను. ఇరువక్కలగుదులలో మాయావినియు, ఆమె తండ్రియూ చెఱయొక వైపున నుండిరి. క్రింది యంతవస్తన భోజనకాలయో, అతిథుల గృహములు నుండెను. ఇపుడు నేను మాయావినిని వివాహమాడెదననగా నామె తండ్రి వీలుపడదని జెప్పెను. ఆదిత్య మంతయు మరల నామె నాకంటి కగుపడలేదు. అపధ్యాన్నాసముమాత్ర మేమె గదిలోని కి పోనుండితిని గాని నేనుగా రందున్నారని తెలిసి యూరకుంటిని. శ్రీనేనుగాని నే నెన్నియోమాయ లీ గృహమంతే జూచియుంటినిగాని, వాటికి మాయావిని నియ్యదలచి రుద్రయ నాడే తెలిసెను. ఆనాటి రేణు మాయావిని నాతో భోజనమునకుఁగూడ వచ్చివడికాదు. ఆమె యపుడపుడు తన గదిలోనికి భోజనముల దెప్పించుకొని భుజించుచుండెడిది.

తరువాత మేము వైద్యశాలలోని కరికితిమి. ఆమెకం
ద్రెయికు సోఫాపై గుభాసేనడై హుక్కాపీల్చుచు త్వరలో
యొగిరి నిద్రించెను. శ్రీసేనుగారు మావెంటి వైపుకు రాలేదు.
భోజనమునకు గూర్చినియున్నపు డేదోగాని యాచనవోన
ము వాడి దుఃఖపూరిత మైట్లు తోచెను. ప్రపంచమున నీతని
మించిన యదృష్టమును లేదే, యీతని కేమి దుఃఖముండనా
యని నాలో నేనే ప్రశ్నింపఁ దొడంగితిని. క్రింది అంకిష్టులలో
నాతని నిద్రింపఁ జేసికొనఁబడుట బహుశ్యమే. తదనా
కిటికీనంద నిలబడి, పిండి యారబోసిన రీతిని నెల్లవ ప్రసరించిన
చంద్రికావీణావల సౌమ్యుఁడెరిగించుచు, నాండగా బీణాగీతకల
వినియెడిన ఆహా! అని యెంతవనోహరములైన యవి శోభితు
వపుడపుడే నిష్క్రమించియొండెను. నూతనాభ్యుదయము తన
సహజ సాభ్యుదయముగ ప్రవేశించియొండెను. నుండెంతయు
బృంహమయ నాటి మనోహరచ్ఛాయలు, చూడఁగలిగిన
చంద్రికావలములు, నేయేల ప్రకృతి స్వస్వ మొకపథమైన
యానందము నాట్యమందు నయిగితికాభ్రాభ్రావణమునే
మునిగియుండెనాయేమి? నికావ్యకావ్యాభయ సేవ
నుండి యీ గంభీరగీతినినానము వెలువడుచుండెనా? ప్ర
కృతి యంతయు నామోహకమున చింతలాడుచుండు
దాక నావీణావలములు ప్రసరించెను. ఆయదయము నా
యావల భగ్నపలచిన పల్కలు వినివపుడునూడ నామానన
మిత యాదోశనాశము కాలేదు. అపుడు మానూని, జ్ఞా
నేంద్రియము లేవి మానసితే నూరకుంటిని. ఇపుడన్నవో, అవీ
ణావలములే, నాహృదయంగణమున ప్రవేశించి, నిరాశను మే
ల్కొనిపి కళకళపెట్టెను. “అయ్యో! ఇంకెక్కడిమాయ
ఆమె నాభార్య గావాలి.” అని ఆమెజనుక నాయందున్న
నేదోభూతము నానోటనే వర్ణించెను. నాజీవితము ఆటవి
గాచిన వెన్నెల. నేను బ్రదికియు మృత్యుడే. నేనాభార్య
నిక నోర్వవలసిందే. త్వరలో నిద్రి
వడలి పోవుచుండగా మాయావిగిది అర్థ నిమిషమై యుం
డెను. భగ్నకళ నున్నాడుడనై తటాలున లోపలికి
దూరితిని. కిటికీయెద్ద సోఫాపై యామె పంపిగొనియుండెను.
ఆమె శ్రేణు నిలబడితిని. ఆహా! ఆనిదురించుచున్న యామె సౌబ
గంత. కృపచంద్రికలు నిమిషకాసము నంతయు ప్రసరించియుం
డగా, నామె మోము బెరుం గెంత! ఆమెను తిలకించుచు న
వశకువనై నన్ను నేనే మరచిపోయితిని. ఆమె నాస్వస్థము
కావాలదనుట కూడ గుర్తింపకపోయితిని. ఆమె సౌందర్యమును
జూచి యోర్వవలసి కెంత, నిరాకాశముడనై కొంత, యోర్వ
తుండనై, నిద్రించుచున్న నానుదరమూర్తిని కాగిరించితిని.
కామాతురుడనై కాబోలు మరియొకరియొక నాయభిమధుర
మరందము తనివీరిత చొక్కితిని.”

ఇంతలో మేనక కోపాచరిత వదనయై “దొంగవలే
నపుడు.....” ఇంక నేమాయనబోయి యూరకుండెను. “అవును.
దొంగవలేనపు డాలజ్ఞాకరకృత్యమును ఆమెను పంపించివేసితిని
నీవిద్యవడిన నన్ను దూషించుచు. నేను మానవమాత్రుడను గానా?
ఇంకొకతూరి యాచరింపితే నాకెట్లనా నేనటులే చేయవలగు
డను కాబోలు? ఎంత కాదన గలరు. ఆయన నానేరమునకు తగి
నశితు నేనునుభవించుచుంటిని. నాగీతిజూచి యెవరుబాలినారరు.
నుంచుది” అనిమాత్ర మామె యనగలిగెను.

గతసాయంత్రమునుండి తనతనూ మరియొకబిడ్డనందని
యామెకండ్రి చెప్పెను అయ్యో! నేనామెనేల పంపించితిని
ఆమెను నా మోముజూప భీతియించుటకదా. నాకన్నమును
మించుచును యడుగుటకును డ ధైర్యము లేకపోయెనే! కెంత
మూడుకోజులలో నామెనెక్కువవడిన వెనుక నిచ్చట నుం
డగుడనని నిర్ణయించుకొంటిని.

ఆమె జననభాగములు మాట్లాడుకొని ఏమోయొకవి
ధమగు దుఃఖముకలిగి నేర్చుచుచుండినట్లుపించితిని. అయిన
నెలకో నెలతోడను తనదుఃఖకారణమునూడ జెప్పెను. ఆనా
టిమధ్యాహ్నము నేను ప్రయాణ మగుచుండగా, “నీవింకను
మామన వివాహమాడ నుంకించుచుంటివా” యని ప్రశ్నించెను.
“అయిన శ్రీ సేనుగారికి మామయిచ్చితినుంటిరే?” అని యా
తురమున పల్కితిని.

కొంతనిగాళ్ళ, కొంతకోపము నూచించు స్వరముతో “ఇం
తవరకు నాతండు జననీజనకుల విచారింపియుండలేదట. ఇపుడు
వారిని ఏచారింపగా, వారందుల కిచ్చుకొనక పోయిరట. ఆం
దున మామయ వివాహమాడ నాతని కిచ్చుములేదు” అనెను.

స్వర్ణమున నుండినా యనుకొంటిని. కలయాకల్లయా యిది
యని నందేసికొంటిని. మామను వెండ్లాడ సమ్మతించితిని
కొలది గోజుల తరువాత మామెండ్లిబిగెను.

వసంతలేఖలు

౨౯

ప్రియమిత్రమా!

నీవు వ్రాసిన జాబులు చేరుచున్నవి. జీవితమునం దనేక
మలుకు మార్పులు కలుగుచున్నవి. శతమునందు - శరీరముల
యందు - ప్రపంచపు చీరునందు - జీవితవిధానమునందు - చరి
త్రమునందు - స్థితిగతులయందు - పరిశీలనయందు - కళల
యందు - కావ్యరీతులయందు - యుద్ధవిధానములయందు -
కృతసాయమునందు - కుడికు న్నృప్తియందున్న ప్రతి పరమాణువు
నందునునూడఁ జెప్పటకు వీలలే నన్ను మార్పులు కలుగుచున్న
వి. ఎన్ని మార్పులును మన పెద్దల బద్ధులమాత్రము మాట
లేవని చెప్పవలసి వచ్చుచున్నది. వారికిఁ బ్రాంతానానలు మా
రుటలేదు. కాననభకుఁ బోనలయనా లేదా యను విషయము
వై నెప్పి వేపుటల వాజ్మయ ముప్పట్లునున్నదో చదువు
చున్నావా?

విషయము ప్రాంతాని రాసి రాసాడినదేగాని నూతనమైనది
కాదు. రాజునకుఁ బ్రజలకును గల సంబంధము మన ప్రాచీన
వాజ్మయమునం దాత్యంత శరీరమునకుఁగల సంబంధమునంటి దని
కల్పించియున్నాడు. అట్టియెడ నునవారు మహాత్ముని బోధలు
విని శరీరమునకుఁ బోషకమగు నాత్యంత యత్న కాదని నిరూ
పించి యనవాయవారుల వని గెండుమూఁడెంతయుండి యొక
మహాజ్ఞుడు నారంభించినారు. త్యాగ సుమద్రులైనారు. చెఱ
సాలను యజ్ఞశాలలఁ బ్రవేశించినారు. ఉన్న యాతుల శత
విముక్తికై సుమర్పించినారు. రాజుతో ననకు వైరము లేదని,
రాజ్యవిధాన మనశ్చెప్పిజనకు మని, దీనిని తీరముగ బండించి,
మార్చి, యనుకూలమైన ప్రభుత్వవిధానమును నిర్మించువలె నని
తనకుఁ దోచిన మార్గము ననుసరించివచ్చు. యజ్ఞశాల నిర్మిం
చినంతకాల వయిన వేచియుండఁజాలక మన యధ్యక్షులు,
హోతలు, యజ్ఞదీక్షితులు టరుగుమొగము పట్టుచున్నాడు.
కడచిన కార్యక్రమమునెడ ముగ్ధులై, రాజోవు సంక్షోభమునకు
కెఱచి, పంతెయ్యుతులై భారత లత్రుశ్రుతులఁ బరిత్యజించి
తిరుగ దాసానామని వెనుకంజ వేయఁబోవుచున్నారు. ఈచర్య
ప్రజలయం దావేశము కలిగించునో - ఆమోదము కలిగించునో -
విమర్శింప నగత్యములేదు. ఈసందర్భమున నా కొకకథ జ్ఞప్తికి
వచ్చుచున్నది.

ఒక గ్రామములో నొకవిశాయకాలయ ముండెను. ఆ
విశాయకవిగ్రహమునకు బుద్ధోకంఠధరుగఁ జూచుటకు
వింతగనుండెను. దానియం దొకవృక్షము చిరకాలమునుండి
విసియింపుచుఁ గాలము గడుపుచుండెను. ఆ శేవాలయమున
కొకనాడు పదిమంది యాత్రికులు పోయి జేవుని టర్పించి “యెం
కాయలకొట్టి జేవుని కిచ్చిమే మొనర్చిరి. అం దోకడు విశాయ
కుని బొడ్డు (నాభి) లోక తెలిత యుండునో కొలువలయనని
బుద్ధివుట్టి చిటికెనక్షేణ లోనికిఁ జొనిపినాడు. లోపల నిల్చిం
తగాఁ గాపురమున్న వృక్షిక విశాయకవర ప్రవేశమున కొరవక
తనపని కొండితో నొక్కపోటును తీర్చివేసెను. తక్కిన యా
త్రికు లిది చూచుచుండిరి. అతఁ “వచ్చుయ్యో! లేలు పొడిచిన”
దని యెరిచిన తక్కినవారు నవ్వుదురేను భయమున ప్రేమ చటు
క్కున బయటికిఁ దిసి “సోదరులారా!” అనెను. “ఎట్లున్నది?
లోతు గానున్నదా?” అని తక్కిన మిత్రు లాతురతతోఁ బ్రశ్నిం
చిరి. “ఆహా! దైవమా! ఎంత చల్లఁగానున్నది! ఎంత హృద
యానందకర మగుచున్నది.” అని యాతండు పలికెను. వెంటనే
ప్రక్కనున్ననాడు కూడ నాతురతతోఁ ప్రేమజొసెను. వృక్షి
క రాజు వడించెను. అతండుకూడ “ఆహాహా!” యని మెచ్చుకొన
సాగెను. ఇట్లే పదిమందికిని మర్యాద పూర్తియైనది. అప్పటికి
మొదటివానికిఁ దేజవిషము బాహు మూలమునకెక్కి రా
గాల నారంభించెను. పదిమందియఁ గలిసి మాఖానీ, అసాపే,
రాగవరుసలు రానించుట్లు కన్నీళ్లతో నుడిబయటికి వచ్చిరి.
తక్కిన గ్రామములును, ఇప్పటికిని ప్రజలును నీకథని నవ్వు
కొనుచుండునట్లు ప్రఖ్యాతించిన యీ యాత్రికులకథ నూతనము
కాదు.

మన జీవితము లీ యాత్రికులకలఁ జరిహంభావము లగు
దురో - వెల్లడిపడి. పెంగలుయన భవములఁగని బుద్ధి తెచ్చు
కొని ప్రవర్తించి - ఉద్యమమునకు, జీవమునకు, లోకమునకుఁ
గత్యాణవార్త విజయభేరితోఁ మ్రోగించెదరో - చూడవలసి
యన్నది గయలో మన యుద్యమమునకుఁ దిలపడములు
విడిచివచ్చెద రనఁజాలము. కాని లోకము గతానుగతికము.
శ్రీకృష్ణుండు లేనియెద్దనునవలె నన్న మన జీవాభ్యుదయవాక
సముద్రమధ్యమున నున్నది. పడవలోని జనము త్రొక్కుడు
లాడుచున్నారు. గాలి యురుములు పిడుగులు గభీలు గుభీలు
కునుచున్నవి. అకాలి లోకరైవే నొకరు నిలువబడి లేలచాప
కొయ్యి నిలఁకలెట్లుచున్నారు. కడగక్రింద తిమింగిలములు,
సాలశేవలు, కెంకల్లు, పాములు, తాళ్లు, పక్షములును నున్న
వి. లెడున్నవి. చాప చిహ్నగతము. కర్ణధారి లేకపోయిన యీ
సంక్షోభము బ్రహ్మాండమును బేగించుచున్నది. నాకయెట్లునఁ
జేవనా? ఇట్లు వ్రాయునప్పటి కొక బిచ్చుగాడి పాటపాడుచు
వీధిలోనికి వచ్చెను.

బ్రహ్మపట్నం పోదమంటే యేరులడ్డము రన్నయా!
నూటిగాఁ జుక్కాని చూచి పడవకుండువె చెల్లెలా!
బ్రహ్మపట్నం బహుశ్వరము - పట్టుస్వేచ్ఛకు రన్నయా!
అక్కతాళ్లను వెంటి త్యాగము నల్లుతాళ్లను చెల్లెలా!
చీటులు చెల రేకచున్నవి చెదరె దృఢులు నన్నయా!
దిక్కుజ్ఞానము దీపమున్నది తీసిపట్టవె చెల్లెలా!
పడవలో కల్లోల మెచ్చున నడవజేయి యన్నయా
భద్రరూఁతెఱచాచ విప్పిన గాలివిసరుకు చెల్లెలా!
దాను నెవ్వరా వంటిదాత లదైక్కుకుంది అన్నయా
వ్యాసపీఠము గంధిబోధన విప్పి చదవవె చెల్లెలా!
అకలాడ్డన బ్రహ్మపట్నం అదుగో చూడుము అన్నయా
దానికై నీమాపు మానుమా, పూనిపట్టుము చెల్లెలా!
ధన్యమేదో కానిదేదో కట్ట జేమిక యన్నయా
జయమునొందెడి విజయమునకు కలిక కళ వీడుము చెల్లెలా!

ఈ పాట వినిననాకు విలేరిమైన యాశ్చర్యము కలిగి
నది. అయ్యో! మిత్రరత్నమా! జీవ జైష్ఠ్య దీపతిరహస్యమును
దమయోద్యమబల మని గ్రహించి లోకమునకుఁ దాను బోధింప
కలసిన గవాస్యమును గ్రహించెదరో? చా! తను ప్రస్తుతోద్య
మము స్వరాజ్యసంపాదన మార్గ మగు స్వార్థపరుత్వము కాదని,
అంతకుమించిన లోకకల్యాణప్రాప్తి యని ఎప్పుడు గ్రహించె
దరో? చా! మహాత్ముని యుద్యమము ప్రొందన స్వరాజ్య
ప్రాప్తికొఱకుఁ గాదని, లోకకల్యాణ ప్రాప్తికొఱకని, ధర్మ
సంస్థాపనయని యెప్పుటి? చెలిసికొందురో? చా! కామము
వస్త్రపు జెండాతో నాసియాభండమునే మ్రొంగివేసిన జాధమత
వాస్తవి, భద్రున విజయమునే ఖండఖండంతరముల రాజ్యధన
కృష్ణల నాన్నగల మని మన పెద్దలే యిప్పటివఱకు గ్రహింప
లేకపోవుట మనదురదృష్టము కాదా?

నేను మేనుముగా జన్మస్థానము చేరితిని. ఆరోగ్యము
కలుగుచున్నది. శృష్టికరణగ భోజన మొనరించు చుండు
టచేఁ దిరుగఁ గొంత కథ - కలాపము జరిగింపఁగలనని ధైర్య
ము కలుగుచున్నది. కోటివిద్యలును గూటికొఱకా? దయ
యంచుము.

వసంతుండు.

నీ ప్రియమిత్రుండు

నత్యవత్సవ పాఖ్యానము

శత

భోగేశ్వర మాహాత్మ్యము

ఇది యొక శ్రేష్ఠముయొక్క మహత్తు. ఇందు
శ్రీశైలమహిమకూడ జక్కగ వర్ణింపబడియున్నది.
కవిత్వము కడురసవంతమై ముద్దులుమూట గట్టు
చున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథము జేపట్టిన
జాతకుల కొక వద్యమేనీ వదల వది జనింపదు.
ప్రతి 1-కి ధర రు 1-0-0. పోస్టుఖర్చుప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,
7, తంబుకట్టి పిడి, మదరాసు

IV

మానవలి రామకృష్ణ చవి.

అన్ని రకముల ఉన్ని కంబళ్లు
మావద్ద స్టాకులోనున్నవి.
ది వైసీరు ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్

బెంగళూరు సిటీ.

THE PIONEER INDUSTRIALS Ltd., BANGALORE CITY,

ప్రయాణమున కుపయోగపడు ఉన్ని శాలువలు, కంబళ్లు జాలరులతోను;
అందమైన మాదిరీలతోను మిక్కిలి కొద్దిగా స్టాకులోనున్నవని మా మామూలు
కాతాదారులకు మిక్కిలి సంతసముతో ఇందుమూలముగా తెలుపుచున్నాము.

కొలతలు 90 X 60, 90 X 54, 96 X 48

ధరలు 1-కి రూ 10-0-0, 11-8-0, 11-12-0.

ఆశాభంగము కలుగకుండుటకై తక్షణమే పంపుడు.

హిందూదేశమునందు ఏభాగమునకైనను ప్యాకింగుచార్జిలేదు.

రిజిస్టర్డ్ ఆఫీసు:-

ది వైసీరు ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్

“యూనస్ బిల్డింగ్స్”

నగరత్ పేట, బెంగళూరు సిటీ.

“YUNOUS BUILDINGS”

Nagarathpet.
BANGALORE CITY.

ELLORE TOURNAMENTS. PRESIDENCY CHAMPIONSHIP TROPHIES. FOR

Foot Ball, Hockey, Tennis Doubles, Tennis Singles, Badminton, Mile Race, Swimming, Indian Game Chess, Billiards, Wrestling Word-Building, with Gold and Silver Medals to Individual Winners.

Clash with Vizianagaram tournaments will be avoided.

ENTRIES TIME EXTENDED TO 14TH DEC.

Bulusu Narasimham
Duggirala Devalraju
SECRETARIES.

వావిలకొలను సుబ్బరామారావు

ఆంధ్ర గ్రంథములు

శ్రీమదాంధ్రవాల్మీకిరామాయణము. — మూడవ భాగము, అక్షరసహితము, ప్రథమసంపుటము, తెల ౪ ౪౦

శ్రీకృష్ణలీలామృతము. — ఇది యాంధ్ర వాల్మీకి రామాయణమంతటి యుద్ధగ్రంథము. వానాశ్రమోక్త కృష్ణచరిత్రము, సమగ్రము, భగవద్గీత, ఉద్ధవగీతలొనగునవియు, శ్రీకృష్ణ లీలలకు దత్తాత్రేయమును గలవు. 8 సంపుటములు. ప్రథమసంపుటము 1-12-0, ద్వితీయము 2-4-0, తృతీయము 2-0-0.

శ్రీకృష్ణావతారతత్వము. — 375 పుటలు గలది. తెల 2-4-0, ఈ 2, 3, గ్రంథములను ఏకకాలమునఁ గొనువారికి రూ 6-12-0 మాత్రమే.

బమ్మెర పోతనరత్నములు. — తెల 0-14-0.

ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము 0-4-0

శ్రీరామజయమందిరము, తిరువళ్ళిక్కేణి, మదరాసు.

క్రొత్త రకం

నెత్ పిల్లింగు

ఫవుంటే వేనాలు

2 రూపాయలు

ప్రతి కులకు 1డబను మీద, 25%

కమిషన్ యివ్వబడును.

విక్టోరియా డిపో

మైలాపూరు

మదరాసు.

Just Published :-

Order at once

Revolutionary

Biographies

By R. W. Postgate Price Rs 2-8.

This book Contains interesting Life Sketches of prominent revolutionaries.

Arkaz quarterly List Sent free on application

Arka Publishing House

(A) G. T. Madras.

ప్రకటన

ఇందువలన సమస్తజనలకు తెలియజేయున దేమనగా 30-11-22 తేదీన చిర్రాపూరు మామంతం వాడేటట్లు వాయిం చెయ్యిన అనేకజన్తుల తాకట్టుదస్త్రావేజున్నా యందుకు సంబంధించినట్టి చిర్రాపూరుబుచ్చయ్య యీ. ముబ్బాబ్బయ్య యీ. రామబ్బాబ్బయ్య (వాయిచి బుచ్చిన చేతులైనా మరొకరిని కాగితములు 1-12-22తేదీరాత్రి లెనాలిలో వాసవీలినకం వెనకాబుద్ద వాడేటట్లుండి పడిపోయినది. ఎవరికైనా దొరికినట్లయిన వాకు పంపగోరెదను.

కొల్లిపర వెంకటేశ్వర్లు,
ధూళిపూడి.

వృత్తాంతలేఖలు

కాల

(ఒక కి లేఖరి నుండి)

పాకాల (రామకాంత్ ముసల్మాన్)

పాకాల గ్రామ సభ్యులను చేరి సభకు శ్రీయుత వెంకట్రామాచార్యుడుగారి ఆధ్వర్యముగాను శ్రీయుత పి. పాపి నాయుడుగారు కార్యదర్శిగాను, ఎన్నుకొనిరి. గతలో జరిగిన ఐదవ కాంగ్రెసు సమావేశమునకు పాకాల గ్రామకాంగ్రెసు తరఫున శ్రీయుత అనంత పద్మనాభయ్యకు ప్రతినిధిగా ఎన్నుకొనిరి.

శ్రీ తిలక పాకాల

ఈపాకాలయందు రయతుల కొమారులున్న పంచములున్న యువకులు 50 మంది చదువుచున్నారు. రాట్నములపై నూలుపడకుట విద్యార్థులు శిల్పకళనుచున్నారు త్వరలో ఒక మగ్గము పెట్టబడును. 10-10-22 తేదీనకు శిల్పకులకు ఏర్పాటుచేయు నుద్దేశముగలదు.

పాకాల ఫిర్కా కాంగ్రెసు సమావేశము

1923 సం॥ జనవరిలో పాకాలయందుగారి మంగలపేట యందుగారి పాకాల ఫిర్కా కాంగ్రెసుసభ జరుపబడును. ఫిర్కాలలోని రయతులందఱున్న తమ గ్రామములలో కాంగ్రెసు సభలను నిర్మించి పాకాల కార్యదర్శిగారికి దియింపవలెనని కోరడమైనది. ఈ తరుణమున రాట్నములు నూలుబద్దగు బట్టలు ప్రదర్శించబడును.

ఏలూరు

(స్వకీయ విలేఖరి)

డాక్టరు ముబ్బాబ్బయ్యగారు

డిశంబరు 7:- రాజమండ్రినివాసులును సహజనివాసిన జోష్యుల సంకల్పమున ఒకతీర్థముకారాగారవాసము గావించి మొన్ననే విడుదలయై శ్రీయుత డాక్టరు ముబ్బాబ్బయ్యగారు 12-12-22 తేదీనదయము వ్యాపింజరుబడిలో బెనవాడనండి నిచటికి విచ్చేసిరి. మాకాంగ్రెసు కమిటీవారు వారికి స్వాగతము దిచ్చి మేళతాళములతో యూరేగిపు టుత్సకము గావించిరి. సాయంకాలము 8 గంటలకు పు మందిరమున ముగిసిన శ్రీ శ్రీ గాంధీజీతీర్థ కళాకాలాభ్యుదయ శ్రీయుత పద్మ పాపిత్రికం ఎం. ఏ గారి ఆగ్రాసవాధివ్యయన గొప్పకృత్యాన్ని గావించిరి. కాననభలకు పోవలయువా కూడదాయవలయును లేవటి గయాకాంగ్రెసుసభకు కరివెక్కురింప బడుననియు మనఆభి పాయములకు భిన్నముగ అనుచుకరివెక్కురింప బడుట నిర్ధించినను కాంగ్రెసుఆజ్ఞకు కరపాటించి మనము పాటుపడవలసి యందుననియు, గయాకాంగ్రెసు వాడుకలో మనమాచరింప దగినవిషయముబద్దరు ప్రచారమనియు కలవిచ్చిరి. మరయును సహజనివాస రణము చావలేదనియు కారణాంతములచే కొంచెము వెనకబడి యున్నను కేయిరెట్లవేగముతో నయ్యది తిరిగి విచ్చి భింపనన్నదని తెలుసుకొన వలెయు విశదపరచిరి. కడపట అభ్యుదయ శివస్వాసనవి స్వాధ్యత్యాగమున జేకేసనను కొనియాడుచు అంత్య వాక్యములు బలికి సభముగించిరి. సభా ప్రారంభమునందు ముబ్బాబ్బయ్యగారికి కాంగ్రెసు సెక్రటరీ హేజీబు రామారావుగారు పురజనుల ప్రతిమన స్వాగతప్రముం జదివి అర్పించిరి.

రాజమహేంద్రవరం

(స్వకీయ విలేఖరి)

డాక్టరు ముబ్బాబ్బయ్యగారి రాక

డిశంబరు 7:- మాపురనాయకులగు శ్రీయుత బ్రహ్మజ్యోతి శ్యుల ముబ్బాబ్బయ్యగారు కడలూరు జైలునండి విడుదలయై మాపురమునకు 6 వ తేదీ ఉదయము మెయిలులో వచ్చిరి. వారికి స్వాగత మొసంగుటకు వేలకొలది జనులు తాలూకాయంతటినండి విచ్చేసిరి. శ్రీయుతులు కె. వి ఆర్. స్వామి, డాక్టరు గురుమూర్తి, డాక్టరు రామారావు, బంగారు రాఘవయ్య, పందిరి సత్యానందం, అప్పన ముబ్బారావుగారు మున్నగు ప్రముఖులు వారికి స్వాగత మొసగిరి. అయినపై పూలవర్షమును కురిపించిరి. అయిన కంఠమును పూలదండలతో నింపివేసిరి. 'మహాత్మ గాంధీకి జయ, డాక్టరు ముబ్బాబ్బయ్యగారు జయ' అను కేకలు మిన్నుముచ్చైస. వర్తకప్రముఖులగు శ్రీకాక 'ముబ్బారావుగారి

కుటుంబమువారికి ప్రత్యేకాహ్వానము నొసంగెను. బాలికలు మృగశరతుల నిచ్చిరి. గొప్పయూరేగిపు శిల్పము జరిగెను. పురమంతయు సువర్ణరణములచే నలంకరింపబడెను. పట్టణ మంతయు = ది సుండుపు దినుగా భావించెను. స్వస్థనాము చేరగ కే సంకల్పవారతుల నిచ్చిరి. గీర్వాంశాథకాల ప్రధానోపాధ్యాయులు శ్రీ భమిడిపాటి రామకృష్ణ శ్రీ మున్నగు వారు సుబ్రహ్మణ్యులుగారి సేవకు కొనియాడుచు శ్లోకములను పద్యములను చెదిరిరి.

గాంధీ పరిశ్రమాలయము

డాక్టరుగారి ప్రోత్సాహముచే వర్తకసోదరులచే స్థాపింపబడిన గాంధీ పరిశ్రమాలయమువారు కుంటివార్లకు, గుడ్డివారికి ఖద్దరుకట్ట్రముల దానముచేసిరి. పూజలయ ను నూతనోత్సవము ప్రజ్వలించినది.

జాతీయ విద్యాలయము

మధ్యాహ్నము శ్రీలకాంగ్రెసు సంఘమువారిచే నెల కొల్పబడిన ప్రాథమిక పాఠశాలకు డాక్టరుగారు వెల్లిరి. బాల బాలికలకు మిత్రముల పందివెట్టిరి. జేతీయ విద్యాలయమువారు శ్రీ డాక్టరుగారికి తగురీతిని స్వాగతం బొసగిరి. సన్మానప్రతమును సమర్పించిరి. విద్యాలయములోనే తయారుకాబడిన శుద్ధ స్వదేశీకట్ట్రమును వారికి బహుమానముగా నొసంగిరి. జాతీయ గీతములు కడుమునోహముగ బాడిరి. ముంజులూరి జనార్దనరావు, ఆదూరి చినగంగరాజు అను విద్యార్థులును, తలగుపండితులగు ఆకొండి వ్యాసవారాయణ శాస్త్రిగారును ఆభినవన పద్యములచదివిరి. బాలుకు, బాలికలు మంగళ హారతుల నిచ్చిరి, డాక్టరుగారు కొలది నిమిషములసేపు ప్రసంగించిరి. జాతీయ విద్యాలయముపై తమ కిదివరలో వెంత యభిమానమున్నదో ఆ యభిమానోత్సాహములతో విద్యాలయాభివృద్ధికి పనిచేయుదునని కలవిచ్చిరి. వర్తకప్రముఖులగు శ్రీ ఉడత్తు వారాయణమూర్తిగారు పిల్లలకు మిత్రము పంచివెట్టిరి.

బహిరంగసభ

పాలు చాకులో సాయంత్రము బహిరంగసభ జరిగెను అనేక వేలమంది సభ కలంకరించిరి. చాలమంది శ్రీలుకూడ సభకు విచ్చేసిరి. డాక్టరు రామారావుగారు అభ్యుదయగా మెన్నుకొనబడిరి. ఆంధ్ర యువజన స్వరాజ్యసభవారిచే సమర్పించిన సన్మానప్రతమును శ్రీయుత కాంగ్రెసుల రామచంద్ర రావుగారు చెదిరిరి. ముబ్బాబ్బయ్యగారి సేవకు వినుతించుచు శ్రీయుత ద్రోణంగరాజు చినకామేశ్వరరావుగారు సభ్యులు కది విరి వర్తకసంఘమువారి సన్మానప్రతమును శ్రీ భమిడిపాటి సత్యనారాయణగారు చెదిరిరి. డాక్టరుగారు శుభాశీర్వాదముల నేపు గంభీరముగ నవ్వసించిరి. ఆజన తాలూకా సంఘ కార్యదర్శిగానున్న పుదులెక్కలబాడేగిరినామమనకు తామే బాధ్యులనియు, జాపము గా తేదీన మువారు రు 290 లకు తామే జవాబుదారులనియు, తాము సరిగా లెక్కలను చూచుకొనకుండుటకు కారణములు తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము వారే నూచించిరినియు కలవిచ్చిరి. ఆంధ్రరాష్ట్రముంతయు ఆయన సుచారముచేసిట్లు లోకవిదితమే అయినయొక్క త్యాగము, జేతీయ సంపూర్ణముగా గుర్రెట్టిగి, వందలకొలది సూర్యముల నొసగు వృత్తి విడిచి ముబ్బాబ్బయ్యగారి గీట్టిపనిచేయుదురని నమ్మకాలని సభ్యులకు, ఆయన తనబాధ్యత నంగీకరింతుట వలన యెప్పుడు అనందమును కలిగించి ప్రేమభావమును కలుగజేసెను. తమ వైద్య వృత్తి తిరిగి యొప్పును ప్రాసంభింపమనియు తిరిగి ద్వీగుణీకృతోత్సాహముతో తామును, తమ కుటుంబమును కార్యక్షేత్రమున ప్రవేశించి క్రికొలది జేకేసనచేయుదుమనియు కలవిచ్చి సభ్యుల ప్రమాన, ద భిరులజేసిరి కాననసభ బల్లూ ప్రవేశించుట నిష్పయోజనమనియు, మహాత్మ గాంధీగారి కార్యక్రమమునే అనుసరుగుచో స్వల్పమారులతో ధైర్యోత్సాహములతో సాగించుచో తిరిగి జేకేయిండు గతతీర్థరమేర్పడిన పరిస్థితులే యుదయించుననియు, పల్లెపల్లెలందును ప్రచారముగావించి స్వరాజ్యసంక్షేమము వ్యాపింపజేయవలయుననియు చెప్పిరి. తామహని సాగించుటకు క్రికొలది పాటు పడెదమని నొక్కిచెప్పిరి విద్యార్థులు కళాకాలము విడిచిజేకేసన చేయవలెననియు, పురుషులు నానుకత్వము సహించునో శ్రీలే ముందుకువచ్చి కార్యరంగమున ప్రవేశించవలయుననియు హెచ్చరించిరి.

భమిడిపాటి సత్యనారాయణగారును, అభ్యుదయకు కొలది నిమిషములు మాటలాడినపిమ్మట సభ ముగిసెను:

కేసరి సమాజము

కేసరి సమాజమువారు తమ యద్యతులకు ముబ్బాబ్బయ్యగారి గౌరవార్థము శ్రీ చింతామణి నాటకశాలలో 'రామ దాసు' నాటకమును కడురమ్యముగా ప్రదర్శించిరి. చాల కరకు ఖద్దరు దుస్తులనేబాడిరి. షేకముందు సంపూర్ణముగా ఖద్దరునే బాడి నాటకరంగములలో ఖద్దరునే వాడునట్లుచేయుటకు కేసరి సమాజమువారు పాటుపడి మార్గదర్శకులయ్యెదరు గాక!

**బాలుడు వృద్ధియగుటకు
కావలసిన వన్నియు**

క్వాకర్ ఓట్లుయందు గలవు
అది సుపూర్ణమైన ఆహారము.
అందులో ముఖ్యముగా కావల
సిన పదార్థములు గలవు.
ఈ ఆహారమును శ్రేష్ఠమైనదిగా
చేయుటకు అందులో స్వల్పమైన
రసద్రవ్యము కలదు.
ఆహారమును ముఖ్యముగా కావల
సిన వస్తువు చేయుటలో పనులేక ఉండు
టకై ప్రతిబాండు, ప్రతిదినమును కొ
న్ని క్వాకర్ ఓట్లను, పుచ్చుకొనవలె.
ఒకటిన్ను క్వాకర్ ఓట్లు చాలిననులకరకు వచ్చును. మరియు అది
అంత విలువైన ఆహారముగాదు.

MULLER & PHIPPS (India), Ltd.
Wholesale Agents

Quaker Oats

Madras,
Bombay,
Calcutta,
Karachi,
Rangoon

అమ్మకము ప్రారంభమైనది

తక్షణమే దరఖాస్తును పంపుకొనుడు ! తక్షణమే దరఖాస్తును పంపుకొనుడు !
పలువిధ శుద్ధస్వదేశీవస్తువులను తయారుచేయుటయందు మంచి నిపుణులని పేరుగాంచిన
“ది తాడిపత్రి హాండు స్పిన్నింగు అండు వీవింగు కంపెనీ లిమిటెడ్” వారిమాదిరి పుస్తకములనెట్లు 1 కి
రూ 0-8-0 లను ఈ దిగువ విలాసమునకు పంపిన, తక్షణమే పుస్తకములు పంపబడును.
మేనేజరు, తాడిపత్రి హాండు స్పిన్నింగు అండు వీవింగు కంపెనీ లిమిటెడ్,
తాడిపత్రి, అనంతపూరు జిల్లా, మద్రాసు రాజధాని.

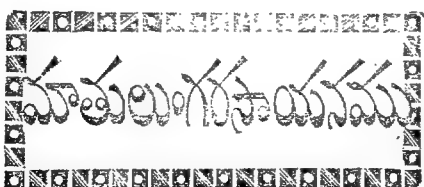
శుద్ధస్వదేశీ బెంగుళూరు - మేలు పట్టుచీరలు

జురె-చీరలు, కిరీగలు, రవికలు, కమాళ్లు, దాకడీలు, పావళ్లు, సాదాబాక్కులుగడ్డలు, గొనుగడ్డలు మొదలగునవి
పురమాషిగా కేటారకం పట్టుతో చిలకపచ్చ, పసుపుపచ్చ, ఎలుపు, రోహ, ఆకాశవర్ణం, అరంజిరంగు, మేఘవర్ణం,
కాఫీరంగు, నెమలిరంగు మొదలగు రంగులలో వారివారి అర్ధం మేరకు తయారుచేసి పంపెదము.

చాయకు గ్యారంటీ:—ఒకసారి అర్ధయచ్చినవారు లేవక ఎవ్వరైనా మాకే అర్ధయచ్చును.
వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను. మాకం సుబ్బరాయ శెట్టి అంకు బ్రదర్స్,
పోస్టు బాక్ నెంబరు 55. పట్టుబిలి వర్తకాలు, చాక్, బెంగుళూరుసిటీ.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

గర్భిణీ స్త్రీలకు

సంబంధి

గర్భిణీ స్త్రీకి గలుగు, వాంతులు, వెక్కిళ్లు, బలహీనత, సోమరితనము, అజీర్ణము, తలనొప్పి, చిక్కిపోవుట
ఎదమప్రక్కణములు బాధించుట, వ్యూరయము కొట్టుకొనుట, చెక్కిళ్లు, కండ్లులోనికి పోవుట అన్నియు మాము
చేయును. స్త్రీలు గర్భము భరించినది మొదలుకొని ప్రసవించువరకు విడువక సేవించి ఎట్టిబాధయు లేక సుఖప్రసవము
చేయెదరు. మేలు బుడ్డి 1 కి రూ 1-12-0

ప్యాకింగు పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము.

తంజివిలాసము } వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి
ఆయుర్వేదాశ్రమం
పండిట్ దమరాస్ } 41, ఆచారప్పకోనిది, జి. టి., మదరాస్.

జూ బు లు.

అంటరానితనము తొలగిపోవుట

అయ్యవారిరుద్రవరం, కృష్ణాజిల్లా

ఈ గ్రామంలో కోతలనిమిత్తం మూడు 1000 వందల
మూలమొదలగ వడ్డిపువ్వులు, కమ్మ, కాపు వగైరా వులు
రప్పించబడి గ్రామ మధ్యమందు పాకయాజీలు వగైరా బ్రా
హ్మణ శీలవంతులు తమ యిండ్ల సమీపములోవున్న పాకలలో
వాళ్ళకు నిలయ మేర్పరచి తాము నీళ్లు వగైరాలుసహా తెచ్చుకొ
నుటకును అనుమతించి వాళ్ళతోకలసి తిరుచుండిరి. యీ ప్రకారం
ఎల్లప్పుడు పక్షిపాతము లేకుండా ఆచారమంతలే ముందంజ
వేసినయడల సర్వస్వరాజ్య ప్రాప్తి కాగలదు !

(పురవాసి)

శ్రీ రామ తీర్థము.

బాతీయపాతకాలా ప్రచారక సంఘము.

శ్రీమాన్ ముదులై వేంకటకృష్ణ సరాహ స్వనిహా
ర్యులుగారు, తూపురాజి స్వనిహాచార్యులుగారు శ్రీరామ
తీర్థము బాతీయపాతకాలా ప్రచారక సంఘము పక్షమున ప్రచార
మునకును, భగవదాచార్యులకు బయలుదేరి రెండుమూడు దినము
లలో కల్లుమన్నార అత్రోవనే గయా కాంగ్రెసుకుమాడ
వెళ్లెదరు. కాబట్టి జేకాభిమానులును, విద్యార్థిమానులును
యథాశక్తితోడ్పడెదరుగాక యని కోరుచున్నాము.

క. వేం. సత్యనారాయణమూర్తి.

కార్యదర్శిగాను.

వికాభపట్టణముజిల్లా బాతీయోపసంఘము, వికాభపట్టణము.

పశ్చిమ కృష్ణాజిల్లా బాతీయోపసంఘము

ఈనెల 14-వ తేదీ గురువారమునాడు పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా
బాతీయోప సంఘసభ బెజవాడ కృష్ణాజిల్లా కార్యస్థానమునందు
మధ్యాహ్నము రెండు గంటలపండి జరుగును. కార్యకలాపం త
ప్పక రాబాధితులు.

అలోచింపబడు విషయములు:— 1 కానసభా ప్రవే
శము (కనుకు వెళ్లు ప్రతినిధు లెట్లు ప్రవర్తించవలెను) 2 అచట
చటపండి విచ్చిన దరఖాస్తుల విచారణ. 3 చిన్నంపెట డిపోను
గూర్చి 4 ఖద్దరు ప్రచారము. 5 ఇతర ముఖ్యవిషయములు.

వరా:— ఖద్దరు కమిటీ సభకుడ జరుగును. సభ్యులె
ల్లరు రాగోర బడుచున్నాడు.

రొయ్యారు అచ్యుత రామయ్య,

కార్యదర్శిగాను.

చిత్తూరుజిల్లా ప్రతినిధులు

ఈక్రింద వివరించిన ప్రతినిధులు గయా కాంగ్రెసుకు

వెళ్లుకొనబడిరి.

- శ్రీరతి బమ్మ ముప్పయ్యగారు-శ్రీ-కాళహస్తి
- శ్రీమాన్ బమ్మ శేషయ్య శ్రేష్ఠిగా-శ్రీ-కాళహస్తి
- టి. కె. నరసింహాచార్యులు-మునిసిపల్ చేర్మన్-తిరుపతి
- చే దొరస్వామియంగార్-మునిసిపల్ చేర్మన్-చిత్తూరు
- మా. రంగస్వామి అయ్యంగార్-వకీలు-చిత్తూరు
- జనాబ్ కే. వి. అబ్దుల్ సతార్ సాహెబు-తిరుపతి
- టి. ఆ. పద్మనాభయ్యగారు-పాకాల
- మా. సేని మునసామిసాయండుగాను-నగరి
- మా. వెంకట కృష్ణమాచార్యులుగారు-మునిసిపల్ కాకాసిలర్-తిరుపతి
- మా. శ్రీనివాసాచార్యులు-తిరుపతి
- నా. కృష్ణస్వామి అయ్యంగార్-వకీలు-చిత్తూరు
- నా. శ్రీనివాసాచారిగారు-తిరుపతి
- మా. వీరరాఘవాచార్యులు-నారాయణవరం
- సి. రాజగోపాలాచార్యులు-చిత్తూరు
- క. రాజగోపాలాచారి-తిరుపతి

కార్యదర్శి, బాతీయోపసంఘము.

1923 హనుమాన్ ఆఫీసు క్యాలండరు 1923

వెల ప్రతి 1-కి ధర 0-10-0, తపాలఖర్చు ప్రతి 1-కి 0-3-0. ఎక్కువగా పుచ్చుకొను వారికి ప్రత్యేకపుధర.
ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, ఈవినింగ్ బజార్ రోడ్డు, మదరాసు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము ప్రాథమిక పాఠశాలలు
ద్వితీయ మహాసభ

ఈ సభ ది 27-12-22 తేది బుధవారము ఉదయము నాల్గవ గంట తాలూకా జిన్నూరు గ్రామమున జరుగును. దీనికి ముందు కృష్ణా జిల్లా ప్రాథమిక పాఠశాలలు చతుర్థ మహాసభ నూడ ది 26-12-22 తేది మంగళవారము ఉదయము జరుపబడు ను గాన రాష్ట్ర జిల్లా యాపాఠశాలలందరు విచ్చేసి సభలు జరుగ ప్రభుత్వము జరుప గోరెదను.

జిన్నూరు పాలకొల్లు సమీపమున నిడుదవోలు నర్సాపురం కాలువమీద నున్నది. నిడుదవోలులో రైలు దిగిన ప్రతినిధులకు ప్రతి రైలుకు పాలకొల్లు మెయిల్ పడకలు సిద్ధముగా నుండును. 25 వ తేది సాయంత్రము నిడుదవోలులో పడక ఎక్కిన 26 వ తేది ఉదయమునకు జిన్నూరు రేవులో దిగెదరు. జిన్నూరు రేవులో ప్రతినిధులను సత్కరింపబడుట వాలంటీయర్లు సిద్ధముగా నుండును.

భాస్కర్ల ఈశ్వరుడు

సన్మానసంఘ కార్యదర్శి మొల్కలూరు-నర్సాపురం తాలూకా

చిత్తూరులో నూలుపందెము

8.12.22 ఆదివారమునాడు చిత్తూరున నూలుపందెము పందెమును రాట్నపురము ప్రదర్శనమును జరుపబడెను. పూర్వ జాతీయపాఠశాలలోని బాలురును పురికొండవల్లి బాలురందరు పాల్గొనిరి. ఈ జిల్లా యందు అచ్చటచ్చట రాట్నపురపు నూలుపందెము వారు పంపిన నూలును ప్రదర్శించబడెను. నూలుపందెము పోటీయందు గలిచిన ఒక విద్యార్థికి ఒక పేండ్ల పతకమును ప్రదర్శనము సంపించి మేలైన నూలును పడకన 11 సం॥ వయస్సుగల ఒక ఆడపిల్లకు మరయొక పేండ్ల పతకమును ఇతరుల కందరికి క్రమక్రమముగా వివిధములయిన ఇనాములును ఇవ్వబడెను. శ్రీయుత దొరస్వామి ఆశ్రయం గారువారు ఈ పతకముల ఇచ్చెనట అందరికిని పంపివేట్టిరి. చరణరాజుగారి శ్రీకృష్ణ కద్దరు నేతకాల భామండలైన శ్రీయుత మా॥ మానుస్వామి నాయుడుగారు నూలును పరిశీలించిరి. ఈలాటి ప్రదర్శనను 1922 జనవరి నెలలో మరయొకచోట ఏర్పాటు చేయబడును.

అనంత పద్మనాభయ్య

ఎన్. వరదరాజుల నాయుడు

ఇతడు బెంగళూరు పట్టణమునందలి మెకానిక్ ఇంజనీరింగ్ కళాశాలలోని యొకానొక విద్యార్థి. ఈతనియ న్నికడది రెండు సంవత్సరములు మాత్రము. ఈయనకును నిర్భయమైన కాకా వారమునే స్వీకరించుచు దేశీయ వ్యాపార ప్రక్రియలందు జక్కగ గడితేలే చేర్చబడెను. ఎలరులు- యీదులు- పడనిదులు ముగ్గులు భాగముల గడునిపునడై యిట్టి పోటీ పోటీలలో నెల్ల జయమంది, 1919-20 సంవత్సరముల (రెండేడ్ల)లో 2 వ్యర్థ పతకములను-15 రజత పతకములను- 3 వెండిగిన్నెలను ప్రదర్శనములను నితర బహుమతులను బెక్కింటిని గడించెను. ఏడేడ్లనుండి ఈతడు సాజాయామయోగమును వినుతక సాధించుచు నందువలన దసకుగలిగిన యద్భుతలాభమును సమాపాతులకు జూపుచు మార్గదర్శియయ్యెను. 1921 సంవత్సరము దిశఃబంధము 26-27-28 తేదీల యందు జరిగిన యభిలభారత వ్యాపార పోటీలలో 22 మైళ్లకు దెమున నీతరవ్యాపార పోటీయను గాంచెను. ఈ పందెము బైస్కోల్ వైన బోపు పోటీను-డదాటి 1 గంట 52 నిమిషముల కాలములో నిలిచు 22 మైళ్ళు పరుచెను. ఇట్టి యపూర్వకైని గని యొక రాజుగా రీతనిని యూరపున జరుగ బోవు మార్తాన్ రేకుకు బంధ నిశ్చయించుకొనిరి.

శీలపి, ఆంధ్ర నేయులు.

నర్సాపురం తాలూకా జాతీయోపసంఘము

ఈ సంఘపు కార్యనిర్వాహక పర్సన్ ది 4-12-22 సోమవారం పాలకొల్లులో కాంగ్రెస్ ఖద్దరు నిలయమునందు పోదూరు పేర్రాజుగారి ఆధ్యక్షత క్రింద సమావేశమై కావించిన ముఖ్య తీర్మానములు:

(1) శ్రీయుత పేరచర్ల ముప్పరాజుగారు తాలూకా సంఘ అధ్యక్షుని పదవికి యిచ్చిన రాజీనామా ఆంగీకరింపుచున్నాము. యీ తాలూకాలో చేసిన దేశ సేవకు వారిని ప్రశంసింపుచు వారు తిరిగి ఆశోగ్యమును పొంది కార్యసంగమన త్వరలో ప్రవేశించెదరు గాక యని యీ సంఘమువారు కోరుచున్నారు.

(2) పాలకొల్లు కాంగ్రెస్ ఖద్దరు నిలయమువారు డిశంబరు 15 వ తేదికి కొట్టుయొక్కయ్య, వడ్లములమీద నున్న ట్రియూ బట్టములు వశ్యురా నిలువ చేర్చి కార్యనిర్వాహక పర్సన్లవారికి నివేదించవలెను.

(3) నవంబరు నెల ఖద్దరు పరకు జమాఖర్చులు చదువగా విని ఆమోదించడ మైనది.

భాస్కర్ల గోపాలకృష్ణమూర్తి, కార్యదర్శి.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము గుంటూరులో సభ

గుంటూరు యొకన సాహితీ సంఘమున 4-12-22 తేదిన 'ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ స్థల నిర్ణయము' గూర్చి నొక బహిరంగ సభలో చర్చ జరిగినది. చక్రవర్తి మ. రా. శ్రీ కొమ్మ రాజు లక్ష్మీకాంతరావు ఎం. ఏ వారు ప్రారంభించిరి. మ. రా. శ్రీ కొంపల్లి కొటిలింగంపంతులు బి. ఎ. బి. ఎల్. గారును, మ. రా. శ్రీ బుద్ధిరాజు రామచంద్రరావు పంతులు ఎం. ఎ. ఎల్. టి. గారును మ. రా. శ్రీ వింజమూరి రంగాచార్యులు ఎం. ఎ. బి. ఎల్. గారును, చర్చయందు పాల్గొనిరి. ఈ క్రింది తీర్మానములు ఆమోదించబడివి.

(1) ప్రాచీన విశ్వవిద్యాలయ స్థానమున ఆంధ్రదేశమునకు కేంద్రమును, భవన కట్టకమున ప్రాచీన నామముచే నుపసిద్ధమును, కృష్ణా తీరమున ఉన్న బెజవాడ పరిసరములలో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నెలకొల్పవలెనని, యీ సభవారు అభిప్రాయ పడుచున్నారు.

(2) ఈ తీర్మానమును గూర్చి తగిన చర్య జరిపించ గలం దులకు విశ్వవిద్యాలయ చర్యకు సంబంధించిన ప్రత్యేక సమావేశము మద్రాసులో కూడుకప్పుడు గవర్నరుగారిని సంబర్ధించుటకు ఒక ఉపసంఘము నేర్పబడవలెనని.

తు॥ వాసుదేవరావు, కార్యదర్శి.

తిరుత్తణి పోలీసువారి చర్యలు

నిగవో నిర్బంధములు

ముమారు 20 దినములకు ముందు డిల్లీ కాపురమువలన మోటోరాలు ఆమ వారు తిరుత్తణిలో పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు వారండు విభిన్న పోవుచుండగా ఇన్స్పెక్టరు వారు ఆతనిని చూచి, పిలిచి అతనిపై పోలీసు వారిని నిగవో నియమించిరారు. అతను సంపూర్ణ ఖద్దరును ధరించియుండెను. దీక్షలు ఇన్స్పెక్టరు వారి కంటుబడినందున, నిగవో ఏర్పడెను. ఏమో పోలీసు రూల్సు ఈ ప్రకారము చేసినారను కొనుటకు లేకుండా పాపము వానిని తిరుత్తణిలోనే ముమారు 14 దినములు నిలిపిరి. పోలీసువారు చూపించినచోట భోజనము చేయుచు నభి జెయులు గార్లు రూములో పండుకొనుచుండెను. వానివేళ్ళ ముద్రలు తీసి పలుకొస్తాటకు పంపిరి. నభి జెయులులో ముమారు ఒకవారము గోజులు ఒకసాధు బంధించి ఈమధ్య విడుదలచేసిరి. ఇదికూడ తిరుత్తణిలోనే వానిచేన దొలకురాం. వానిపూర్వ లానూరు, వాక్కి గోవి తప్ప మరేయెమియున్న లేదు. వానిని జెయులలో యంచినవారము గోజులకు ఈదొలకు రాం భోజనములే ఉపకరించెను. ఈ ఉపకరించిన కారణముననే వానిని విడిది చేసి రని తెలియుచున్నది. ఏ సాక్ష్యమునైన వానిని నిర్బంధించి జెయులలో ఉంచినో మరల విడిచి వేట్టుటకు కారణమేమో తెలియకున్నది.

టి. ఏ. పద్మనాభం.

కొకి నాడు

(స్వకీయ విశేషం)

డిశంబరు 6:-కొకి నాడు తాలూకా కాంగ్రెసు శ్రీలకాంగె ను ఖిలాఫతు సంఘముల యాజమాన్యమున నిన్న సాయంకాలము పురమందిర మైదానమున శ్రీయుత గునపూడి కామోజిరావుగారి యధ్యక్షత క్రింద జరుపబడెను. శ్రీయుత డాక్టరు బ్రహ్మచోళ్ళుల ముఖ్యపాత్రులగు నుఖముగా శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమునండి పురలి వచ్చినందులకును, శ్రీయుత వడ్డాది సీతారామాంజనేయబాగు యొకడుడైన మైక్రోత్సాహములతో అభ్యుదయ శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమునకు వెళ్లి వందులకును శ్రీయుత దండు నారాయణరాజుగారు రాజగోపాము నేరముక్రింద అరెస్టుకాడి కృష్ణజన్మస్థాన ప్రవేశమునకు పాల్పడ నిర్దేశించుటలకును వారందరికిని అభివ. దనము లిచ్చు తీర్మానములు చేయబడెను.

పాద రాళ్ల పురి

మదిగుట్ట గ్రామమునకు సమీపమందున్న పాదరాళ్ల పురి యను గ్రామ సమీపమున నొక పర్వాగు దూరమున, నారాయణస్వామి ఆలయమునందు 1922 సం॥ ఆగష్టు నెల 7 తేది పౌర్ణమాశ్య దినమున (పరమార్థ విచారసంఘము) పేర కొక సభ స్థాపించియున్నారు. నిది ప్రతినెల పౌర్ణమాశ్య దినమున సమావేశమవును. మరల విచారణమును చాల నాంకితగను శుభ్రముగను నందు సకల పుష్కలములతోను నిర్వహించున జలములును గలిగి ప్రకారగోచరముగలిగి, ఆలయములోను పెద్దల సమాధులునుగలిగి విరాజిల్లును. ప్రతినెల పౌర్ణమాశ్య దినమునకు చాల దూరముననుండి సాధువులును భక్త బృందములును గురుస్వాములును పెద్దలను యోగీశ్వరులును నాటి దినమునకు ముమారు పగలు 10-11 ఘంటలకును సమావేశమై నందు వ్యాసములును ఖర్మను గురించియును జ్ఞాన విషయమును గురించియు భక్తి యోగమును గురించియు వేదాంత విషయములను గురించియు సాధువులను గురించియు వ్యాసములు దేవాలయము వెలుపుల తోపుల వ్రువ్వకొనును. నవట సకల జాతిజనములను భగవద్దేవతాపరమేశ్వరమును సూర్య ప్రభుమానంతరం కొందరు స్వయంభు యోగానుష్ఠాసులు నభ్యసించును. మదిగుట్ట గ్రామమునండి సాయంత్రం 7-8 ఘంటలకు పండరా పురభజన బాలురు 40 నలై మంది వెళ్లి స్వరము కడుగ నాట్యముతో ప్రాకారమును పండరి భజనచేయుదురు. పెద్దల హరిః ధట జెప్పదురు. కొందరు తత్వములు బాడుదురు. ఈసంఘము రాను రాను వృద్ధియై వెగడుచున్నది. ఈ సంఘాభివృద్ధి కై శ్రీయుత పానుదుర్తి బయ్యపరెడ్డిగారిని నచ్చుట జరుగవలసిన అవ్యక్తములు నూచించుటకు ఈ సంఘాధ్యక్షులుగా నుండగోరి ఆహ్వాన పుతిను వారికి ప పడవయినది. చూడ నిష్టముగల మహానుభావులు విచ్చేయిండు జరుగు విషయములను గ్రహించుకొని వేడుచున్నాను.

ఎ. చౌడరాజు

ప్రాథమిక పాఠశాల పాఠశాల

సోదరులకు విజ్ఞప్తి

శ్రీ ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రాథమిక పాఠశాల పాఠశాల సంఘసభ ము కృష్ణా జిల్లం సంఘసభము డిశంబరు 26, 27 తేదీలలో జరుగునని తెలిసింది. ఒరిగిపోయిన మహాసభల యంతరము పత్రికా ప్రచారముగాని కమిటీ పథముగాని జరుగవేదు. మారిన తాలూకా సంఘములుగాని కమిటీ సభ్యులుగాని యేర్పడిన చిన్నములు లేవు. స్టాండింగు కమిటీ సభ్యులు పుష్కరగి కాంతి ననుభవించిరి. ప్రస్తుత చర్యకధి అయినను సోదరులు కినియక లభించిన స్వల్ప యంతకాళము నైన వృధజేయక వెనుకటి సభల తీర్మానములు చనిని జూచి ఫలితమును స్మరించి కర్తవ్యము నాలించి తమతమ తాలూకా మండలసంఘముల సంస్కరించుకొని జరుగనున్న సభలకు విశేష సంఖ్యగల ప్రతినిధి బృందములతో తరలి వచ్చెనరు గాక.

ప్రతినిధి సమావేశములో గల విలయ ఏకకల్పవారో పడుకుగొక్కచో జేసిన సభకలక గలందని సోదరులు దయతో నంగీకరించెనగాక. మనజిల్లావారి కండక్టిని ప్రభుత్వము జిల్లాల ప్రతినిధుల కలుసుకొను మహాభాగ్య మున్నును నడి. స్టాండింగు కమిటీ సభ్యులు తమ పేరులు నమోదు సంఘములు జ్ఞాపకము దెచ్చుకొని ఇక నైన తమ ప్రాంతముల ప్రభోధము జేయ ప్రార్థితులు.

ఇక నైన సెలవు కొక రూపాయి చందా నిర్ణయించె దరనియు తాలూకా సంఘములో తప్పుజేరి కృషి నెత్తెదరని యు వృత్తిగొరక రక్షణ పత్రికా ప్రకటనాదులకును మండల రాష్ట్ర సంఘ నిర్వహణమునకును కై కైవంసలేక సేవజేయ కంఠణ ముగట్టుకొన సంసిద్ధులై యుండుటకు నభిలష దయజేయ దలచిన మితరుల నందరను ప్రార్థించు చున్నాడను.

తమ తాలూకా మండల రాష్ట్ర సంఘ చారిత్రముల నీట పోజన సభావేదికపై ప్రదర్శించెదరు గాక యని ప్రార్థించుచు న్నాడను.

తెన్నేటి వేంకటకామేశ్వరావు.

ఈనెల 6 వ తేది ఆదివారమునో జూన 4 వ తేది గ్రామమున శ్రీయుత వ్యాధి పూడి రామారెడ్డిగారు, మ. రా. శ్రీ. రావు బహుమూర్తి టి. యస్. త్యాగరాజ అయ్యలగారు (2 వ దశలో గోదావరి జిల్లా నెవన్సుల్లి) యిప్పుడు తిరుచూరు జిల్లాకు యింపబడినందున వీరిద్దరూ త్వరమున జరిగిరి.

తిక్కనజయంతి - నెల్లూరు

ఒంగోలు వెంకటరంగయ్యగారి ఉపన్యాసమునందలి కొన్ని భాగములు

తిక్కనకాలమున ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతములలో నియోగ వైదికభేదములుండేటట్లు నిదర్శనము లేదు. తాను నియోగిని తిక్కన యొకటను జెప్పకొనలేదు. తిక్కన నియోగియేనునని ఆకాలమున నియోగులు సాంగవేదాధ్యయన శీలరని తిక్కన చరిత్రములన తెలియుచున్నది. తిక్కనకంటె ఆత్మాచీనుడగు శ్రీనాథుడు "అధ్యక్ష్య దేయం" వేదశాఖాధిష్ఠాతుడనియు వారవిలాసమున బొందొందున్నాడు.

తిక్కన గుణాతిశయములను గూర్చియు వారి పాండిత్యాతిశయమును గూర్చియు, వైదికశ్రద్ధను గూర్చియు, దేశభక్తి రాజభక్తులను గూర్చియు రాజకీయప్రావీణ్యమును గూర్చియు ననుకూలము లగు కేతనాదులు వేసోళ్ళ నుద్ఘోషించియున్నాడు. ఇతరపరమాణుల నశ్వేషింపనక్కరలేదు.

పరరాజసేవను తొలగించి స్వరాజ్య సంస్థాపనమునై సోమయాజికి భారతమును చింతాపూరిత గాని సామ్రాజ్యపట్టభద్రుడగు గణపతిశేఖరి నోయగంటినుండి నెల్లూరుకు రప్పించి నిజరాష్ట్రమునకు యథాప్రాయమున స్వతంత్రస్వరూపములను ఘటింపజేసి వనమౌళిని సింహాసనాధిష్ఠింపజేసి "వోళ్ళసామ చామ్యడను" యశస్సుననొందెను. స్వరాజ్య సంపాదనవిత్తు మన దేశమున నీనాడు ప్రాత్రు నుండుననియు. తిక్కన యే మహర్షి తుల్యుడగు మార్గదర్శి నున్నాడు.

సోమయాజికి ఆంధ్రభాషయందును ఆంధ్రజనమునందును ఆత్మంత్రప్రేమాదరములు గలవు.

* * * భారతావృత్తముఁ గర్ణపుటఁబలు

సారగ్రామి యాంధ్రాక్షరి మోదముం బోయఁబట్టు
"మహా కవిత్వ వీక్షావిధి" భారతసహితము "దే నుంకుర" వినిర్మించినది తిక్కన ప్రతిజ్ఞ జేసి నిర్వహించినాడు.

యోగైన తనపేరైన ప్రకటించికొనలేదు. కావ్యపాణున తెనుగుకవులలో మొదటివాడని పేరొందిన నన్నయభట్టారకుని రచనయందు యిట్టి సహాచారప్రతిజ్ఞ మృగ్య మగుచున్నది. విష్ణుభక్తుల దోషనాటి పేరొలగయిన తనకులప్రామాణ్యుడగు నన్నయభట్టారకుని వదిలివేలము ననిశంబు భారతకథాశ్రవణప్రణామి గావున దాని దేవుని రయింపుమని యాకటిచ్చిన ఆక్రమికరండు "నానేర్పు విధంబున నిక్కావ్యంబు రచించెద"నని "దేనుంగు" మహాభారతసంహితారచనబంధుడయ్యె.

సోమయాజి కట్టి మనుష్యప్రేరణలేక నిజాంతరంగమున నావిర్భవించిన యమానవ ప్రేరణంబు కలంబున భారతాత్మా యను తెలిసింపబడినది.

నన్నయ లోకవిఖ్యాతి నపేక్షించి భారతరచనకు బూసెను.

సారమతి గవీంద్రులు పునర్ముకథాకవిత్వాయుక్తిలో నారసి మేలునా నితరులకుర రమ్యతనాదరంబు నా నారు చిరార్థ నూత్రిని నన్నయభట్ట దేనుంగు కృత భారతసంహితారచన బంధుడయ్యె జుద్ధింబుగఁగ

ఇందు సోమేశ్వర మృగపదుచున్నది. తిక్కనయన్నునో ఆత్మప్రాకృత్యమునకు విముఖుడై "పరమేశ్వరుని గృతినాధు జేయె" పట్టుక బూజుమూర్తియగు భారతసంహిత చెప్పగంటి నా! పుట్టుకృతార్థంబొరన" ననియు "జనా! భగ్యభక్తిమైన భారతమపారకృపా పరతంత్రవృత్తిమై! చేచ్చిన దేదేవునకు ద్రీతిగ నిచ్చుట సర్వశ్రద్ధ" యనియు "నాబోటి బాల్యభావు నకు నిట్టి మహానియమహిమ దొరకొనుటయు గలుగునుగాక" యనియు నుద్ఘోషి భారతరచనయు నొకవిధ మగు భగవదారాధన భావించెను.

నన్నయ దిక్కన లిద్దరు వ్యాసుపోక్తమునె యాంధ్రీక రించినట్లు జెప్పకొనరి. కాని వీరికి లభించిన మాతృకలు యొక రూపములో భిన్నరూపములో విమృంపనలనియున్నది. ఇప్పుడు మనదేశమున ప్రచారమున నుండు భారతప్రతులలోని యనుక్రమ జీవితము కథాభాగములను గల భేదములను విమర్శాధురంధరు లగు బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకటాచల విద్యవ్యవస్థాపక ఆత్మంత్రవిజ్ఞులతో రచించిన మహాభారతశోధనా గ్రంథమున జూడనగు. నందర్బోధితులకు తెలుగుభారతమునుగూడ వారు దాకియున్నారు. వారిగ్రంథము ఇంగ్లీషున నున్నది. మనవారికగు జీవయాత్రకయిన శృతిశోకదాని నధిష్ఠించియుండియు ద్వల్లకహితార్థమై ఆసామాన్యమున నవధారణమతో బహు

వత్సరములు కష్టపడి భారతప్రతుల ననేకములశోధించి వ్యాసు ప్రాకృతమై పంచమ వేదమున బలగిన భారత సంహిత పలువిధములగు బ్రక్షిప్తముల పాలై స్వస్వరూపమును గోలుపోయి దుర్గతి జెందినది నిరూపించియున్నాడు.

మన భారతము అవిభక్తముగాని పర్యావృత్తమణిక నను సరించి నడుచుచున్నదియా? లేక భేదము లున్నయెడల ఈభేదములకు ఆధారము లగుమూలప్రతు లున్నవియా యనువిమర్శకు ఈసమాజ పునర్మరముగ జరిగించగలిగినయెడల ఆంధ్రసరస్వతికి గొప్పసేవ జేసినట్లు లగును.

వ్యాసుభారతము ననుసరించి తిక్కన శ్లోక ప్రతిష్ఠోక్తముగ నాంధ్రీకరించి యుండలేదు. ముఖ్యాంశముల బోధిక సంక్షేపించి వ్రాయుచుండెను. ఒక్కొక్కచో నీకని యల్లనము కొలది విస్తృతించుచుండె ననుట ప్రశీధము.

తిక్కన తెలుగు నెల్లూరు తెలుగును నధిష్ఠేపము కర్ణగోచర మగుచున్నది. సకలవిద్యాకళా విజ్ఞులుడగు తిక్కన తన భాషామంజరిని నెల్లూరులో సమాప్తి జేసెనుట కడుస్తావాసము. తిక్కనభారతమును కొలది నూత్నముగ బరిశీలించిన ఆనేక శబ్దములు ఆనేకప్రయోగములు నెల్లూ.వానికి వింతలై దోచగలవు. అట్టివి ఇతరమండలములందు ఇప్పటివాడుకలో నున్నవి.

* "జనాశ్రయం * * * * బూం చి" యని తిక్కన ప్రయోగించియున్నాడు. వాచానమునకు బూన్చునెల్లూరు వారెలగురు. వారు బండికి గట్టముల ట్టుదురు. పూన్చుట ఇప్పటికిని విశాఖమండలమున వాడుకలో నున్నది.

కృతవశశబ్దము నెల్లూరువారికి సాధారణముగా వ్యాజ్య వ్యవహారికము నే నుద్ఘోషింపజేయును.

"అశ్వే వింకిట రథకృతహారము నిర్వహించగఁగ"
అని తిక్కన ప్రయోగించి యున్నాడు. ఇది నెల్లూరు ప్రయోగము కానేరదు.

"నచ్చత్రోదం రక్తింశ్చ సంయతుం శక్తి దస్థిమే" యను శ్లోకపాదమును రథకృతహార మని తిక్కన తెనిగించెను.

తిక్కన తెలుగు నెల్లూరు తెలుగును దురభియోగింప మునకై ఈసమాజమువారు తగు విమర్శ జరిపి తెలుగు మండల మలలో నచ్చటచ్చట వాడుకలో నుండు ప్రయోగముల శేర్షి గూర్చి ప్రకటించినయెడల తిక్కన స్మరణకు గొప్పసేవయగును. ఈసమాజమువా రిదిగర కొకమారు భారతశబ్దముని (Concordance) వ్రాయించవలయునని తీర్మానించియుండిరి. అతిరుమా నము క్రియారూపమున సిద్ధింపజేతురేని తిక్కనశబ్దాల విస్తృతి తెలియగలదు.

బ్రహ్మవేత్తయగు తిక్కన సోమయాజి ప్రస్తుతింప వారి హరరూపము పూర్ణమును అభిన్నమును అల విశ్వజ్ఞున భాగిల్లుచున్నది. పులస్త్యము ఖైరితమును వ్యాసుమతమును మీ పరిపాలించి హరిహరైక్యమును సాధించి స్మార్తప్రభుత్వమును దృఢపరచి నాడు.

హరిహరప్రపంచకేశమున సోమయాజి వలెవిచారమును ప్రపక్తమగుచున్నది. ఈయన శ్రీశంకరాచార్యప్రతిపాదిత మగు నద్వైతము నభిమానించినవా డగునో. కాదో! ఈయన గ్రంథములరచన నిర్ణయింపవలసిగాదు. విరాటపర్వప్రారంభమున "సకలబ్రహ్మపాద్యంబు" జేసినాడు. హరిహరభేదవాహిత్యముతో అద్వైతశ్రద్ధి పూర్తిగాదు. అద్వైతికి ఆత్మేకరస్తువులేదు. శివకేశవుల కభేద మంగీకరించిన మాత్రమున ఆద్వైతశ్రద్ధాంతము బూర్ణముగ ఉపాదింపబడియుట గాదు. నిర్వచనోత్తర రామాయణము రచించిన కాలమున దిక్కన "మహేశ్వరరాంధ్రీ కమలధార్య నైక రీతిండుగ" నుండెను. మహాభారతముదియు సరికి హరిహరంబగు రూపము నుపాసించెను. అందునను "కృష్ణరూపాయ నమశ్శివాయ" యనుటచే శివభక్త్యు చారిత్ర్య పక్షమున మ్రొగి యుండునా యని కొలది నుండేనా మంతురించుచున్నది.

తిక్కన కాలమున వైష్ణవమత మొక ప్రక్కను మాధ్వమత మొకదెసను మీరకైన మొకదిట్టనను దక్షిణ హిందూస్థానము సంతయు కలియబెట్టెనని. ఈమాటికంటె ముందు కొన్ని శతాబ్దములనుండియు అద్వైతశ్రద్ధాంత మొకటి దేశమున గలదు. ఇన్ని మతములకధ్య చిత్తుడగుచుండు పామరులకు మత ద్వేషములు పెరుగకుండ సామరస్యమును స్థాపించు తిక్కనబోటి యుభయపక్షమిత్రుడు పరిష్ఠాడు గాగలడు

ఆంధ్రీకద్యమ మొకపుడు కొందరికి పరిహాసాస్పదముగ నుండెను. ఆంధ్రమహాసభాసమావేశమున కంతరామును గలిగింప బ్రయత్నములు జరిగెను. నూదిహాపునంతటి చోటు యిచ్చు దగదనిరి. అట్టి యుద్ధమ ప్రభువులముగ ఆంధ్రమహా విద్యాపీఠ మొకటి యేర్పడ నున్నది. ఆంధ్ర సరస్వతికి యునికపట్టు ఆంధ్రవాఙ్మయమునకు

ముఖ్యచిహ్నమును తనరారు మీవికచుసంహితమున పరంపరాగతి ప్రఖ్యాతిగన్న నెల్లూరుకంటె ఆంధ్రవిద్యాపీఠ ప్రతిష్ఠాపనమునకు యుక్తతరముగు నివేశనము ఆంధ్రమండలమున లేదు.

* * * బుద్ధివాహు వి
"క్రమమున దుర్గమాగ్ధుల గౌరవభారత భారతీసము
"ద్రముఁ దలఁచుంగ నీడను విధాత్రునికైన శేరబోలునె"
యని నన్నయభట్టు దిగులాంది వాఙ్మయధురంధ డగు నారాజభట్టును తోడుజేసికొనియు నిర్వహింపబాలని మహాభారత సంహితను ఆనవ్యసహాయుడై పూర్తి జేసినట్టియు నవ్వరాజ్యసంపద నుద్ధరించినట్టియు తిక్కనసోమయాజి జవిత్రస్మరణము నెల్లూరు మహాజనులను తీవ్రము నుద్బోధమున ప్రసాదించి విద్యాపీఠస్థాపనమునకై నిరతకేష మగు పురుషప్రభుత్వమునకు మీని ప్రోత్సహించుగాక.

చెన్న పురి బజారుధరలు

డిసంబరు 9-వ తేది శనివారము

(1) ధాన్యములు

వివిధములు	చా 1-కి	చా 45.0-0	మొదల 60.0-0	వలె
బియ్యము	చస్తా	మొదల	వలె	
బియ్యము	చివాటి	చ 45.0-0	చ 12.8-0	18.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 15.8-0	16.0-0	
బియ్యము	చివాటి	చ 15.8-0	16.0-0	
బియ్యము	చివాటి	చ 8.8-0	9.0-0	
బియ్యము	చివాటి	చ 20.0-0	21.0-0	

(2) వస్త్ర ధాన్యములు

వివిధములు	చస్తా 1-కి	చ 195	చ 12.0-0	18.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 18.8-0	14.0-0	
బియ్యము	చివాటి	చ 11.8-0	12.0-0	
బియ్యము	చివాటి	చ 14.0-0	15.8-0	
బియ్యము	చివాటి	చ 7.8-0	8.0-0	

(3) నూనె వస్త్రపులు

వివిధములు	చస్తా 1-కి	చ 150.0-0	155.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 18.0-0	28.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 58.0-0	59.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 54.0-0	56.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 180	మన.న.న.న. 126
బియ్యము	చివాటి	చ 116.0-0	

(4) చిల్లర వస్త్రపులు

వివిధములు	చస్తా 1-కి	చ 155.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 140.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 80.0-0 140.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 45.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 65 70
బియ్యము	చివాటి	చ 40.0-0 45.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 85.0-0 48.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 52.0-0 68.0-0

(5) ఇనుము

వివిధములు	చస్తా 1-కి	చ 84.8-0	85.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 86.0-0	87.0-0
బియ్యము	చివాటి	చ 86.0-0	87.0-0

(6) లోహములు

కండ్లి 100 కులంబు

రూ 88-0-0 84-4-

బంగారము, కులంబు 1-కి

రూ 26-10-

జవరను 1-కి

రూ 16-8-

ఇత్తడి బా 1కి

రూ 815-0-0 820-0-

కాగిత దీప్తి

రూ 850-0-0 రూ 855-0-

కాగిత దీప్తి 1-కి

రూ 45-8-0 45-12-

(7) గంగులు			
బ్రహ్మచార్యులు	20	చిక్కిరి	రూ 88-00
చిట్టా	16	చిట్టా	రూ 75-00
అవు క్రిష్ణదేవు	20	చిక్కిరి	రూ 90-00
చిట్టా	16	చిక్కిరి	రూ 75-00

మేలైన స్వదేశీ స్త్రీలు ట్రంకుపెట్టులు వగైరాలు మామక్కమెపులో అనేక విధములగు ట్రంకుపెట్టులున్నూ, నూట్ కేసులున్నూ, ఆఫీసుపెట్టులున్నూ, అన్నిరకముల బక్సెట్టులున్నూ, నమ్రచేయు టబ్బులును తయారుచేసి సిద్ధముగానున్నవి. ఈ క్రింది అడ్రసుకు వ్రాసి ధరలు తెలుసుకొనవచ్చును.
జనరల్ ఇండస్ట్రీయల్ వర్క్సు, నెల్లూరు.

విలంబిత సమావేశము

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಿಲ್ಲ.

అ. గాననాధిపతి.

సభ ఆగిపోవుట

తీర్మాన మంగీకరింపబడినది. విలువి : ఏడా పేతము
మంగి సెను.

సాధారణస్థమా వేళము

మనరాసు విశ్వవిద్యాలయమును సమయ విధి, అర్థశాస్త్రములందు సరిశోధన లేకుండా జరుగు నియంత్రణ కే. శే. సర్వివిజయమేయరు తమ మరణకాలము 1900 జూలై నానందులకు వారికి కృతజ్ఞత దేవులు తీర్మానము ౨౮. 5 గ్రా. గా దుపాధిదత్తగా అంగీకరింప బడెను.

జేష్టుమి నూచలను రాగలంభకామ్రక బావలెంది ఎ
కర్తనూ ౮ గావకామ్రక.

ਗਾਓ ਬੰਦੀ

“ఏనుగు - 6 గురు, గుఱ్ఱివారు”

செய்து, பின்னர் கீழ்க்கண்டவாறு

దేశము, దీనిని గారము వారి మతగ్రంథములకుడైన బాలకవి
కు మనవ్రతములను ననుసరించుచు వారి వారు వచ్చియు
రైతు భూములను మాత్రము స్వాధీనము చేసికొని యవి బకా
యీ (Dyas)ల రాబట్టుకొనుట కొంతకాలము వేసి స్వాధీన
మొనర్చుచారు. ముఖ్యమైన యీ పెద్దమాన్యుల కేక్కు మనము
దీయులు హెచ్చుకూర్పు లొనర్చలేదు. ఈస్థితి మనము దీయుల
బయటించి యాంగ్లేయులు హిందువుల ప్రాచీనాచారముగా
ప్రార్థించి, తమ వేతనమునకు వలెనే భరితభరిత పనులను భూ
స్వామి రాజే యని తలచి కాబోలు మొట్టమొదట విక్రీయ
పొరబాటు లొనర్చిరి.

ఇంగ్లండు నందలి పూర్వపురపద్ధతి ప్రకారము రాజే భూ
మియంతటను బ్రభువు. కావున హిందూదేశమునందును నట్టి పద్ధ
తియే యున్న దనుకొని ద్రవపడి (క్రీ. శ. 1798 సంవత్సరము
నందు మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి ట్రైబ్యునల్ ప్రామాణ్యము తెలిపిరి.
(Mirasi Papers 26) కాని రివిన్యూబోర్డువారు వెంటనే
యా దిద్దిప్రామాణ్యము నడియొడిగా వదిలి తెచ్చిరి. (Mirasi-
Papers 28) హిందూవులైన రైతుల హక్కులను గురించి
మిక్కిలి కఠినతకాల్పింపఁజూచు గల సర్ థామస్ మిర్రసెంటి
వాడుకూడ హిందూదేశమున భూమిభూమి దన్ను విధించెనని
రైతుల జెల్లునడ నది రైతులకే జెల్లును. అతడు భూమియందలి
హక్కు లన్నియు దొరకలమువారిలో సమానముగల బంతుకొ
నును. దొరకలమువారికి తేనినాళ్లు లాభిని భూమియందు గల్గు
ను. ఇట్లుగా వచ్చినప్పుడు కాని, కొన్ని సంవత్సరములకు గాని
వానిని వెదలఁగట్టుటకు వీలు లేదు. ఇంకొక డెవ్లెన్ కిన్సె
నిచ్చెన నన్న నాథిని వెదలఁగట్టుటకు వీలు లేదు. అని చెప్పి
యున్నాడు. ఇందును గురించి తేల్చు న్నుటకు మిల్లు ఈ విధ
ముగ వ్రాసియున్నాడు. రైతులకు భూమియందు స్వత్వము
న్నదనటకు సంశయము లేదు. కాని యాస్వత్వ ముపాధి
సహితము (With a Limitation) దొరకలమువారికి భూమి
యందు స్వత్వమున్నదనటకు సంశయము లేదు కాని యది
య నుపాధిసహితము. హిందుస్వత్వమునకు దొరకలమువారి
స్వత్వముపాధి. దొరకలమువారి స్వత్వమునకు రైతుస్వత్వము
పాధి. "As Quoted in Srinivasa Raghava
Ayengar's Forty years Progress of the Madras
Precy P. P. 57"

భూమిస్వామ్య మెవరికి యున్న విషయమునగుటచే
భేద భేదములు లభించు నాలోచించి వ్రాసినాడన్న మొం
టువా ద్వివేదితమైనదని. (విజ్ఞానరత్నము పుట 1822)

1. అవాదికామనండి విచ్చున్న యాచారమునకు
వ్యతిరేకముగ దొరకలమువారికి బంతు (Unoccupied)
భూములలోని లోహములకై బూర్హాధికార మున్నదని చెప్ప
టకు వీలులేదు. కాని భూమిలో బండికావ్యామలలో నుండి
పాలు తీసికొనుటకు దొరకలమువారి జెట్టిహక్కు కలదో అట్టి
యిందును గలదు. (2) భూమియందు రైతునకు నిరపాధిక మై
నట్టియ (Absolute) ప్రాప్తి మైట్టియ (Complete) స్వత్వము
(Proprietary right) కలదు ప్రభుత్వమువ్యయముల
కై పంటలో గొంతభాగ మతడు ప్రభుత్వమువారి కేమట
యు నన్నవరకుకు మాత్ర మివాద్యు లోడియుండును. (3)
రైతునకు తనభూమి తాట్లు పెట్టుకొనుటకును, అమ్మకొనుటకు
ను, మరణానంతరము ద్వారా యెవరికైన నిచ్చివేయుటకును సాధికా
రము గలదు. (4) ఈ విధాంతముల ననుసరించి భూమి అవాది
కామనండియే నోకని యెద్దనుండి వచ్చెయ్యునోక తెలుచు
న్నది. కావున కాన్రప్రకారము కాని, అచాన్రకారము గాని
యెన్నడును దొరకలమువారికి తేట్టిది యుదొరకలమువారికి
దగు గోరట్టిదియు గల నీ హక్కు (భూమియందల దనకు
స్వత్వము గలదన్న క్రొత్తహక్కు) గలదని దొరకలమువారు
వేదండుతేని (అపరదేశమునందు ప్రజలలో దొరకలమువారి
యెడ) అభ్యుక్తయూ, అసంకల్ప ప్రాయముగల గును
వీనిని జొలగించుట కంతయో దిద్దు కాలము కట్టును.
(5) క్రొత్తగా భూమి రైతునకు నమరకము సేయునపుడు,
అభూమిలోని లోహము లన్నిటికై దొరకలమువారికి కర,
స్వాతంత్ర్యము గల దన్న వరకు రైతు బిచ్చకొనవలయు స్వ
చెప్పట, దొరకలమువారి హక్కులను నవాకత్వముగ నాని
వీయుటయే. విశేషముయములయందు బ్రజల లాభమునకు
వాగ్ధ్య మేర్పి యట్టివరకు చెట్టిక చెట్టినయ్యును. (6) ఇది
కలకు రైతుధీన మై భూమిని గురించియు, ఇకముందు
వ్యవసాయము నిమిత్తము రైతుధీనము కాబోవు భూమిని
గురించియు నిట్టి వరకు పెట్టుటగల సేమియును బయోజన
ముడను. ఇనల మనములో నవకత్వము పట్టించి దాని పెక్కు
వగ వ్యాపించు జేయుటకు మాత్ర ముపయోగపడఁగలదు.

(Vide G. O. No. 1008 dated 21st,
September 1882.)

2. మునందలివ్యాసు మిట్టండగా ననగా
భూమిని యాచారము చేయురైతుకు భూమిని హక్కుండగా
వానికే యాచారమునందలి రైతులకే గాక జమిందారి
రైతులకు యిట్లు పడుచుండెడి. జమిందారులు ప్రభుత్వము
వారికి సేవకును జేరించి, తమజమిందారిలోని భూములు

రైతులకు స్వల్పకాలపురపుల్లిచ్చి క్రమముగా నీసాందారుల
వలె కిన్నులు హెచ్చుచేయుచు వచ్చిరి. వచ్చియువారిని దొ
గించి, హెచ్చుకొనుట కమరకములు చేయుచుండిరి. వీరు
వ్యవసాయకుల బ్రభువులు వారు. రైతులను వారు. కావున వీరి
జమిందారిలోని రైతుల కన్యాశుల్కము జరుగుచున్నదని
గ్రహించి, ప్రభుత్వమువారు తమకు భూమియందు హక్కున్న
దని భావించి 1802 సంవత్సరపు 25 వ రివ్యులేషనులో
జెప్పినదానికి వ్యతిరేకముగ వ్యాసము నొనర్చిరి. ఇదియే
1908 వ సంవత్సరపు "ఎన్టీలు ల్యాండ్" (18 వ చట్టము)
ఈచట్టములో జమిందారి రైతుల జరాయితి హక్కు స్థిరపడి
పోయినది. రైతు భూముల నమ్మకొననయ్యును. తాకట్టు
జేయుకొననను భూములకును ప్రభుత్వమువారిభూముల
వలెనే మున్నది. కచారి జమిందారులు పెట్టిరైతులు
చేసికొనవచ్చును.

ఇంక బ్రభుత్వ వారి పరిపాలనములో భూమిపన్ను
కట్టుట విషయములో, తే. తామరగమ (Tamare) లో
ననేక భేదము లున్నవి. కొన్ని యగ్రహారములు కొన్ని దేవా
దాయములు, కొన్ని నాకరి యానాములు స్వయంబలా
(All tax free) యానాములు స్వయంబలా ఈనాములు,
జిరాంతిలు, మెలకలు, పల్లములు, పోరంబోతులు వీరిధముగ
సేర్పివిధము లయిన భూమిలో కలవు. మన మొకకరణము
విగ్రహించి బోయి యాతని రైతులు పరిపాలనలో మన మీ
తేజులు, కన్నులపద్ధతులు సేర్పియో వినుచుండుము. ఇది యే
భేదములకుల వచ్చినవి? వీని కుత్సిత యేమి? గ్రామములలో
నీ భేదము లేమి? అనునవి మనము ప్రస్తుతము పరిశీలించుకొన
వలసి యున్నది.

గ్రామముల భేదములు

గ్రామమునకు సంబంధించినభూము లన్నియు జాట్లు
ప్రకృత గ్రామముల పాలములనండి "పోలిమె" యన నది
హద్దులచే వ్యాకృతగా విభజించుకొని, యందలిప్రజల రైతుల
కొక్కవోటనొక్క ప్రజాశుము చేసికొనుట కనుపాలముగ
నుండునట్లు గ్రామము నీపాలములనకును నిర్ణయించి నిర
సించుచుండిరి. వీరిజెటును తమకును సొంతభూములను వేలు
వేలుగా వ్యవసాయము చేసికొనుచు, తమభూములకు నీరు నం
దిండుటకు తే. తమగ గాపాడుటకు గ్రామనేరకుల నాయకుల
సేవలనుకొని, తమవులున్న గ్రామపుర దెవల సమతుల్యుడ
వీర్చుకొనుచు నుభయముగా జీవింపుచుండిరి. ఈకాపు కరణ
ములు, రెడ్డి కరణములు, మునసబు కరణములు, పచ్చెలు,
గొడు మొదలగు గ్రామాధికార గ్రామములు దేశకాలపాత్రల
ననుసరించి గ్రామనాయకులకు మారుచున్న కేరేకాని జటి
యొకటికాదు. పెత్తెదాల్లే చాలవోట్ల మునసబు (Village
headman) లెరి. ఈవిధముగా రైతులు వేలు వేలు
భూముల సంపాదించుకొని, యందలిలాభనష్టములు తా మనభ
వించుచు, తమ గ్రామమునందలి పెత్తెదాల్లేలకులకు బన్ను
చెల్లించుకొను పద్ధతు లున్న క్షత్రియగ్రామములను రైతువారి
గ్రామము లందురు. ఇట్టి గ్రామములు పదరాసు, పొంకాయి,
వీరారు, మధ్యపరగజాలయ్యుని విస్తారము నున్నవి.

ఇవి గాక రెండవవిధ మయిన గ్రామములు సమష్టి గ్రామ
ములు. ఇందొక కుటుంబమువారు గాని కుటుంబమువారు యొక
గ్రామమును సంపాదించుకొని, సభ్యులు (సభ్యులు) లందఱు
సమానమైన హక్కులు కలిగి వ్యప్తిగా గాని సమష్టిగా గాని
వ్యవసాయము చేసికొని లాభమును బొందుచు పంచాయతీ సే
వించుకొని సమాన మైన హక్కులు గలిగినయొక కుటుంబమునకు గాని
సంఘమునకుగాని చెందినరైతులు కల గ్రామము ల్యాండులార్డు
గ్రామ మని చెప్పదురు.

ఒకప్పుడు రైతువారి గ్రామము ల్యాండులార్డు గ్రామము
గాను పుస్తకము మూలు పొందుటయందు గలదు. అట్లుమాలుకార
ణములతో మనకిచ్చిన బ్రసక్తియే. ల్యాండులార్డు గ్రామములు
చాలాగురియును (1) గ్రామమున కొక్కడే యధికారిగా గలవి.
"జమిందారిభావన" అని యందురు. (2) అనిభక్తములైన కొం
డల జాధికారులు మున్న గ్రామమును జమిందారి ను స్వాధీ
నంచురు. (3) ప్రాచీనభాగములను బట్టి యున్నవి కట్టికట్టిగా
నగును. (4) సంపూర్ణముగ నిట్టిలక్షణములు లేకట్టికట్టిగాను
నగును. ఇట్టిల్యాండులార్డు గ్రామములలో భూయశాసన
ప్రార్థమైన భూయశాసన గ్రామములని రెండువిధము లున్నవి.

ల్యాండులార్డు గ్రామములు కలకుటకు గారము లించుక
తెలిసికొనినవో మనము గ్రామనిర్మాణమును తెలిసికొనవలయు.
సాక్ష్యగారలవలె బలమగు దేశవా దొక గ్రామమును నిర్మించు
బ్రహ్మచారిమనము నందుట, దానమన్నిండుట, గ్రామములన్ని
పూర్తిగా జేర్చిచెదనని గుత్తుతీసికొనుటవలనగాని సంభవించి
నవికొన్ని. (2) పూర్వపురాణాలు, జమిందారులు, వీరిసోతయో
స్థిలో చేరిన గ్రామములను గాలకరమున వారిసంతతివారు
నాచరించుచు విచ్చుటవలన కేర్పడినవి కొన్ని. ఒక్కరైకవార
రందియును గలిసి సమష్టియొడ కేర్పాటుచేసికొన్న గ్రామ
ములు కొన్ని. ఇవిగాక యొక గ్రామమునందలి యొక కుటుం
బము ప్రాముఖ్యమునకు వచ్చి గ్రామమునంతయు బలవంతముగా
నీర్మించు చేసికొనినవి కూడ నున్నవి. ఇట్టి మల వాదమునందలి
పద్ధతులు నాయకుభూములు ఆరావలకలమున విలసింతులు
గ్రామముల నాక్రమించినవి.

చెన్నపురి రాజధానియందు హెచ్చు గ్రామములు రైతు
వారిపద్ధతివే. వీని ననేక భాతులవారు కలిసి స్థాపించుకొని, తమ
గ్రామనాయకులకుల బన్నులు చెల్లించుకొని, గ్రామనాయకుల
సర్కారువారికి బూటపనుల ట్టిసరించి నుభయము నుండిరి.
ఇట్టి గ్రామములను మొట్టమొదట స్థాపించినవారికెటులములకు
గొన్ని హక్కులిచ్చితిని జరుగుచున్నది. మిరసినామల్ లిట్టివే.
భూముల భేదములు

అరవదేశమునందు పలసానములో భాగమిచ్చు భూము
లకు వాగ్ధ్య భూము లాయు పన్ను ద్రవ్యముగా జేర్చించు
భూములకు తమవాద భూములనియు, గయారు భూము
లకు తరీను భూములనియును వేరు. వేర్వేరు సేతుంగుడని
పరికరాని కొండలు, దారులు, నదీరవాహ ప్రదేశములు, చెలు
వులు, మాలపల్లె మొదలైన ప్రదేశములు, పోరంబోతు అనియు
భూము లనేకవిధముల విభాగించియున్నాడు.

మాన్యులు, ఖిల్దీగలు మొదలగు పేరులతో గ్రామము
భూములు కూడ గనబడుచున్నవి. కాని రైతువారిపద్ధతి
గ్రామములలో ననేకవిధములైన పద్ధతులపై రాజా పన్నులు
వసూలు చేసికొనినట్లు కనబడుచున్నది. అతడు లన్నియు
విలసింపజేసిన యగ్రభ్యము లేదు.

ఈనామాలలో గొన్ని వివరములను నూచించెదను.

(1) కరివలా యానాము:—జమిందారులు కాళ్ళతో
పెట్టిరైతులకుల దరువాత నిచ్చినవి. ఇవి జరాయితిలకంటే

(2) మేజరయినానాము:—గ్రామమంతయు సర్కార్ధికార
ముగ నిధిని తే. పనులలో నిచ్చినవి.

(3) ఖిల్దీ:—పెద్దగ్రామము దానమిచ్చినది.

(4) కమాంజే:—అదికలకే సేద్యములో నన్ను గ్రామ
మును దానమిచ్చినప్పుడు చుచ్చు.

ఇట్లే కి కానకడు, అరీకోఖాలు, నని యనేక భేదముల
యినానాము లున్నవి.

(5) అర్థమాన్యులు:—గగమునన్ను చెల్లించుకద్దతి
నిచ్చినవి.

(6) దాతుర్కాములు (పాతికపడులు) భూమిపన్ను లో
నాల్గవంతు పన్నుమాత్రము చెల్లించుపద్ధతి నిచ్చినవి. ఇందు
"క్యెలురెంటు, జోడీ, వేడిగ, పొరుపు, కట్టుబడి," అను పన్నులు
చెల్లించుభూముల కాయా యానాములని పేర్పన్నవి. ఒక్కసారి
యే నిర్ణయించి వేసిన పన్నులకు తెల్లించుకట్టి యానాములను
"విక్రీయ" లందురు. ఈవిధముగ వాయాకాలములకుండుదేశకార
ణములచే సంభవించిన భూములకు మార్పులొకటి చ్చున్నవి.

ఇట్టి భేదము లనేకములు వృద్ధియై యున్న యాస్థితిలో
లాదుకాన్న వాలీను స్టాప్ మొదలగు ననభేదములనుకలమునకు
బూర్హాచారము లన్నియు లాగుగల బరిపీఠి యాంగ్లేయులు
మనదేశమునందు బన్నులు కట్టి జరిపాలన ముంఠించిరి. ఈ త
ర సర్కారు దత్తమండలములు, మొదలగు దేశములు జయించినవి
గాక నైహమునలన స్వీకరించిన కుటుంబలన వేసి, తమకాబ్దుము
నుభ్యించుటకు నూతనవిధము ప్రజలలో నసంతృప్తి కలిగిజేసిన
పన్నులు కలిగి విశ్వము ముచ్చుననభయమువలన వేసి, మనదేశ
మునకు దాంగ్లేయులు పూర్వపుర బద్ధతులనే పూర్తిగా నలవలసిం
చిరి. కాని వీరు పూర్వపురాణాలవలె జాగ్రత్త, యానాములు
నిచ్చుట మారి మొదట గొన్ని జాగ్రత్తలవలె చాల మనభేదించు
నట్లును కాళ్ళతోయును గొన్ని జాగ్రత్తలిచ్చిరి. కాని 1890 సంవ
త్సరములో గంపెనీవారి డెక్రల్ల పంపించిన యాత్మపుల
ననుసరించి ఛకపద్ధతిచేతనే వారిలో మకముల నిచ్చుచుకట్టిరి.

ఈనాము కమియన్

ఇక భూములవిషయమై పూర్వపురాన్యములకు బరి
శీలించి రైతుధీనములో నన్ను భూములకు రీక్షించి వ్యాస
మైన యానాములకు కాళ్ళతోపుట్టుట కిచ్చిరి. ఏమని సంకల్ప
రసల భుక్తము బుజువులనుభవించుభూముల కట్టిభూము లదికల
కే నియమములతో బుట్టియున్నను కట్టు లేకుండ కాళ్ళతోమగ
నిచ్చివేసిరి ఏమనిసంకల్పించుట భుక్తము బుజువులతోయలేక
చాల సంకల్పముల భుక్తమును జూపిన భూస్వాములకుడగుద
నీనామకట్టా లిచ్చిరి. ఇదిచేతగా నిచ్చినయినానాములు దాన
వికర్యావ్యవహారము లేకుండ రైతు తనయ్యమమవచ్చినంతకాల
పనుభవించు నను, లేదా దానవికర్యావ్యవహారము జూడకలె
న్నచో నున్నయనకు స్వయముగా "క్యెలురెంటు" అను
పన్ను సేచ్చుట వలనకు లేదా క్కెలురెంటులొంద నొక్కసారి
యేమి నామిచ్చుచేసి పన్ను లేకుండ నశభవించుపద్ధతిమొద
లగా నియమము చేర్పఱచి పట్టాలనిచ్చిరి. ఇట్లు విధించిన స్వల్ప
మైన "క్యెలురెంటు" పన్ను డిచ్చుకొనలేని కొండలు రైతు లా
యనకలమును బోగొట్టుకొనిరి. అయినాములనే "నటగ్గిలు"
యినానాము లని మనము వినుచున్నాము. ఇట్టి యానాము లిప్ప
టికిక గొన్ని కలవు. వానిని భూస్వాములు సంకపారంభ్యము
గా నశభవించుటకు హక్కున్నది. కాని వారని యింతల్ల
కమ్మరాదు. దానము చేయరాదు. అట్టిభూము లిప్పు డిదరులకు
బలవంత మొనరించినవో వానికి జరాయితి భూములవలెనే
పన్నులు హెచ్చించెదరు. ఈ యానాం కమియన్ తమవారనే
పన్నులనుండు భూము కాంగ్లేయ ప్రభుత్వమున నొకవిధమైన
కాళ్ళతోపుట్టే పడినది.

మంగూరి సుబ్బారావు.

ముద్రణమైనది. క్యాలికోబైండింగు బైండింగులోనున్నది.

4 భాగములు ! శత్రుక కవులచరిత్రము పెద్దపీఠిక !!

కర్త:- వంగూరి సుబ్బారావు

శ్రీ మహామహాపాఠ్యాయ

వేదము, వేంకటరాయశాస్త్రిగారి పీఠికతో (456)

చిత్రకటములతో వెలువడుచున్నది.

కంచెల్లగోపన్న, కవిచౌడప్ప, కాసులపురపాత్రయ, మారవికద్రకవి, కవిరాక్షసుడు, ఆళ్వారుల మొదలగు 200 మంది కవులచరిత్రము.

శ్రీ 1200 లగాయతు 1900 పాదముగల ప్రాచీనాధునిక కవుల సంపూర్ణ వివరములున్నవి. ప్రతిశతకమునుండి నవరత్నములు, పంచరత్నములు, ద్వికములును వచ్చి శైలిపద్యములుదాహరించినవి. కవిస్థల, కుల, కాలనిర్ణయములు శ్రద్ధగా జేసినవి.

వెల 1-కి 5-0-0లు. ఆర్డరు రిజిస్టరు చేసికొనవచ్చును.

ఆంధ్ర పత్రిక ఆఫీసు

ఉపాలాపెట్ట 212 మదరాసు

లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలుమొదలు వయసైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది.

250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు యా 1-4-0

1. మలేరియా జ్వరమునకు మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు మంచి గుణమిచ్చినవి. లక్ష్య సరికొనాలోగ్య సోమవారపేట, కూర్మజిల్లా.

2. మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు అతి ఉపయోగకరమైనవి. మరల దబబుద్ధుల పంపకొరదను. బాలరామాచార్య, కస్తూరివారు, చిక్కోడి రెవెన్యూ.

3. మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రల స్వీయలక్షణ మిక్కిలి ఉపయోగించినది. 6 బుద్ధుల వెంటనే పంపకొరదను. ఎస్. ఆచ్యుత్తయ్య, మూలమాస్టరు కిత్తిగనపాళ్ళి, రెంగుళూరు.

సారస్వతానవము విద్యార్థులకు, వ్యాధివాదులకు, ఉపాధ్యాయులకు, సంగీతజ్ఞులకు, వారు, పితృయనశల మొదలు సంబంధమైన పనిగలవారి పాలిటికి సంకేతం.

20 దినములకు సరిపోవు ఔషధ వెల 1-0-0 వి. పి. ఖర్చువేరు.

ప్రాంతి అఫీసు, నెం 881 తంబుకెట్టిపిల్లి మద్రాసు. వి. పి. ఆర్డరు మద్రాసునుండి పంపవచ్చు.

సాళపుర వెంటిటాచల పండితులు శ్రీ శీతారామవ వైద్యశాల మైసూరు. (1)

801-594

LAWRENCE & MAYO Ltd.

(Incorporated in England)

PREMIER OPTICIANS IN THE EAST.

MOUNT ROAD - MADRAS,

మీ కండ్లను గురించి మీరు కష్టపడ నవసరము లేదు!

మీ కండ్లను పరీక్షించుకొని పురాతనమైన కట్టిదియు, చాల అనుభవము గడించినట్టిదియు,

అన్నిరకములు కంటి అద్దముల సామానులు క్రయమునకు దొరకునట్టిదియు నైన

వారివద్దనుండి సులోచనములను కొనుడు.

ఆంధ్రపత్రికలో మా ప్రకటనను చూచినట్లు తెలుపునట్టివారికి

నేత్రపరీక్ష ఉచితముగా చేయబడును.

లారెన్సు ఆండ్ మేయో (లిమిటెడ్)

ప్రీమియర్ ఆప్టిషియన్లు ఇన్ ది ఈస్టు.

మాంట్ రోడ్డు - మదరాసు.

మంచివస్తువు! దేశము కర్మపదీని !! మనక దొంగవు!!

మేరైన జపాకా పట్టు వంచలు

అనేక వంచలు విద్యుదీని
ప్రస్తుతం భూమి తగ్గించుచున్నది.
వాచకులారా! కృష్ణగంగామయ
కాగితములను కలమేర్చిన ఆలో
పట్టువంచలు కుండుగవిడచి
దముకొరకు తెప్పించి కల్పించుచు
పోగా మిగత కొద్ది పంచలు ముందు
యున్నది. ఇందులో ఎరువు, పచ్చ

అరువచ్చు రోజు, మేనువర్షం, ఇత్యాదిరంగులు గలవి. ఇప్పుడు
నీయమైనట్టిది. త్వరపడుడు. కపాలపురము నకు.
రక్త మారనిదీనిని 2 1/2 మార్గ వెదలుగల పట్టువంచ 1-కి 8-4-0
చిరునామ:- రాజలక్ష్మి కంపెనీ,
980 నెం 44 నంబులయ్యల పీఠి, మద్రాసు.

980 నెం 44 నంబులయ్యల పీఠి, మద్రాసు.

నూతన ప చురములు

బమ్మెర పోతనామాశ్చర్యచేతము

ఆంధ్ర భాగవతము 1-కి 6-0-0

గిట్టో మేలుపతి 2 సంపుటములు 8-0-0

ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము 1-కి 5-0-0

ఆనందరంగ రాట్నాదము 1-కి 1-8-0

ఆనంతునిభండము 1-కి 0-14-0

అప్పకవీయము 1-కి 2-8-0

అధర్వణకారికలు, సటీక 1-కి 1-0-0

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంశగ్రంథములు మాకర్హవొర
కును. క్యాటలాగులు చూడకొరదను.

వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్టేట్ రోడ్, చెన్నై.

ఇంద్రజాల మహా ద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడీ, యోగ
వృష్టివాస్తవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంగళాక్షరము,
భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేజీ రిమా
మలు విచిత్రవిశేషవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని
మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవులతో
సమాధియగుట, కఠిముతేని తలకాయచేత మాటలాడెడుట
భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిల్పట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పోత్తము
తెలుగుభాషలో అతి ముఖ్యమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది.
ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేతుగలవారి
గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనివెల రూ 4-0-0. త్వరపడుడు!
2. ఆర్. జనార్దన్ నరసాయుడు, బెంగళూరు, గుంటూరుజిల్లా

గుణము లేనియెడల పైకము వాపసు

మామొక్క బాస్కికో గారి రంగువరము లోపల యువ
యోగించుటకల్లు, చర్మవ్యాధులు, మేహకాశపాదలు, య
కను అనేకవర్గ వ్యాధులు నివర్తియకను రి నిమిషములలో
గుణము యిచ్చును ధరలు 1-కి 0-10-0.

అన్నపూర్ణ స్టోర్సు సార్కుటవున్ మద్రాసు

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ సువాసన సబ్బు

ఈ సబ్బు మనుష్యులకు దుఃఖములను పోగొట్టి,
సుఖముల నిచ్చును. చూచుట కందముగ నుండుచున్న
సువాసన అసహనమైనది. (1)
దీనినివాడు వారి సుఖముభితేషము
ఇట్టి సబ్బులను జూచి మోసపోకండి
అన్నిస్థలములలో విక్రయించబడును.

నెంట్ క రే అందము.

కాల్పితాంశుక, మృదుల

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

అందమును రావించును.

నేడ

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కాదులు ముదలకు పెట్టును.

ఇది కెమికల్ కంపెనీ.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

యిది కెమికల్ కంపెనీ.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

కెమికల్ కంపెనీ, బొంబాయి.

Are you in the Full Glory

Manly Strength

If not you are in urgent need of radical means to gain your strength and Manly Power

TRY BRISHYA JUGA

Prepared on the basis of Maharadhwaj Gold, Musk, etc., in assimilable form. It Guarantees Results.

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4. Per V. P. P. Rs 6-10.

THE

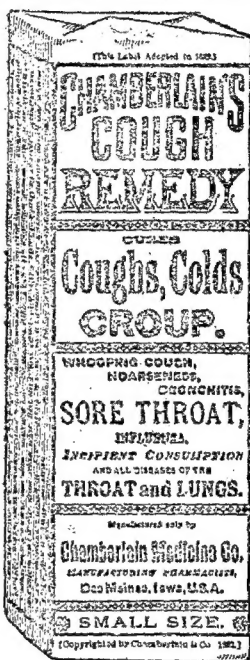
Kalpataru Ayurvedic Work

(Hd Office) 94 Grey Street,

173/1, Harrison Road,

Bara Bazaar Branch

CALCUTTA.

చేంబర్లెన్ గారి

దగ్గు నివారిణి

దగ్గు, జలుబు, కాక వా

యువు అను విడ్డలకు వచ్చు

రోగము, గొంతుపుండు

గొంతురాపు, రొమ్ముపడి

సెము, కుక్కదగ్గును, అన్ని

రకముల గొంతు వ్యాధులు

మొదలగునవి పటా పంచ

లై పోవును, అన్నిజాగా

లలో విక్రయించబడు

చున్నది. (1)

అమృతాంజనము

వాయువునొప్పులకు వజ్రాయుధము

చక్కని దబ్బిలో సహ సీసా 1-కి, 0-10-0 అణాలుమాత్రమే

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

పంచభావచీటిచూచికొనినమోసముగలుగదు

తలనొప్పుల మాన్పును,

వాయువుపోట్ల బాపును,

సాంధ్యపునొప్పుల బారదోలును,

పోట్లపోగొట్టును.

బెణుకుల భేదించును

వాపుల దూపుమాపును

దగ్గును తగ్గించును

గురదను తొలగించును

అమృతాంజనము

బంటి తలనొప్పికి వరప్రసాదము

తేలుబాధను తీసివేయును

వేలకువేలు విక్రయము.

అమృతాంజనము గాయము వుండకు ఘనమయినమందు

తామర తైలము దబ్బి 1-కి 0-6-0

రాజారాణి గుర్తుగల తామర తైలము తీట, గజ్జి చాల మంచిమందులో తయారు చేయబడి అనేక యేండ్లనుండి యున్న తామర నాలుగైదు సారులు దీని రాచిన మాయమగును.

దంతచూర్ణము దబ్బి 1-కి 0-2-0

పండ్ల పోటుకు తీపులకు ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లు తోముటవలన చిగుళ్లనుండి రక్తము ప్రవహించుచుండును. నోటి దుర్గంధము లేక యుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.

మోహినీ తైలము 5 తులీ నూనెగల సీ|| 1-కి 0-12-0

శ్రీ పురుషులు దాడుటకు యోగ్యమైనది

ఇది మనోహరిత్రము జేయు విద్యార్థులు, శ్రీ దత్తు, ఉద్యోగిగనులు మొదలగు వారికి సుఖసిద్ధి విశ్రాంతినిచ్చును. సుందరుల మోహలాపజ్యములకు ప్రావగు గురులను బెంచి కాపాడును.

అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి లేక మదరాసు.

భయపడవద్దు

తేలుబట్టిన తక్షణము ఈ

కోవడము వాడిన విషమము

తీసివేయును. బుడ్డి 1-కి, నెల

రు 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలు

8 బుడ్డవరకు పోస్తే 0-8-0

రు 4-8-0 మణియారదు తేలిక

వారికి 1 డజన్ బుడ్లు పోస్తే

తేలికపండువును.

ఉత్పాదము, సిచ్చ, దున్నము

క్షయము, మూలము, అతి

జ్వరము, గర్భవ్యాధులు మొదలగునవి తీసి

వేయుచున్నది. (119-980)

Telegrams: Rajvald Sri Ramadasji Kaviraj

152, Harrison Road, CALCUTTA.

పురుట 180 పుస్తకము ఉచితము

అరోగ్యమును కావ్యతశుభమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుగుచున్నది.

ఈ పుస్తకమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును పరిగ్రహించి శరీర సౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్విద్వంస ఇచ్చించును.

ఈ పుస్తకము ఇనుముగా నీయబడును.

పోస్టువారి యు మేమే భరించి పంపెదము.

వెంటనే ప్రారంభము.

నైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ,

అతంక నిగ్రహ భౌషధాలయము.

26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు